

Střednědobá koncepce sbírek Muzea regionu Valašsko, příspěvková organizace

na léta 2021–2030

Sbírka Muzea regionu Valašsko, muzeum ve Vsetíně (MVV/002-05-22/282002)

Sbírka Muzea regionu Valašsko, muzeum ve Valašském Meziříčí (MVŠ/002-05-22/283002)

Zpracovatelé	Mgr. Ivana Spitzer Ostřanská Mgr. Milada Fohlerová Mgr. Pavel Mašláň Mgr. Olga Mehešová RNDr. Zdeněk Tyller Mgr. Samuel Španihel, Ph.D. RNDr. Lukáš Spitzer, Ph.D. Mgr. Barbora Sasáková Mgr. Kamila Valoušková	ostranska@muzeumvalassko.cz fohlerova@muzeumvalassko.cz maslan@muzeumvalassko.cz mehesova@muzeumvalassko.cz tyller@muzeumvalassko.cz spanihel@muzeumvalassko.cz spitzer@muzeumvalassko.cz sasakova@muzeumvalassko.cz valouskova@muzeumvalassko.cz		
Předložil	Zástupce ředitele	RNDr. Lukáš Spitzer, Ph.D.	Dne 1. 3. 2021	Podpis .....
Schválil	Ředitel organizace	Ing. Tomáš Vitásek	Dne 1. 3. 2021	Podpis .....
Účinnost od:	1. 4. 2021			

Obsah

1.	Úvod.....	3
2.	Hlavní cíle Střednědobé koncepce sbírek Muzea regionu Valašsko, příspěvková organizace.....	6
3.	Dílčí úkoly realizace koncepce	10
4.	Kritéria použitá v koncepci a charakteristiky sbírkových fondů	11
5.	Sbírka Muzea regionu Valašsko, muzeum ve Vsetíně (MVV/002-05-22/282002)	12
5.1.	Podsbírka č. 9 – Archeologická	13
5.2.	Podsbírka č. 10 – Historická.....	15
5.3.	Podsbírka č. 11 – Etnografická	18
5.4.	Podsbírka č. 15 – Výtvarného umění.....	20
5.5.	Podsbírka č. 19 – Písemnosti a tisky	23
5.6.	Podsbírka č. 24 – Další – Etnografický písemný materiál	25
5.7.	Podsbírka č. 24 – Další – Pozůstalosti osobností.....	27
5.8.	Podsbírka č. 24 – Další – Sklo	29
5.9.	Podsbírka č. 25 – Jiná – Uměleckořemeslných a uměleckoprůmyslových výrobků.....	31
6.	Sbírka Muzea regionu Valašsko, muzeum ve Valašském Meziříčí (MVŠ/002-05-22/283002)	35
6.1.	Podsbírka č. 4 – Paleontologická	37
6.2.	Podsbírka č. 5 – Botanická.....	39
6.3.	Podsbírka č. 6 – Mykologická	42
6.4.	Podsbírka č. 7 – Entomologická.....	45
6.5.	Podsbírka č. 8 – Zoologická	47
6.6.	Podsbírka č. 9 – Archeologická	52
6.7.	Podsbírka č. 10 – Historická.....	55
6.8.	Podsbírka č. 11 – Etnografická	59
6.9.	Podsbírka č. 15 – výtvarného umění	61
6.10.	Podsbírka č. 17 – uměleckoprůmyslové práce	64
6.11.	Podsbírka č. 19 – Písemnosti a tisky	67
6.12.	Podsbírka č. 24 – další – Vědy o Zemi.....	70
6.13.	Podsbírka č. 25 Jiná – Zoologická-Evertebrata	72
6.14.	Podsbírka č. 25 – jiná – Staré tisky a rukopisy.....	74
6.15.	Podsbírka č. 25 – jiná – sbírky Muzea v Kelči	78
6.16.	Podsbírka č. 25 – jiná – sbírka zámku Lešná u Valašského Meziříčí	81

1. Úvod

Muzeum regionu Valašsko, příspěvková organizace spravuje dle své zřizovací listiny sbírku vlastněnou svým zřizovatelem – Zlínským krajem. Sbírkotvorná koncepce důsledně vychází ze zákonných požadavků a z vnitřních směrnic Muzea regionu Valašsko č. 17 (**Režim zacházení se sbírkou – depozitární řád**) a č. 18 (**Režim zacházení se sbírkou – správa, tvorba, evidence a ochrana sbírek muzejní povahy**).

Sbírka Muzea regionu Valašsko byla do roku 2015 z historických důvodů členěna na tři sbírky: *Sbírka Muzea regionu Valašsko, muzeum ve Vsetíně (MVV/002-05-22/282002)*, *Sbírka Muzea regionu Valašsko, muzeum ve Valašském Meziříčí (MVŠ/002-05-22/283002)* a *Sbírka Muzea regionu Valašsko, fond Kelč (MVK/002-05-22/284002)*. Toto členění je dáno rozdílným místem vzniku v původně samostatných muzejních organizacích před založením sloučeného Okresního vlastivědného ústavu ve Vsetíně v roce 1964. Celá sbírka byla zapsána do centrální evidence sbírek ČR (CES ČR), osvědčením MKČR ze dne 10.12.2002. V roce 2015 došlo k reorganizaci sbírky vycházející mimo jiné ze zrušení jedné sbírky (*Sbírka Muzea regionu Valašsko, fond Kelč, MVK/002-05-22/284002*) a převedení předmětů, které v ní byly vedeny, do ostatních sbírek.

Jednotlivé sbírky se dále dělí na celkem 25 podsbírek, struktura sbírek je uvedena v části Koncepce věnující se jednotlivým sbírkám.

Střednědobá koncepce sbírky Muzea regionu Valašsko, p.o. na léta 2021–2030 vychází důsledně ze zřizovací listiny organizace vydané Zlínským krajem (zřizovatelem) ve Zlíně dne 16.6.2010, a to především z článku č. III:

1. Organizace shromažďuje sbírky přírodnin i sbírky ze všech oborů lidské činnosti včetně hmotných dokladů vývoje průmyslu, vědy a techniky české i zahraniční provenience, se zvláštním zaměřením na dokumentaci regionu Valašsko. Sbírkou vytváří na základě vědeckého poznání a vlastní koncepce sbírkotvorné činnosti v oborech přírodních,

technických a společenských věd. V případě potřeby vytváří specializované sbírky věnované vědě a technice, udržitelnému rozvoji.

2. Organizace spravuje veřejně přístupné základní knihovny se specializovanými fondy (odbornými knihovnami) ve smyslu § 3 odst. 1 písm. c) zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění pozdějších předpisů a spolupracuje se zahraničními institucemi v rámci mezinárodní výměny publikací.

3. Sbírkový spravuje v souladu s ustanoveními zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Provádí zejména:

- Podává žádosti o zapsání sbírek do Centrální evidence sbírek, provádí jejich inventarizaci a zabezpečuje jejich ochranu.
- Poskytuje standardizované veřejné služby vymezené § 10 a).
- Sbírkové předměty, odbornou dokumentaci k nim a poznatky získané jejich odborným zpracováním prezentuje zejména prostřednictvím stálých expozic a krátkodobých výstav (se stanovenou návštěvní dobou), vlastní publikační a přednáškovou činností v České republice i v zahraničí a dalšími výchovnými a popularizačními aktivitami určenými pro nejširší veřejnost, zejména dětem a mládeži, rodinám s dětmi, seniorům a handicapovaným občanům.
- Dává do výpůjčky sbírkové předměty do expozic a na výstavy pořádané jinými subjekty v České republice i v zahraničí, nebo za účelem jejich vědeckého zkoumání či konzervování a restaurování za předpokladu, že je zajištěna jejich bezpečnost a ochrana ve smyslu zákona. Obdobně přijímá výpůjčku od jiných subjektů, vystavuje originály a rozmnoženiny děl.
- Umožňuje studium svých sbírek badatelům za podmínek stanovených zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a badatelským řádem, který vydává.

4. Provádí základní nebo aplikovaný výzkum a další odborné aktivity v oborech přírodních, technických a společenských věd. Šíří jejich výsledky prostřednictvím výuky (vzdělávacích, osvětových a výukových akcí a programů), publikování nebo převodu technologií; veškerý zisk je zpětně investován do těchto činností nebo šíření jejich výsledků. Umožňuje rovný přístup všem bez rozdílu k využívání a zpřístupňování výsledků své činnosti a svých služeb, přičemž účelem těchto činností není dosažení zisku. Žádné subjekty nemají žádný přednostní přístup k výzkumným kapacitám organizace nebo k výsledkům výzkumu vytvořeným organizací. Provádí popularizaci, propagaci a medializaci vědy a techniky. Poskytuje odbornou metodickou radu a pomoc veřejným i soukromým institucím a jednotlivcům (konzultace, poradenství, expertízy, účast v grémiích apod.). V oblasti přírodních věd provádí na vyžádání orgánů státní ochrany přírody, samosprávy i

státní správy, výzkumných pracovišť, vysokých škol a dalších subjektů průzkumy a výzkumy chráněných a ohrožených částí přírody za úhradu nákladů.

5. Organizace provádí odborná astronomická pozorování, zpracovává a vyhodnocuje jejich výsledky a předává je našim i zahraničním spolupracujícím institucím pro odborný výzkum. Pravidelně zabezpečuje meteorologická měření, registruje a statisticky zpracovává bleskové výboje. Potřebné údaje, informace a odborná vyjádření poskytuje za podmínek stanovených právními předpisy veřejnosti a organizacím.

6. Vydává a veřejně šíří periodické (z. č. 46/2000 Sb.) a neperiodické (z. č. 37/1995 Sb.) publikace, propagační materiály a jiné drobné tisky, zhotovuje fotokopie sbírkových předmětů a jiného badatelského materiálu.

7. Na základě oprávnění ve smyslu § 21 zákona 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, provádí archeologické výzkumy.

8. Organizace vykonává činnost v oblasti ekologické výchovy, vzdělání a osvěty.

9. Provozuje a doplňuje fotoarchívy ve Vsetíně a ve Valašském Meziříčí, snímky nebo jejich analogové či digitální kopie vypůjčuje právníkům i fyzickým osobám za podmínek daných badatelským řádem a zákonem č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů. Za tyto služby může požadovat úhradu. Provozuje konzervátorskou a preparátorskou dílnu, fotolaboratoř a videopracoviště.

10. Organizace pořizuje a využívá databáze (dle zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů). Svou činnost, sbírky, výstavy, výsledky vlastní a oborové badatelské i osvětové práce včetně dalších odborných aktivit prezentuje také pomocí elektronických a informačních technologií. Každoročně zpracovává informace o činnosti ve výroční zprávě, kterou zveřejní v informačním systému s dálkovým přístupem.

11. Organizace ve vztahu k předmětu své činnosti pořádá samostatně nebo ve spolupráci s jinými právníky nebo fyzickými osobami pro širokou veřejnost, zejména pro děti, mládež a rodiny s dětmi, pro školská zařízení, pro zájmová sdružení dětí a mládeže a další organizace:

- Odborné konference, sympózia a semináře, výstavy.
- Akce a programy k popularizaci, propagaci a medializaci vědy a techniky.
- Kulturní, vzdělávací, osvětové, výukové akce a programy. Provádí přednáškovou a další vzdělávací činnost. Vytváří zázemí pro mimoškolní činnost dětí a mládeže.
- Astronomická pozorování. Podle potřeby může organizovat pro mládež v areálu hvězdárny letní tábory a astronomická soustředění, doplněná přednáškami a pozorováními.

12. Vykonává činnosti vyplývající z předmětu činnosti a ve vztahu zajištění provozu veřejně přístupných prostor. Umožňuje návštěvu expozic, výstav, dalších kulturních akcí, fotografování, filmování a pořizování audio či videozáznamů, pořizování kopií dokumentů,

poskytování fotografií, negativů a diapositivů. Krátkodobě poskytuje výstavní sály a jiné části zařízení, včetně inventáře institucím a jednotlivcům k pořádání výchovných akcí.

13. Může vstupovat do profesních sdružení za účelem koordinace odborné činnosti. V oborech své činnosti spolupracuje s tuzemskými i zahraničními partnery.

2. Hlavní cíle Střednědobé koncepce sbírek Muzea regionu Valašsko, příspěvková organizace

V hlavních cílech *Střednědobé koncepce rozvoje MRV v letech 2021–2030* je zdůrazněna nezbytnost neustálého zpřesňování a korekce metodiky vytváření rozsáhlé sbírky MRV (specificky pro jednotlivé podsbírký), korigovaná jak nejnovějšími poznatky moderní vědy, tak úkoly kladenými před paměťové instituce požadavky soudobé společnosti a její reflexí ve směřování muzeologie jako vědeckého oboru. Nezbytnost prohlubování kvality - sbírky i jejích částí je klíčové, aby i pro budoucí generace zachovala sbírka MRV – hodnotné svědectví o naší době a minulosti.

Sbírkotvorná aktivita se nesporně i v budoucnu neobejde bez významnějšího vkladu finančních prostředků do nákupů sbírek, přičemž základ těchto prostředků musí pocházet z rozpočtu muzea a v případě nákupů rozsáhlejší souborů sbírkových předmětů též podporou grantů a dotací. Velká část unikátních předmětů, které mají potenciál přivést do muzea náročného návštěvníka, případně představují zásadní doplnění jednotlivých kolekcí v muzejních podsbírkách, jsou dnes již předmětem komerčního prodeje a nelze je získat jinou cestou, nežli úplatnou akvizicí. Je třeba si uvědomit, že muzeum je v tomto ohledu jen jedním z mnoha subjektů na trhu s takovými předměty.

Hlavní cíle koncepce řeší současné problémy sbírky MRV, kterými jsou:

- 1) otázky přehlednosti struktury sbírky MRV a případných kompetenčních vymezení ve správě části podsbírek;**
- 2) stále neexistující metodika sbírání dokladů současnosti, tj. dokumentace přítomného věku, jejíž metodika v celé České republice citelně chybí;**
- 3) nedostatky ve sbírkotvorné činnosti – dané historickým vývojem sbírky MRV;**
- 4) nedostatek odborných zaměstnanců a technických kapacit potřebných pro preventivní konzervaci a ochraně sbírky.**
- 5) přejít úspěšně na moderní software sbírkové evidence ESSP a ukončení provozování zastaralých systémů DEMUS a Bach**
- 6) rozšířit moderní sbírky DNA a začlenit je do struktury sbírky MRV zapsané v CES**

Hlavní cíle koncepce

Z výše jmenovaných problémů sbírky MRV vyplývá konkrétní postup pro práci se sbírkou v období 2021–2030.

Ad 1. Je nutné intenzivně provádět postupnou změnu struktury sbírky MRV, neboť téměř jedno a půl století existence sbírky z ní učinila v oblastech některých podsbírek nepřehledný soubor. Získání přehledu je nutným předpokladem pro nezbytnou restrukturalizaci sbírky MRV. V roce 2002 došlo k zapsání sbírky MRV do centrální evidence sbírek. Sbíрка obsahuje nyní 25 podsbírek, přičemž část z nich, především v oborech přírodovědných, se vzájemně kříží a dubluje. Taktéž nejsou některé části podsbírek koncepčně rozvíjeny a stále obsahují jen zlomek požadovaných množství sbírkových předmětů národní legislativou. Tento stav, který přesně definuje postupující revize, musí být transformován do nové a jasné struktury sbírky MRV.

Termín: 2023

Ad 2. Připravit vnitřní předpis metodiky sběru současnosti. Sbírkotvorná činnost je stále zaměřena na získávání předmětů starých až velmi starých. Jen část společenskovedních podsbírek je doplňována i důležitými soudobými předměty v rámci dokumentace současnosti. Přírodovědné podsbírky již nyní stojí jak na doplňování sbírek soubory starších přírodnin (typicky sbírky hmyzu či botanických herbářů), tak i na rozsáhlé dokumentaci současnosti – sběry pocházejících z průzkumů prostředí.

Termín: 2021

Ad 3. Sbíрка MRV představuje po téměř 140 letech přijímání předmětů do sbírky velmi rozsáhlý soubor předmětů (cca půl milionu sbírkových předmětů evidovaných pod cca 100 000 evidenčními čísly), z nichž mnohé již podle současných kritérií nevykazují charakter sbírkového předmětu. **V rámci revize sbírky musí být důsledně uplatňována metodika a postup deakcese**, tj. očištění sbírky od předmětů, které do sbírky MRV svým charakterem nepatří na základě odborného návrhu kurátora, zamyšlené struktury podsbírek a managementu sbírkotvorné činnosti. Deakcese by měla být výsledkem druhotné aktivní selekce u již zapsaných předmětů. Je třeba překvalifikovat důvody jeho zařazení do sbírky na základě vývoje poznání. Tyto označit za přebytečné, vyřadit z příslušné podsbírky s perspektivou jiného využití v rámci činnosti muzea. Zároveň musí být dohlíženo na dodržování platné metodiky přijímání nových předmětů do sbírky, aby nedocházelo k dalšímu zahlcování sbírky předměty nesbírkového charakteru. Zkvalitňování sbírkového fondu MRV (nejen formou akvizic za úplatu) bude probíhat především pod záštitou Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost MRV, podloženou odbornou činností kurátora.

Paralelně běží v Muzeu analýza a opravy záznamů v lokálních databázích. Záznamy ve sbírkách vedených na lokální úrovni v databázích Bach a DEMUS jsou analyzovány a porovnávány s evidencí v CES on-line. Průběžně se záznamy párují a upravují do shody mezi oběma systémy. Vzhledem k tomu, že Muzeum regionu Valašsko eviduje v CES on-line celkem 79 762 platných inventárních čísel a 13 167 platných přírůstkových čísel (tj. celkem 92 929 e. č. k 31. 12. 2020), bude párování a opravování obou databází probíhat i nadále. Každoročně je žádáno o několik tisíc změn v rámci narovnávání evidence s lokálními databázemi. Cílem je sjednocení záznamů ve všech evidencích. Základním typem rozdílu je „nerozepsání“ v CESu evidovaných e. č., např. v CESu je evidováno číslo H102, zatímco v Bachu pak H102a, H102b, H102c. Při nalezení takového nesouladu pak dotyčný kurátor posuzuje, zdali je soubor v CESu zapsán správně a může dále figurovat pod jedním e. č. či přistoupí k opravě záznamu v CESu a nahrazením původního vzorového čísla H102 za zmíněná tři nová čísla. Rovněž dochází k opravě formátu zápisu e. č. v CESu a oprav překlepů.

Termín: průběžně

Ad 4. S uložením předmětů souvisí rovněž **otázka preventivní konzervace a ochrany sbírkových předmětů**. Tato problematika je řešena v MRV v rámci Odborného a popularizačního oddělení, naráží však na fatální nedostatek odborných pracovníků, kdy se této činnosti věnuje jen jeden pracovník na plný úvazek (jemuž se též velmi rychle blíží důchodový věk). Je proto nutné připravit finanční i organizační podmínky pro zajištění preventivní konzervace a ochrany sbírkových předmětů. V souvislosti s realizovanou stavbou rekonstrukce zámku Kinských ve Valašském Meziříčí bude vybudováno nové preparačního a konzervačního pracoviště MRV. Toto pracoviště je nutno obsadit i nejméně jedním novým preparátorem-konzervátorem navíc současnému stavu.

Termín: 2023

Ad 5. Modernizace systému digitální evidence je jedním z hlavních cílů nezbytných pro efektivní práci s rozsáhlou sbírkou MRV. Nyní se v muzeu používá software firmy BACH, s.r.o. a DEMUS vyvinutý v CITEMu Brno v roce 2001. V současnosti je připravován **přechod na systém ESSP (Evidenční systém sbírkových předmětů)**, vyvíjený zřizovatelem pro potřeby muzeí a galerie Zlínského kraje. Systém ESSP bude nasazen jako webová aplikace a přinese uživatelům snadnější a efektivnější práci při evidenci sbírek včetně navržených manažerských funkcí umožňujících lepší koordinaci sbírkové činnosti a kontrolních mechanismů. Je již pamatováno na propojení s CES a mnoho procesů bude zautomatizováno s vyloučením možných omylů vzniklých při předávání dat. V rámci přípravy dat k přechodu je nutno mezi jednotlivými podsbírkami sladit použití rejstříků, terminologie, standardizovaných přístupů k evidenci sbírkových předmětů a zajištění rozsáhlé fotodokumentace sbírkových předmětů.

Termín: 2021

Ad 6. Moderní způsoby zpracovávání biologických dat vyžadují i nové přístupy k uchování vzorků přírodnin. V současnosti je těžko představitelné, že by se moderní věda obešla bez kvalitních vzorků DNA všech možných skupin rostlin a živočichů. Nutno je tak modernizovat přístup k uchování přírodnin tak, aby byla zachována jak jejich celostní funkce (preparáty, balky, herbářové položky...), tak i kvalitní dlouhodobé uchování jejich DNA. Proto se **Muzeum regionu Valašsko zapojilo do Národní genetické banky živočichů**. Národní genetická banka živočichů (NGBŽ) je národní sítí institucí, jejichž společným zájmem je dlouhodobé uchování odborně konzervovaných vzorků genomického materiálu reprezentujícího biodiverzitu živočichů na Zemi, zejména v České republice (ČR) pro potřeby využití ve výzkumu. NGBŽ funguje prostřednictvím neformálních konzultací a společných aktivit mezi zúčastněnými organizacemi, které jsou do této sítě zapojeny. Na jaře roku 2019 došlo podepsáním Memoranda o spolupráci k zapojení MRV do sítě institucí NGBŽ. V souvislosti s legislativními požadavky na sběr genomického materiálu Muzeum získalo i povolení ke sběru a uchování materiálu od Zlínského a Moravskoslezského kraje včetně CHKO Beskydy. Na základě kladných rozhodnutí a udělení povolení ke sběru bylo vytvořeno tzv. biorepozitorium, místo, kde jsou uloženy sbírky genomického materiálu. Pro potřeby biorepozitoria byl využit stávající mrazicí box. Vzorky genomického materiálu z jednotlivých živočichů jsou sbírány do 2ml zkumavek s roztokem 96 % etylalkoholu a v plastových organizačních krabičkách, pro lepší přehlednost a evidenci jsou uloženy do biorepozitoria. Od každého živočicha jsou odebrány vzorky do dvou zkumavek, jeden vždy zůstává součástí sbírek MRV a druhý lze v případě zájmu institucí poskytnout k výzkumu a dalším genomickým analýzám.

3. Dílčí úkoly realizace koncepce

- 1. Dopracovat reorganizaci struktury sbírek Muzea regionu Valašsko zrušením vyprázdněných podsbírek – vědy o Zemi.**
  - a. T: 2025
- 2. Založit numismatickou podsbírku evidovanou pod Sbírkou muzea ve Valašském Meziříčí a přeevidovat příslušné sbírkové předměty tak, aby došlo k zúžení kurátorství historické podsbírky na 1 kurátora.**
  - a. T: 2022
- 3. Narovnat stav interní evidence sbírek s evidencí CES.**
  - a. T: 2025
- 4. Zajistit katalogizaci ve druhém stupni evidence 100 % ev. č. vedených digitálně v databázovacím sbírkovém softwaru.**
  - a. T: 2025
- 5. Zajistit využití pomocného materiálu, vedení evidence a doplnění fondu pomocného materiálu především z hlediska využití při edukačních a výstavních aktivitách.**
  - a. T: 2025
- 6. Zajistit označení sbírkových předmětů získaných nákupy – po roce 2010 i čísla evidence majetku, vedeného v účetnictví a naopak.**
  - a. T: 2021
- 7. Zajistit obrazovou dokumentaci sbírky a jednotlivých podsbírek.**
  - a. T: 2021

4. Kritéria použitá v koncepci a charakteristiky sbírkových fondů

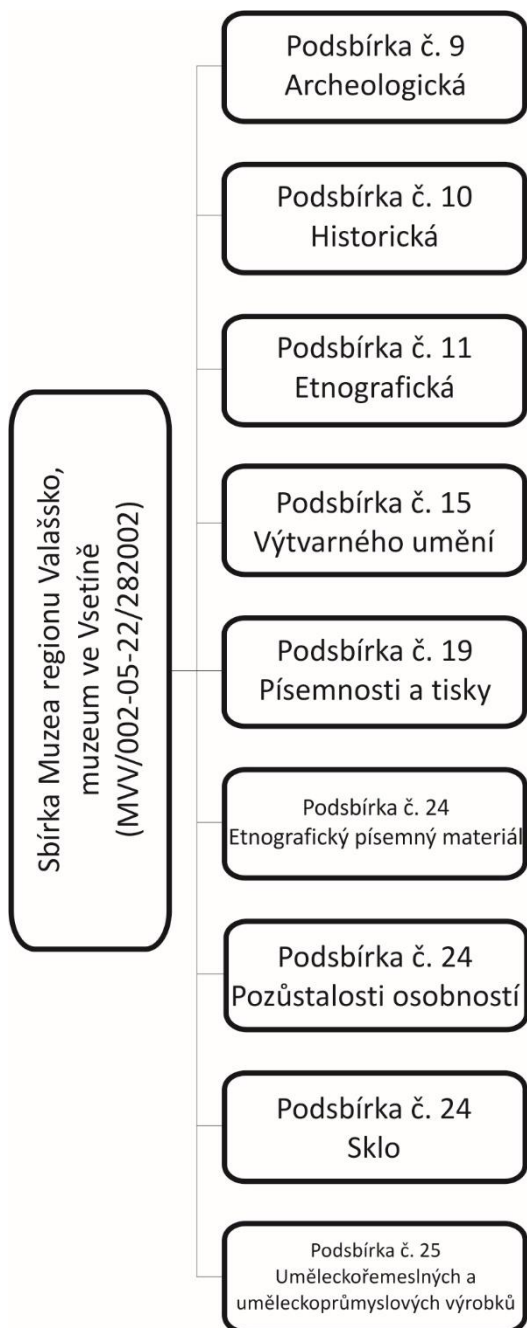
Předkládaná „Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti Muzea regionu Valašsko, p.o. na léta 2021–2030“ vychází a zcela logicky navazuje na stávající obory a sbírkové fondy, které rozpracovává dle stanovených následujících kritérií.

Název podsbírky dle zápisu v databázi CES

1. Charakteristika podsbírky a její členění
  - a. Vývoj a stručná historie podsbírky (struktura sbírky, založení, kurátoři)
  - b. Velikost podsbírky (počet kusů, i. čísel)
  - c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)
2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)
3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)
4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030
  - a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti
  - b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti
  - c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů
  - d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

5. Sbírka Muzea regionu Valašsko, muzeum ve Vsetíně (MVV/002-05-22/282002)

Sbírka se dělí na celkem devět podsbírek. Přesné rozvržení dílčích fondů v rámci všech jednotlivých podsbírek je uvedeno v jejich detailním popisu.

Koncepce pro jednotlivé podsbírký (řazeno dle sbírek v CESu)

5.1. Podsíbírka č. 9 – Archeologická

1. Charakteristika fondu a jeho členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Podsíbírka začala vznikat ve 40. letech 20. století formou darů náhodných nálezů, jako v případě nálezů depotu bronzových náramků z Huslenek, Kýchové. Rozšiřována je od roku 1961, kdy přichází historik B. Peroutka, který zakládá kroužek mladých historiků. S tímto kroužkem a etnografkou muzea Mgr. E. Urbachovou a zájemci o vlastivědu ing. V. Hagenem a ing. J. Urbachem podnikají drobné sondážní výzkumy např. na Půlčíně a na Kopcích nad Čertovými skalami.

O další rozšíření podsíbírky se postarali archeolog J. Kohoutek, který spolu s ředitelem Okresního archivu L. Baletkou, bývalým historikem muzea, zkoumali skalní hrad na Klenově (větší a významnější část nálezů skončila ve zlínském muzeu). Jedná se o keramické nálezy z počátku 14. stol.

Systematická činnost se datuje až od poloviny 90. let 20. stol., kdy bylo vytvořeno místo archeologa. Prvním archeologem spravujícím sbírku byl Mgr. Ladislav Štěpánek (1994–2010) následovaný Mgr. Evou Čermákovou, Ph.D. (2010–2013). Od roku 2014 pak spravována Mgr. Samuelem Španihalem, Ph.D.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

K 31. 12. 2020 byla podsíbírka tvořena 900 evidenčními čísly a celkovým počtem 10 454 věcí movitých. Nejvíce zastoupenou skupinou v této podsíbírce je středověká a zejména raně novověká keramika, následována keramikou lužické kultury (doba bronzová a v případě Vsetínska také doba železná) a keramikou stavební. Druhou nejpočetnější skupinou jsou kovy (zajímavý je zejména mincovní depot z Lhoty u Choryně, bronzový depot z Kýchové a středověký meč). Ostatní skupiny jsou zastoupeny jen okrajově (kosti, dřevo, kámen a sklo).

Podsíbírka obsahuje také velké množství hlavně keramického materiálu střepinového charakteru středověkého a novověkého stáří bez průvodní dokumentace, nebo jen s dokumentací nedostatečnou. Dané soubory se momentálně posuzují a následně bude rozhodnuto o jejich zařazení do sbírky, nebo do pomocného materiálu.

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Podsíbírka je z 50 % katalogizována ve druhém stupni dokumentace. Je užito hromadné papírové dokumentace. V roce 2015 proběhnul převod přibližně 50 % evidenčních čísel do počítačového programu BACH. Sbíрка, až jednotlivé výjimky není fotograficky dokumentována. Fotodokumentace proběhne během stěhování podsíbírky na zámek Kinských v roce 2021/2022. Fotodokumentace se nebude týkat keramických a skleněných fragmentů, které nenesou další informaci.

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

Podsíbírka je uložena na sucho v klimatizovaném depozitáři v budově Vsetínského zámku MRV (Muzeum regionu Valašsko, Horní náměstí 2, Vsetín). V místnosti jsou pravidelně sledovány teplotní a vlhkostní parametry a další parametry, které by mohly zapříčinit poškození uložených sbírkových kusů. Podsíbírka uložená na sucho je každoročně ošetřována plynováním.

Velká část evidovaných artefaktů je uložena volně, bez obalu. Rozčlešení podsbírký je náhodné a nereflkuje chronologické (či už archeologické nebo to v jakém pořadí byli zapsané do sbírky), geografické, typologické ani materiálové hledisko.

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Archeologická podsbírký není často využívána externími badateli, protože z drtivé většiny tvoří její obsah fragmenty novověké až takřka recentní užitkové keramiky a skla. Badatelsky zajímavý může být malý soubor kovových předmětů, nebo keramických kachlí. Tyto celky mohou posloužit, jako základ pro semestrální, nebo bakalářskou práci. Vybrané sbírkové předměty byly prezentovány např. na výstavách Archeologie (s) detektorem a Na skok do pravěku.

Zajímavou částí podsbírký, které bude věnována pozornost kurátora, je početný soubor raně novověké keramiky, který pochází z jímky zámku Vsetín. Prakticky všechny nádoby jsou dochované v celku, nebo jsou zrekonstruované do kompletní podoby. Soubor nebyl publikován, kromě základního informačního textu v 60. letech 20. století. Zajímavý je i keramický soubor pocházející ze zaniklé továrny na kameninu v Mikulůvce/Louče-Lázech. Tento soubor bude zpracován ve spolupráci s etnografkou muzea.

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Cílem sbírkotvorné činnosti pro danou podsbírký je shromažďování, dokumentace a ochrana archeologického dědictví širšího regionu Valaška, konkrétně na Kelečsku, Valašskomeziříčsku a Rožnovsku. Prioritou je záchrana artefaktů z lokalit, které jsou ohroženy nelegální prospekční činností detektorářů.

Část keramických fragmentů, zejména nezdobených výdutí, které jsou zastoupeny opakovaně a nenesou žádnou typologickou, morfologickou, dekorační, nebo jinou informaci, bude přeřazena do pomocného materiálu, kde poslouží jako výukový materiál.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Sbírkotvorná činnost je zaměřena na posílení podsbírký archeologie, jako celku. Vzhledem na komplexní charakter archeologických souborů, není ani možné upřednostňovat selektivně jeden druh nálezů. Větší ohled však bude brán na kovové artefakty, které jsou díky detektorářům ve výraznějším ohrožení, než jiné typy nálezů a soubory pocházející z městského a hradního prostředí, kvůli jejich specifickému postavení v regionu.

Podsbírký bude doplňovaná z následujících zdrojů:

- vlastní výzkumnou činností. Muzeum obnovilo k roku 2015 vlastní činnost v rámci archeologické památkové péče, výhledově je možný i systematický výzkum. Prováděna bude též prospekční činnost odborného pracovníka na ohrožených lokalitách.
- získávání artefaktů od sběratelů a spolupracujících detektorářů. Jde zejména o regionální nálezy, získané náhodným sběrem, cílenou prospekci, nebo odevzdáním sbírky.
- výměnou, nebo předáním nálezových souborů od jiných muzeí, nebo organizací s pověřením pro vykonávání archeologických výzkumů, a to následujícími způsoby. Přesunutí některých souborů z muzeí, která v minulosti z různých důvodů vykonávala archeologické výzkumy na území regionu. Dále přesunutí regionálních nálezů z jiných odborných institucí, kterým byli

tyto nálezy odevzdané sběrateli nebo detektoráři, a konečně odevzdání nálezových celků od organizací s pověřením vykonávat výzkumy v rámci archeologické památkové péče, no bez možnosti vytvářet sbírku.

- tato podsbírka se spojí s archeologickou podsbírkou Valašské Meziříčí, a to po přestěhování vsetínské podsbírky do zámku Kinských v roce 2021–2022. Tím se vytvoří jedna archeologická podsbírka, která bude pokrývat sběrnou oblast muzea.

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Řádná inventarizace se řídí muzejním zákonem č. 122/2000 Sb., vyhláškou č. 275/2000 Sb a probíhá podle schváleného plánu inventarizací Muzea regionu Valašsko, p.o.. Mimořádná inventarizace proběhne během stěhování podsbírky do zámku Kinských ve Valašském Meziříčí v roce 2021/2022. Inventarizace bude probíhat vždy na základě lokačního rozdělení sbírky.

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

Vyřazování sbírkových předmětů z evidence sbírek (CES) se řídí Zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy č. 122/2000 Sb., a o změně některých dalších zákonů. Podle něj lze vyřadit předměty pouze z důvodů neupotřebitelnosti a přebytečnosti.

Ze sbírkové evidence budou vyřazovány následující dvě skupiny sbírkových předmětů:

- sbírkové předměty nelokalizované a nedatované, včetně exemplářů s nedostatečnou lokalizací (příliš široká lokalizace; nevěrohodné a chybné položky)
- sbírkové předměty nevratně a zásadně poškozené (pokud se ale bude jednat o zásadní sbírkový předmět, nebude tento vyřazen). Informace (určení a nálezové údaje), které nesou sbírkové předměty navržené k vyřazení z důvodu poškození, budou databázovány v oddělené databázi vedené souběžně s hlavním databázovacím programem (zde BACH).

Zpracoval: Mgr. Samuel Španihel, Ph.D.

5.2. Podsbírka č. 10 – Historická

1. Charakteristika podsbírky a jejího členění

1.a. Vývoj a stručná historie podsbírky (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Podsbírka vznikla v roce 2012 vyčleněním historického fondu z původní podsbírky č. 25 – Jiná – Sbirka Oddělení společenských věd, která před svým zrušením představovala soubor předmětů, které byly tematicky rozděleny do třech fondů: **Etnografický fond, Historický fond a Fond uměleckořemeslných a uměleckooprůmyslových výrobků.**

Podsbírka zahrnuje předem vybrané předměty historického charakteru, konkrétně zbraní a zbroje, praporů, pečidel, mincí, bankovek a medailí, textilu, 1. a 2. světové války, výrobků regionálních družstev a průmyslových podniků, užité předměty z vybavení městských i venkovských domácností, úřadů a obchodů, sportovní náčiní, technické přístroje a modely, předměty denní potřeby druhé poloviny 20. století a další.

Sbírkky vztahující se k starší minulosti Vsetínska byly získány do muzea vlastní odbornou činností historiků, a to především při terénních výzkumech nebo při opravách památkově chráněných objektů ve správě muzea,. Některé přírůstky byly muzeu darovány nálezci z řad veřejnosti.

Nejstarší historické sbírky pocházejí z doby působení místních spolků (Snaha) a příprav na první národopisné a umělecké výstavy v 90. letech 19. století. Ty byly většinou předány už na přelomu 19. a 20. stol. existující Musejní společnosti ve Valašském Meziříčí. Část sbírek pochází z původně soukromých sběrů zakladatelů vsetínského muzea MUDr. F. Sovy a jeho manželky B. Sovové, i od dalších vlastivědných pracovníků a podporovatelů muzejní myšlenky (J. Válek, bří Bubelové, M. Václavek, M. Urbánek, R. Pavlík, rodina Pokorných, Obadalů, Hlaviců a další).

Nejstarší předměty této podsbírkky byly uloženy v muzeu bez evidence až do počátku sedmdesátých let, kdy odbornou činností tehdejších historiků (R. Randýsek, J. Volfová, H. Jabůrková od 80. let) začaly být zpracovávány a fond byl rozšiřován především vlastní sběratelskou činností (soudobá dokumentace života zdejších obyvatel), případně dary nejrůznějších regionálních institucí i jednotlivců.

Samostatnou kapitolou vytváření podsbírkky byla tzv. dokumentace současnosti v 70. a 80. letech 20. stol., která plánovaně přispěla do sbírkového fondu oboru historie dokumentací průmyslové a družstevní výroby na Valašsku. V roce 2015 došlo k vyčlenění fondu Starých tisků o velikosti 559 ev. č. z podsbírkky. Fond byl v roce 2015 přeřazen do Podsbírkky č. 25 – Jiná – Staré tisky a rukopisy ve Valašském Meziříčí.

Část historie podsbírkky byla a je dále utvářena rovněž v souvislosti s prezentační muzejní činností – s přípravou nových expozic a výstav, jako výsledek výzkumné odborné činnosti a přípravou tiskovin a publikací vydávaných muzeem. V současnosti je sbírka rozšiřována převážně prostřednictvím darů a v menší míře nákupů.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

K 31.12. 2020 byla sbírka tvořena 3513 evidenčními čísly a celkovým počtem 4832 věcí movitých.

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Všechny předměty podsbírkky jsou zpracovány v evidenci I. stupně a jsou vedeny v klasických přírůstkových knihách. Přírůstky od roku 2002 jsou pravidelně zapisovány i v elektronické podobě – Přírůstkové knize v programu BACH.

V evidenci II. stupně je 100 % z celkového počtu e. č., označené řadovým číslem bez indexu (pocházející z původní muzejní řady společenskovedních předmětů). Podsbírkka je vedena na katalogizačních kartách v chronologické řadě a v řadě tematické podle jednotlivých fondů. Karty obou řad jsou uloženy v pracovně historika oddělení společenských věd. Všechny karty jsou převedeny do elektronické podoby v systému BACH. Podsbírkka je v současnosti z 98 % digitalizována

Od roku 2002 v souvislosti se zápisem muzejních sbírek do Centrální evidence sbírek na MK ČR byly znovu zavedeny samostatné přírůstkové knihy pro společenskovední oddělení na pracovištích ve Vsetíně a ve Valašském Meziříčí (samostatné byly do r. 1984, od r. 1984 do r. 2002 fungovala jednotná evidence přírůstků ve společné přírůstkové knize pro obě pracoviště). V současnosti má pracoviště ve Vsetíně samostatnou přírůstkovou knihu.

Po vzniku samostatné historické podsbírkky došlo k postupnému k narovnávání zápisů v CES tak, aby byla evidence v CES shodná s evidencí v přírůstkových knihách a na katalogizačních kartách.

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

Předměty jsou uloženy v novém depozitáři D1 vsetínského muzea, částečně v šuplících a na policích regálů č. 9 až 6 podle svého rozměru a charakteru. Kapacita úložného prostoru je v současnosti dostatečná.

Stav sbírkových předmětů odpovídá ve většině případů svému stáří a použití. Silně poškozený a znehodnocený materiál se v podsбірce nenachází. Prvotní konzervace se provádí u některých přírůstků, dále pak v souvislosti s využíváním exponátů k prezentaci. U všech předmětů se provádí pravidelná konzervace dle potřeby.

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Jednotlivé materiály jako archivní a ikonografické doklady dob minulých jsou často využívány k účelům studijním, výstavním, publikačním i kulturně – výchovným, a to jak na půdě samotného muzea, tak i jinými muzei či institucemi k výstavním účelům nebo jako studijní materiál pro badatele. V neposlední řadě předměty se sbírky představují při edukačních programech muzeu probíhajících, při dodržování pravidel jejich ochrany. V rámci muzea se předměty s podsбірky využívají nejčastěji na tvorbu výstav a expozic, v poslední době došlo k prezentaci předmětů na výstavách Zbrojovka a město (2017), Republika (2018), Lovu zdar (2019, Ve stínu pípy (2020). Ostatní instituce mají největší zájem o výpůjčky předmětů každodenní potřeby z období socialismu, např. na výstavu Na věčné časy aneb život za normalizace ve Valašských kloboukách (listopad–prosinec 2019) a militarií na vlastní výstavu výstava Třicetiletá válka Masarykova muzea Hodonín (2018). Celkem 33 ks z podsбірky je dlouhodobě zapůjčeno v expozici obce Hošťálková pojednávající o protinacistickém odboji.

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Cílem vytváření historické sbírky je dokumentace životního stylu obyvatel Vsetínska a doplňkově i okolního Valašska. Podsбірka byla a je vytvářena a rozšiřována při záchranných sběrech, dále hlavně prostřednictvím darů nebo nákupem od jednotlivců, výjimečně pak prostřednictvím obchodu se starožitnostmi. Díky koupi došlo v poslední době k rozšíření podsбірky hlavně o historicky hodnotné výrobky elektrotechnické továrny Josefa Sousedíka.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

- zajistit finanční podporu k doplňování fondu historických průmyslových výrobků (Sousedíkovy elektromotory, nožířská výroba, atp.) a vzácnějších památek ze soukromého majetku
- zajistit spolupráci se současnými podniky a získat od nich předměty dokumentující současnou průmyslovou výrobu v regionu
- vyhledávat a zajišťovat historicky hodnotné předměty dokumentující historii regionu, jimž hrozí nebezpečí zániku
- převést evidenci pomocného materiálu podsбірky do elektronické podoby

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Poslední inventarizace podsбірky byla provedena v roce 2019, v rámci řádné inventarizace. Bylo inventarizováno celkem 2000 e. č. Zbytek předmětů bude inventarizován v roce 2021. Další

inventarizace proběhne v rámci dalšího inventarizačního cyklu, dle schváleného plánu s doporučením inventarizovat ročně minimálně 7 % podsírky.

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

Vyřazování sbírkových předmětů z evidence sbírek (CES) se řídí Zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy č. 122/2000 Sb., a o změně některých dalších zákonů. Podle něj lze vyřadit předměty pouze z důvodů neupotřebitelnosti a přebytečnosti.

Zpracoval: Mgr. Pavel Mašláň

5.3. Podsírka č. 11 – Etnografická

1. Charakteristika fondu a jeho členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Etnografická podsírka vznikla jako samostatná rozdělením multioborové podsírky jiná – oddělení společenských věd v roce 2013. Z historického a dokumentačního hlediska patří k velmi cenným podsírkám. Pro svou dokumentační hodnotu v oblasti lidové kultury Valašska, zvláště Vsetínska, jí patří nezastupitelné místo.

Pro větší přehlednost a efektivitu práce s ní je podsírka rozdělena na 7 dílčích fondů: nejobsáhlejší je **fond dřevěného a kovového nářadí**, který zahrnuje předměty lidové výroby jak řemeslné (kovářství, kolářství, stolařství aj.), tak podomácké (křiváčkářství, brouškařství, výroba textilu a další), předměty z oblasti hospodářství (zemědělské nástroje, včelařství, salašnictví a další), předměty dokladující vybavení domácnosti (nábytek, osvětlení, kuchyňské nářadí aj.); druhým nejrozsáhlejší je **fond národopisného textilu** obsahující především krojové součásti a doplňky nejčastěji z oblasti Vsetínska; dále zde patří **fond lidového umění** sestávající především z dřevořezeb, vizovického pečiva, hudebních nástrojů, tiskařských a jiných forem či zvykoslovných předmětů; pro svůj význam byl z tohoto fondu vyčleněn samostatný **fond kraslic**, který dokumentuje téměř stoletou tradici tvorby velikonočních vajec nejen na Valašsku, ale i v dalších regionech ČR; dále tu náleží **fond národopisné keramiky**, kde jsou zastoupeny výrobky nejen valašských hrnčičů, ale i vzácné kusy na Valašsko importované; **fond křiváků a nožů** dokumentující šíří deponovaných výrobků zašlou slávu valašských křiváčkářů a **fond národopisné dokumentární kresby**, jenž zejména v dílech A. Strnadla, K. Hofmana a J. Kobzáně vyobrazuje hlavně lidovou výrobu, zemědělství, lidový oděv a architekturu.

Národopisné sbírkové předměty dokumentují především oblast Valašska, zejména Vsetínska, okrajově i jiných regionů (Slovácko, Slovensko), časově zahrnují období od 18. století dodnes.

První předměty etnografické povahy se do muzea dostaly hned po jeho založení. Velká část předmětů pochází z původně soukromých sbírek zakladatele vsetínského muzea MUDr. Sovy a jeho ženy a dalších významných osobností (Bubelové, Pokorní, Obadalové aj.). Tyto často nejstarší přírůstky vsetínského muzea, i když většinou velmi staré a jedinečné, však postrádaly základní provenienční údaje. Teprve po nástupu odborné pracovnice pro etnografii Mgr. Evy Urbachové v roce 1960 byly starší sbírkové předměty odborně zpracovávány a národopisné sbírky byly postupně systematicky doplňovány, a to sběrem přímo ve Vsetíně nebo v nejbližším okolí, cílenými nákupy nebo dary. Pílí a úsilím této etnografky tak postupně vznikla ojedinělá kolekce předmětů dokumentující lidovou kulturu na Valašsku (zejména na Vsetínsku) ve své celistvosti. V roce 1995

vystřídal na postu kurátora etnografických sbírek E. Urbachovou PhDr. Lubomír Piperek, za něž se sice fondy rozrostly o množství předmětů národopisné povahy, k většině však chyběly důležité nálezové okolnosti, akvizice byly nesystematické a nebyly odborně zpracovávány. Po několikaleté absenci etnografa v muzea se správkyní národopisných sbírek v roce 2005 stala Mgr. Milada Fohlerová.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

Etnografická podsírka k 31. 12. 2020 obsahuje 5 742 evidenčních čísel a stejný počet sbírkových předmětů. Nejpočetnější je fond dřevěného a kovového nářadí čítající 2 124 ev. č./ kusů, obsáhlým je fond národopisného textilu s 1 221 ev. č./ kusy, následuje fond lidového umění s 639 ev. č./ kusy, fond kraslic s 585 ev. č./ kusy, fond národopisné keramiky obsahující 479 ev. č./ kusů, fond národopisné dokumentární kresby s celkovým počtem 408 ev. č./ kusů a fond křiváků a nožů čítající 286 ev. č./ kusů.

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Všechny předměty jsou vedeny v přírůstkových, popřípadě inventárních knihách a celá etnografická část podsírky je ze 100 % zpracována v evidenci I. stupně.

100 % předmětů je rovněž zpracováno v evidenci II. stupně (předměty přijaté do sbírek před rokem 1994 katalogizovala E. Urbachová, přírůstky po roce 1994 M. Fohlerová). Tyto odborně zpracované předměty mají papírové katalogizační karty, které jsou řazeny jednak chronologicky, jednak předmětově a jsou uloženy v pracovně etnografa.

Etnografická podsírka je rovněž ze 100 % evidována v digitální podobě v počítačovém systému Bach. Podsírka je evidována také v Centrální evidenci sbírek (CES), do níž jsou pravidelně hlášeny nové akvizice či další změny v evidenci.

Fotodokumentace sbírkových předmětů probíhá postupně. K 31. 12. 2020 bylo fotograficky zdokumentováno 30 % podsírky, 100 % digitalizace by mělo být dosaženo do konce roku 2021.

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

Národopisné předměty jsou uloženy v nově zrekonstruovaných depozitářích na vsetínském zámku (D1 a D3). Objemnější sbírkové předměty jsou deponovány v objektu kasáren ve Valašském Meziříčí, kde není kvůli absenci topení zajištěn stálý klimatický režim, jsou předměty ohroženy výkyvy teplot a vlhkosti. Řada sbírkových předmětů je dlouhodobě vystavena v expozicích muzea. Pro větší ochranu sbírek by měla být okna v depozitářích opatřena zatemňovacím systémem (rolety, závěsy).

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Národopisné předměty bývají díky své jedinečnosti hojně využívány jak domovským muzeem, tak i jinými institucemi nejčastěji pro výstavní a expoziční, přednáškové, publikační či edukační účely (několikrát ročně), anebo jako studijní materiál pro badatele (několik desítek ročně). Badatelsky nejvíce žádané jsou fondy textilu a dřevěného a kovového nářadí, k prezentačním účelům bývá hojně využívána celá podsírka napříč všemi fondy. Sbírkové předměty etnografické podsírky jsou jejich kurátorkou pravidelně zpracovávány i pro vědecké účely (odborné studie, prezentace na konferencích).

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Cílem sbírkotvorné činnosti této podsbírky je dokumentace lidové kultury na Valašsku, zejména na Vsetínsku, ve své celistvosti. Proto by měla být tato podsbírka v letech 2021–2025 doplňována o materiál dokumentující současný stav lidové kultury v této oblasti, popřípadě o předměty, jež by ještě zvýšily vypovídací hodnotu stávajících fondů. Zároveň by měl být rozšiřován fond pomocného materiálu, který by byl využíván především k edukačním účelům.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Pro co nejvyšší vypovídací hodnotu této podsbírky bude nutné zajistit systematické doplňování jednotlivých fondů o chybějící sbírkový materiál a zabezpečit akvizici předmětů současné lidové kultury na Valašsku, zejména na Vsetínsku, především v odvětvích, v nichž je lidová kultura stále živá – což je zejména lidová výroba, lidové umění (díla současných řezbářů aj.) a zvykosloví. Aby byla podsbírka etnografická doplňována systematicky a obraz dokumentované skutečnosti byl co nejkompletnější, bude nutné zajistit finanční prostředky na cílenou akvizici. Ta byla v posledních letech značně omezena, a tak byly národopisné fondy odkázány na dary a sběr.

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Řádná inventarizace se řídí muzejním zákonem č. 122/2000 Sb., Vyhláškou č. 275/2000 Sb. V současnosti probíhá 2. dekáda inventarizace sbírek (2013–2022), která se řídí plánem inventarizací MRV na roky 2013–2022, v rámci níž bude celá podsbírka inventarizována. Inventarizace etnografické podsbírky probíhá dle jednotlivých fondů, do nichž je rozdělena. V roce 2023 začne další dekáda inventarizace sbírek (2023–2032), která bude probíhat dle plánů inventarizace MRV na léta 2023–2032. Následující inventarizace by měly být zaměřeny především na fyzický stav sbírkových předmětů.

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

Vyřazování sbírkových předmětů z evidence sbírek (CES) se řídí Zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy č. 122/2000 Sb., a o změně některých dalších zákonů. Podle něj lze vyřadit předměty pouze z důvodů neupotřebitelnosti a přebytečnosti. V případě vyřazení předmětů z důvodu neupotřebitelnosti budou pro co největší vypovídací hodnotu sbírky informace, jež vyřazený předmět nesl, i nadále evidovány, bude u nich ovšem uvedeno, že předmět již byl ze sbírky vyřazen.

Zpracovala: Mgr. Milada Fohlerová

5.4. Podsbírka č. 15 – Výtvarného umění

1. Charakteristika fondu a jeho členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Specifičnost podsbírky výtvarného umění utváří umělecká díla výtvarných umělců spjatých svou tvorbou či místem působení, resp. rodištěm, s Valašskem. Jádro kolekce představují díla regionálních umělců, tvořících od konce 19. stol. po současnost (např. zakladatelů domácí výtvarné tradice na Vsetíně – bratří Hlaviců, „mistrů ze Soláně“ – K. Hofmana, J. Kobzáně, F. Podešvy a A. Schneiderka, dále A. Strnadla, L. Majera, J. Hrnčárka atd.), v níž převládají témata krajinářská, portrétní, venkovský žánr i zátiší. Z tradicionalisticky laděné tvorby se vymyká vysoce oceňované dílo moderního malíře M. Borii a umělecky hodnotná tvorba současných umělců J. J. Králíka, M. Adámka, M. Machaly, P. Drdy aj. Část sbírky tvoří kvalitní díla českých výtvarných umělců bez vazby na region

Valašsko, získaná do sbírek bezplatným převodem majetku, např. z MK ČR. Součástí výtvarné sbírky jsou i umělecké předměty zabavené NKK mezi lety 1947–1951, a to zejména konvolut z konfiskátu po Marii Baťové (z vybavení vsetínského zámku mezi lety 1938–1948), obsahující např. grafiku a tisky z 18. a 19. století (grafické listy z období baroka, japonerie, veduty, genre aj.). Nejstarším dílem ve sbírce je raně renesanční dřevorezba z 1. poloviny 16. století pocházející z loveckého zámečku rodiny Thonetů z Halenkova-Dinotice.

První přírůstky do podsbírky získalo muzeum ve druhé polovině 20. a 30. let 20. století a měly spíše historickou a dokumentační hodnotu. Mezi nejstarší přírůstky patří rovněž sbírkové předměty označené ve sbírkové evidenci jako „staré muzejní předměty“, nebo jako „konfiskáty“ či „depositum NKK“ a jedná se o umělecká díla pocházející např. ze zámků v Liptále, Halenkově-Dinoticích a Vsetíně, zařazené do muzejních fondů mezi lety 1949 až 1952. Nejrozsáhlejší souborem je pak konvolut po Marii Baťové (obrazy: 72 ev. č., plastiky: 17 ev. č.). Od 50. letech 20. století docházelo k postupnému rozrůstání podsbírky prostřednictvím darů jednotlivců (např. rodiny Hlavicových) a organizací, skrze bezplatné převody majetku z úřadů i pozůstalostí, dále koupěmi od autorů, akvizicemi z Díla (podniku ČFVU) atd. Cílené nákupy se uskutečňovaly zejména v souvislosti s výstavní činností, realizacemi expozic a v návaznosti na výzkumnou práci (např. dokumentace partyzánského odboje – portréty partyzánů od J. Kobzáně). Intenzivní a kvalitní sbírkotvorná činnost se rozvíjí zejména v letech 1984–1995, za působení kurátora PhDr. T. Mikuláštika (zaměřena na dílo M. Borii, A. Schneiderky, J. J. Králíka apod.). Od roku 1995 klesá počet přírůstků oproti předchozí etapě průměrně o 50 %. V posledních letech se přírůstky do sbírek získávají zejména formou darů a nejvýznamnější z nich je početný soubor vystřihovánek K. Němečkové (301 i. č.), věnovaný autorkou při příležitosti uspořádání její výstavy ve vsetínském muzeu a realizace její monografie (2018). Muzeum regionu Valašsko tak spravuje nejrozsáhlejší a nejucelenější výběr z tvorby K. Němečkové zastoupený ve veřejných sbírkách ČR (314 ev. č.).

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

Uměleckohistorická podsbírka výtvarného umění tvoří 2 458 ev. č. / 2 480 ks:

Fond obrazů (2 302 ev. č. / 2 324 ks), obsahující vedle maleb, podmaleb i kresby, skici, volnou i užitou grafiku, papírové vystřihovánky, knižní ilustraci, umělecké fotografie i užitá obrazová díla určená do architektury (tapiserie, kartony monumentálních nástěnných obrazů atd.).

Fond plastik (156 ev. č. / 156 ks), zahrnující vedle plastik, soch a objektů i modely a reliéfy, včetně komorních reliéfních děl – plaket a medailí.

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Fond výtvarného umění obsahuje 2 458 evidenčních čísel sbírkových předmětů. Všechny předměty jsou vedeny v přírůstkových, popřípadě inventárních knihách a fond je ze 100 % zpracován v evidenci I. stupně.

Dosavadními kurátory bylo v evidenci II. stupně zpracováno ve fondu obrazů 100 % a fondu plastik 100 % evidenčních položek (E. Urbachovou (4 i. č.), V. Sovadinovou – V. Kolmačkovou (775 i. č.), T. Mikuláštkem (643 i. č.) a O. Méhešovou (1 036 i. č.)). Katalogizační karty jsou pro jednotlivé fondy vedeny ve dvou číselných řadách – s indexem UH (1 679 i. č.) a bez indexu (779 i. č.).

Od roku 2003 dochází k digitalizaci podsbírky do počítačového systému BACH. V roce 2014 byl dokončen přepis starých katalogizačních karet a v roce 2020 byla dokončena dodatečná katalogizace

nezpracovaných přírůstků získaných před rokem 2001. Pokračuje se v zápisu nových katalogizačních karet u nových přírůstků.

V roce 2020 bylo u fotodokumentace sbírkových předmětů dosaženo 99,87 % (nezdokumentovány pouze 3 sbírkové předměty, 2 jsou velkoobjemové a 1 nebyl nalezen při inventarizaci). U nejvýznamnějších sbírkových předmětů by bylo vhodné pro vědecké i popularizační účely pořídit kvalitní digitální snímky muzejním fotografem, které by vyhovovaly publikačním standardům (prioritně dokončit kolekce děl předních regionálních umělců).

Evidence podsbírký v CES a systému BACH byla v roce 2020 uvedena do souladu. K napravení v CES zůstávají mezery mezi indexem a cifrou ve formátu inventárního čísla, které se plánují řešit systémově pomocí hromadné změny.

S přechodem do plánovaného systému ESSP probíhá systematizace podsbírký, kontrola, oprava, ujednocování a doplňování zápisů dat v systému BACH (způsob nabytí, stav, lokalita, autor/výrobce, datace aj.).

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

Sbírkové předměty fondu výtvarného umění jsou od února 2015 uloženy v nových depozitářích vsetínského muzea (v D1 a D2), a to převážně na policích posuvných regálech a mapových skříních. Velkoformátové předměty jsou situovány volně v prostoru, popř. opřeny o zeď (monumentální obrazy). V depozitářích je pravidelně sledován a zaznamenáván depozitární režim (teplota, vlhkost). Konzervace a provedení drobných restaurátorských zásahů (včetně retuší) a výjimečně i rozsáhlejších restaurátorských prací probíhá v souvislosti s výstavní činností, tj. s prezentací předmětu na veřejnosti.

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Fond je hojně využíván jak domovským muzeem, tak i jinými muzei a institucemi, a to především pro výstavní, edukační a publikační účely, resp. jako studijní materiál pro badatele, studenty (témata absolventských prací: F. Hlavica, F. Podešva, M. Boria aj.) a sběratele.

Např. za posledních 15 let byla umělecká díla z podsbírký vystavena na cca 15 vlastních výstavách pořádaných MRV ve Vsetíně (autorka O. Méhešová), věnovaných regionálnímu výtvarnému umění a jeho stěžejním osobnostem i tématům (krajinomalba, folklorismus, zbojnický mýtus aj.). Motivy, náměty a témata děl byla využita v muzejních lektorských programech k probíhajícím výstavám a v přednáškách pro gymnazisty, pedagogy a veřejnost (Mistři ze Soláně, fenomén folklorismu aj.). Významná díla byla rovněž zprostředkována veřejnosti popularizační publikační činností (články ve Valašském deníku, VVR, Zvuku, monografie K. Němečkové, monografie L. Vaškové) a reflektována v odborných studiích (Prostor Zlín, sborník konference o modrotisku).

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Cílem sbírkotvorné činnosti pro uměleckohistorický fond výtvarného umění je dokumentace tvorby regionálních výtvarných umělců a jejich prezentace veřejnosti, ať již formou výstav či přednášek a publikační činností.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Soustavné doplňování fondu z hlediska dokumentačního i kvalitativního: z hlediska vnitřních priorit systematicky pokračovat v doplňování profilové části fondu – tvorby regionálních valašských umělců od konce 19. stol. po současnost, s dvojitým zaměřením: 1.) na fenomén folklorismu ve výtvarném umění regionu Valašsko a 2.) na kvalitní příklady moderního a současného výtvarného umění regionu. V plánu je převzetí kompletní kolekce grafik vizovického výtvarníka Dušana Cendelína (cca 300 položek), které autor hodlá muzeu věnovat.

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Řádná inventarizace se řídí muzejním zákonem č. 122/2000 Sb., vyhláškou č. 275/2000 Sb. Při inventarizaci podsbírkou postupovat dle plánu inventarizace MRV, a to podle jednotlivých fondů, resp. i dílčích částí dle výtvarného druhu (např. kresby, grafiky, malby aj.). U fondu obrazů zdokumentovat dochovaný fyzický stav a ve spolupráci s muzejním konzervátorem a restaurátorem vytvořit soupis poškozených předmětů, které budou v daném období prioritně restaurovány.

Pro umělecká díla na papíře uskladněná v paspartách a složkách pořídit nový obalový materiál, který by nebyl chemicky agresivní (nekyselý papír). V D2 dořešit ochranu sbírkových předmětů před přímým slunečním zářením (např. UV fólie v oknech, zatemnění pomocí rolet aj.).

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

Vyřazování sbírkových předmětů z evidence sbírek (CES) se řídí Zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy č. 122/2000 Sb., a o změně některých dalších zákonů. Podle něj lze vyřadit předměty pouze z důvodů neupotřebitelnosti a přebytečnosti.

Z podsbírkou jsou postupně vyřazovány předměty nevratně poškozené bez prokazatelné umělecké a historické hodnoty, které jsou v případě zjištěné dokumentační hodnoty přerazeny do pomocného materiálu. V případě předmětů nenalezených po dvou po sobě následujících inventarizacích budou z důvodu ztráty navrženy k vyřazení.

Zpracovala: Mgr. Olga Méhešová

5.5. Podsírka č. 19 – Písemnosti a tisky

1. Charakteristika fondu a jeho členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Podsírka písemností a tisků obsahuje písemný a tištěný materiál převážně z obcí na území dnešního okresu Vsetín. Nejpočetnější je materiál provenience města Vsetín. V menším počtu je zde zařazen materiál s původem vzniku mimo hranice Valašska. V tomto případě se jedná především o úřední dokumenty, korespondenci a materiál zařazený v osobních pozůstalostech. Sírka obsahuje materiál z období od konce 18. století do současnosti.

Podsírka zahrnuje jak písemný, tak tištěný dvojrozměrný materiál, který dokumentuje rozvoj řemesel a průmyslu v regionu, vznik a činnost organizací, spolků, institucí i život jednotlivců. Zařazen je zde rovněž soubor kartografického materiálu – mapy a plány. Podsírka doplňuje po stránce dokumentační ostatní muzejní sbírky a je neustále aktuálně rozšiřována (zejména dary a sběrem) o nové materiály. Obsahuje úřední i osobní doklady, korespondenci, legitimace, vysvědčení, osvědčení, diplomy, pamětní listy, pamětní knihy, deníky, plakáty, pozvánky, informační letáky, firemní katalogy,

reklamní a propagační materiály, oběžníky, vyhlášky, účty, smlouvy, zprávy, školní učebnice, jednotlivá čísla novin a časopisů, drobné brožury, kulturní programy, stanovy spolků, volební materiál, aj.

Ojedinelé přírůstky této podsbírkky byly uloženy v muzeu bez evidence až do počátku sedmdesátých let, kdy odbornou činností historika R. Randýska a jeho nástupců začaly být pravidelně evidovány a fond byl rozšiřován především vlastní sběratelskou činností (soudobá dokumentace regionu), příp. dary nejrůznějších regionálních institucí i jednotlivců (dokumenty historické). Podsírka písemností a tisků byla a je dále utvářena rovněž v souvislosti s prezentační muzejní činností – s přípravou nových expozic a výstav, jako výsledek výzkumné odborné činnosti a přípravou tiskovin a publikací vydávaných muzeem. Od 90. let byla podsírka rozšiřována převážně vlastním sběrem a dary od soukromých osob.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

K 31. 12. 2020 byla sbírka tvořena 3 111 evidenčními čísly a celkovým počtem 7 193 věcí movitých.

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Všechny předměty jsou zpracovány v evidenci I. stupně (3 111 ev. č.) a jsou vedeny v klasických přírůstkových knihách, uložených v pracovně odborných pracovníků. Přírůstky od roku 2002 jsou pravidelně zapisovány i v elektronické podobě – Přírůstkové knize v programu BACH.

V evidenci II. stupně (3 111 i. č., t. j. 100 % z celkového počtu ev. č.), označené indexem HL, je podsírka vedena na katalogizačních kartách v chronologické řadě (do r. 2002 je společná řada pro podsírku písemností a tisků pro pracoviště Vsetín i Valašské Meziříčí) a v řadě tematické podle jednotlivých historických období. Karty obou řad jsou uloženy v pracovně historika. Podsírka písemností a tisků je celá digitalizována v elektronickém programu BACH.

Od roku 2002 v souvislosti se zápisem muzejních sbírek do Centrální evidence sbírek na MK ČR byly znovu zavedeny samostatné přírůstkové knihy pro společenskovědní oddělení na pracovištích ve Vsetíně a ve Valašském Meziříčí (samostatné byly do r. 1984, od r. 1984 do r. 2002 fungovala jednotná evidence přírůstků ve společné přírůstkové knize pro obě pracoviště). V současnosti má pracoviště ve Vsetíně samostatnou přírůstkovou knihu.

Po vzniku samostatné historické podsírkky došlo k postupnému k narovnávání zápisů v CES tak, aby byla evidence v CES shodná s evidencí v přírůstkových knihách a na katalogizačních kartách.

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

Podsírka písemností a tisků je uložena v depozitáři D1 vsetínského muzea, společně s ostatním historickým materiálem. Sbírkové předměty jsou uloženy částečně v papírových kartonech v regálu R10, částečně v kovových mapových skříních S4 a S5). Rezerva volného úložného prostoru je dostatečná.

Stav sbírkových předmětů odpovídá ve většině případů svému stáří a použití. Silně poškozený a znehodnocený materiál se v podsírce nenachází. Nejnutnější konzervace se provádí v souvislosti s využitím materiálu k prezentačním účelům.

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Jednotlivé materiály jako archivní a ikonografické doklady dob minulých jsou často využívány k účelům studijním, výstavním, publikačním i kulturně – výchovným, a to jak na půdě samotného

muzea, tak i jinými muzei či institucemi k výstavním účelům nebo jako studijní materiál pro badatele. Písemný materiál slouží jako pramen pro výzkumnou činnost zaměstnanců muzea i badatelů. Nejvíce je ho možno využít pro výzkum dějin každodennosti či historie průmyslu v regionu. Písemný materiál je hojně využíván také pro účely výstavní či publikační, v rámci muzea i výpůjček. Písemnosti byly využity v poslední době např. na výstavy Zbrojovka a město (2017) Republika (2018), Ve stínu pípy (2020), Písemnosti jsou využity pro muzejní expozice – Valašské rebelie, Průmyslová revoluce na Vsetínsku, Moravský Edison a Odboj na Vsetínsku). K zápůjčce s podsbírkou písemností mimo muzeum došlo na výstavy Masarykovy veřejné knihovny v roce 2015. V neposlední řadě se oskenovaný materiál se sbírky používá při edukačních programech v muzeu probíhajících. Další možností jsou prezentace písemností jako přílohy při popularizačních pracích v tisku i na internetu. Z podsbírkou jsou nejčastěji využívány dobové plakáty, vyhlášky a doklady.

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Cílem vytváření historické sbírky je dokumentace životního stylu obyvatel Vsetínska a doplňkově i okolního Valašska. Podsírka písemností a tisků byla a je vytvářena spíše příležitostným sběrem v terénu a při záchranných sběrech, a hlavně prostřednictvím darů, v posledních letech výjimečně nákupem. Při rozšiřování fondu respektovat stávající archivní zákon. V delších letech je plánováno podsírku rozšiřovat o písemné materiály ze současnosti, které tvoří doklad o událostech v regionu a okolí, jako volby, přírodní katastrofy, významné návštěvy, prameny ke každodennímu životu apod.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

V minulých letech došlo k evidenci všech předmětů podsírkou do II. stupně, všechny karty jsou také přepsány do programu BACH. Část předmětů vizuálně nejzajímavějších byla digitalizována, v dalších letech bude digitalizace pokračovat.

- převést evidenci pomocného materiálu podsírkou do elektronické podoby

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Poslední inventarizace podsírkou byla provedena v letech 2017-2019, v rámci řádné inventarizace. Bylo inventarizováno celkem 3 111 e. č.. Další inventarizace proběhne v rámci dalšího inventarizačního cyklu, kdy třetiny podsírkou budou inventarizovány v letech 2024 až 2026.

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

Vyřazování sbírkových předmětů z evidence sbírek (CES) se řídí Zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy č. 122/2000 Sb., a o změně některých dalších zákonů. Podle něj lze vyřadit předměty pouze z důvodů neupotřebitelnosti a přebytečnosti.

Zpracoval: Mgr. Pavel Mašláň

5.6. Podsírka č. 24 – Další – Etnografický písemný materiál

1. Charakteristika fondu a jeho členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Tato podsbírka obsahuje písemné materiály dokladující národopisný a folklorní ruch a etnografické bádání v regionu. Nejstarší písemnosti představují organizaci lidozpytného hnutí v souvislosti s přípravami na národopisnou výstavu ve Vsetíně roku 1892 a Národopisnou výstavou československou v Praze v roce 1895 (korespondence, zprávy, nákresy, plakáty, rukopisné záznamy aj.). Mladší materiály se týkají především etnografického výzkumu (záznamy o životě na Valašsku, ročníkové a diplomové práce s národopisnou tematikou), muzejní etnografie (pozvánky, plakáty a katalogy národopisných výstav a akcí, úmrtní oznámení vlastivědných pracovníků a etnografů činných v regionu atd.) a folklorního hnutí (plakáty, pozvánky, programy národopisných a folklorních akcí aj.).

Písemné dokumenty etnografické povahy dokladují oblast nejširšího Valašska a dokumentují dobu od konce 19. století dosud. Nejstarší materiály se do muzea dostaly zřejmě už při jeho vzniku, nebyly ovšem evidovány a odborně zpracovány. Novější materiály byly získávány nejčastěji sběrem při terénních výzkumech nebo byly poskytnuty jinými organizacemi.

Počátky této podsbírky položil zapsáním prvních přírůstků v roce 1974 R. Janošík, kvantitativně i kvalitativně ji pak v letech 1981–1994 rozšířila a odborně zpracovala etnografka Mgr. Eva Urbachová. Za kurátorství PhDr. Lubomíra Piperka nedošlo v podsbírce k žádným akvizicím. Od roku 2005 tuto podsbírku spravuje Mgr. Milada Fohlerová a postupně dochází jejímu opětovnému systematickému doplňování a odbornému zpracování.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

Podsbírka etnografického písemného materiálu obsahuje 922 ev. čísel / ks sbírkových předmětů.

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Všechny předměty, tedy 100 %, jsou zpracovány v evidenci I. i II. stupně – jsou zapsány do přírůstkových knih a mají vlastní katalogizační karty, které jsou uloženy v pracovně etnografie (akvizice z roku 1974 katalogizoval R. Janošík, přírůstky do roku 1994 E. Urbachová, novější akvizice M. Fohlerová). Předměty z této podsbírky jsou vedeny pod inv. čísla začínajícími indexem E.

Tato podsbírka je rovněž ze 100 % evidována v digitální podobě v počítačovém systému Bach. S plánovaným přechodem do nového systému ESSP probíhá systematizace podsbírky, kontrola, oprava, ujednocování a doplňování zápisů dat.

Podsbírka je evidována také v Centrální evidenci sbírek (CES), do níž jsou pravidelně hlášeny nové akvizice či další změny v evidenci. V současné době dochází k rozepisování hromadných záznamů v Bach, na což naváže jejich rozepisování v CES, aby se obě evidence shodovaly.

Protože u starších písemností hrozí vlivem jejich stáří a častého používání mechanické poškození dochází v současné době k jejich skenování a focení. K 31. 12. 2020 bylo zdigitalizováno 66 % podsbírky, 100 % digitalizace by mělo být dosaženo na začátku roku 2021.

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

Etnografický písemný materiál je uložen v krabicích v novém depozitáři vsetínského muzea (D1). Stav sbírkových předmětů odpovídá svému stáří a použití. Většina písemností je v dobrém stavu, starší písemnosti jsou obvykle poškozeny věkem. Řada písemností je poznamenána nevhodným zacházením předchozího správce sbírky.

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Písemnosti s národopisnou tematikou jsou využívány jako studijní materiál badateli z řad odborné i laické veřejnosti. Nejčastěji slouží jako podklady pro práce studentů, hojně je využívají také členové folklorních souborů. Značné využití je nejen domovským muzeem, ale i muzei okolními, kdy slouží tato podsběrka též k účelům výstavním, expozičním či publikačním.

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Cílem sbírkotvorné činnosti této podsběrky je dokumentace lidové kultury na Valašsku, zejména pak kultury duchovní, jejíž dokumentaci se nevěnuje žádná instituce v okolí, prostřednictvím dvourozměrných dokladů (většinou písemných, fotografických či kresebných materiálů).

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Rozšiřování podsběrky etnografického písemného materiálu by se měla orientovat především na dokumentaci výročního zvykoslovného cyklu ve sběrné oblasti muzea, zejména pak v regionu Valašskomeziříčska, jenž byl a je etnografy značně opomíjen. Dalším cílem je zaměřit se na výzkum rodinného zvykosloví na území širšího Valašska. Výstupy těchto výzkumů by měly být v podobě písemných a fotografických záznamů zapsány do této podsběrky.

Do podsběrky by měly být pro svou vysokou muzejní hodnotu postupně zapsány také písemnosti, které jsou dosud součástí pomocného etnografického písemného materiálu (zprávy z terénních výzkumů aj.).

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Řádná inventarizace se řídí muzejním zákonem č. 122/2000 Sb., Vyhláškou č. 275/2000 Sb. V současnosti probíhá 2. dekáda inventarizace sbírek (2013–2022), která se řídí plánem inventarizací MRV na roky 2013–2022, v rámci níž bude celá podsběrka inventarizována. V roce 2023 začne další dekáda inventarizace sbírek (2023–2032), která bude probíhat dle plánů inventarizace MRV na léta 2023–2032. Následující inventarizace by měla být zaměřena především na fyzický stav sbírkových předmětů.

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

Vyřazování sbírkových předmětů z evidence sbírek (CES) se řídí Zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy č. 122/2000 Sb., a o změně některých dalších zákonů. Podle něj lze vyřadit předměty pouze z důvodů neupotřebitelnosti a přebytečnosti.

V případě vyřazení předmětů z důvodu neupotřebitelnosti budou pro co největší vypovídací hodnotu sbírky informace, jež vyřazený předmět nesl, i nadále evidovány, bude u nich ovšem uvedeno, že předmět již byl ze sbírky vyřazen.

Zpracovala: Mgr. Milada Fohlerová

5.7. Podsběrka č. 24 – Další – Pozůstalosti osobností

1. Charakteristika fondu a jeho členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Podsírka pozůstalosti osobností obsahuje materiál od zůstavitelů fondů působících na území Vsetínska v období 19. až 20. stol. Jedná se většinou o písemný materiál, částečně i tiskoviny a drobné trojrozměrné předměty z osobních pozůstalostí představitelů kulturního, společenského a politického života regionu. Jsou zde zařazeny např. osobní doklady, úřední tiskoviny, korespondence, rukopisy, deníky, zápisníky, opisy, výpisy, fotografie, kresby, knihy, ilustrační materiál o činnosti původců fondů, materiál z pozůstalostí rodinných příslušníků zůstavitelů fondů, drobné osobní a upomínkové předměty.

Písemné pozůstalosti byly muzeu předávány postupně, a to jako dary pozůstalými rodinnými příslušníky nebo státními organizacemi. První inventář pozůstalosti J. Misárka-Slavičinského pochází ještě z Okresního Sovova muzea na Vsetíně, stejně jako pozůstalosti M. Václavka, K. Koblihy, rodiny Sovovy. Odborně zpracovávat se v muzeu začaly až od počátku 70. let 20. stol.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

K 31. 12. 2020 byla sbírka tvořena 6 951 evidenčními čísly a celkovým počtem 7 025 věcí movitých.

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Všechny pozůstalosti jsou zpracované formou archivních inventářů a inventárních seznamů, všechna inv. čísla jsou na katalogizačních kartách podle zásad II. evidence muzejních sbírek. Pozůstalosti osobností jsou označeny inv. č. 1 – 24 s indexem P. Na pracovišti OPO ve Vsetíně je uloženo 13 pozůstalostí (P1–P7, P9–P11, P16, P17, P22), ve Valašském Meziříčí zbývajících 10. Pozůstalost P 17 po františku Hlavici je zpracována od 90. let 20. stol jen částečně (60 %). Podsírka pozůstalostí je digitalizována v II. stupni a I. stupni evidence ze 100 %.

Po vzniku samostatné historické podsírky došlo k postupnému k narovnávání zápisů v CES tak, aby byla evidence v CES shodná s evidencí v přírůstkových knihách a na katalogizačních kartách.

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

Podsírka pozůstalostí osobností je uložena v depozitáři vsetínského muzea D1, společně s ostatním historickým materiálem. Sbírkové předměty jsou uloženy částečně v papírových kartonech v regálech, větší formáty volně, a to vše v regálu R10. Rezerva volného úložného prostoru je dostatečná.

Stav sbírkových předmětů odpovídá ve většině případů svému stáří a použití. Silně poškozený a znehodnocený materiál se v podsírce nenachází. Konzervace materiálu není nutná.

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Jednotlivé materiály jsou využívány k účelům studijním, výstavním, publikačním i kulturně-výchovným, a to jak na půdě samotného muzea, tak i jinými muzei či institucemi k výstavním účelům nebo jako studijní materiál pro badatele. Písemný materiál slouží jako pramen pro výzkumnou činnost zaměstnanců muzea i badatelů. Pro badatelské účely v rámci muzea byla v posledních letech využita hlavně pozůstalost Bohumila Peroutky a Františka Sovy. Externí badatelé jeví největší zájem o pozůstalost Františka Hlavici a Miloše Borii. Materiál je příležitostně využíván také pro účely výstavní či publikační, v rámci muzea i výpůjček. Nejvíce jsou z podsírky využívány dobové doklady, písemnosti a fotografie.

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Cílem vytváření historické sbírky je dokumentace života a díla významných obyvatel Vsetínska a doplňkově i okolního Valašska. Podsbírka pozůstalosti osobností byla a je vytvářena a rozšiřována spíše příležitostnými dary pozůstalých nebo předáním materiálu z jiných institucí. V dalších letech je plánováno zařadit do podsbírky pozůstalost výtvarníka Břetislava Dadáka, která byla muzeu darována jeho příbuznými. Nejdříve u ni musí dojít k roztřídění a evidenci.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Dokončit zpracování pozůstalosti F. Hlavici dalších případných přírůstků (úkol pro historika umění); doplňovat stávající fond s respektováním platného Zákona o archivnictví a provádět záchranné sběry v regionu. V minulých letech došlo k evidenci všech předmětů podsbírky do II. stupně, všechny karty jsou také přepsány do programu BACH. Část informačně nejhodnotnějších předmětů s podsbírky bude digitalizována.

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Poslední inventarizace podsbírky se zápisem a vyhotoveným lokačním seznamem byla provedena v roce 2016 v rámci řádné inventarizace. Bylo zpracováno celkem 6 989 ev. č. Další inventarizace celé podsbírky je plánována v rámci dalšího inventarizačního cyklu v roce 2022.

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

Vyřazování sbírkových předmětů z evidence sbírek (CES) se řídí Zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy č. 122/2000 Sb., a o změně některých dalších zákonů. Podle něj lze vyřadit předměty pouze z důvodů neupotřebitelnosti a přebytečnosti.

Zpracoval: Mgr. Pavel Mašláň

5.8. Podsbírka č. 24 – Další – Sklo

1. Charakteristika fondu a jeho členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Podsbírka skla náleží k profilovým sbírkovým fondům regionálního muzea, neboť mapuje významnou historii sklářství na Valašsku (tj. skláren ve Vsetíně, Valašském Meziříčí, Karolině, Karlovic aj.) a to od období rozkvětu ve 2. polovině 19. stol. (podnikatelské aktivity firmy Reich) až po počátek 21. stol. Ve sbírce převažuje historické i současné stolní a zejména nápojové sklo, obsahuje ale také osvětlovací, chemické, obalové a toaletní sklo, včetně historického nářadí, polotovarů a dokumentace postupu výroby, převzaté přímo ze vzorkoven skláren ze Vsetína a Karolinky. Dochované památky svědčí o řemeslných dovednostech, technologické vynalézavosti i výtvarném cítění svých více či méně známých tvůrců a návrhářů. Významné sbírkové kolekce tvoří zejména početně rozsáhlý soubor nápojového a stolní skla ze sklárny v Karolině (903 ev. č.) a originální nápojové a stolní designové sklo (115 ev. č.), malosériově vyrobené ve vsetínské sklářské huti B. A. G. s. r. o. (1992–2002), v níž zkušení sklářští mistři realizovali kreativní nápady významných českých výtvarníků i zahraničních designérů. V podsbírce se nacházejí i sklářské artefakty a výrobky neznámého původu, pocházející z měšťanských domácností, a datované od konce 18. stol. po současnost.

Podsbírka byla a je tvořena dary a akvizicemi od jednotlivců, organizací a sběrem přímo ze vzorkoven skláren. K cílené sbírkotvorné činnosti docházelo coby tzv. dokumentace současnosti v 70.

a 80. letech 20. stol. a sběratelská aktivita v porevoluční krizové situaci sklářského průmyslu nabyla na intenzitě v souvislosti se zánikem sklářských provozoven a firem (jedním z posledních cenných přírůstků byl např. dar unikátního souboru dokumentujícího tzv. „fenomén BAG“). Po roce 2003 nastává útlum sběratelské aktivity a přírůstky do sbírek jsou získávány příležitostně, nejčastěji formou darů z majetku sklářských, resp. měšťanských rodin.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

Podsírku skla (2 019 e. č. / 2 074 ks) tvoří historické i současné užité sklo převážně tovární výroby: historické výrobní nástroje, dokumentace postupu výroby, polotovary, stolní sklo, nápojové sklo, dekorativní sklo, chemické sklo, osvětlovací sklo, obalové sklo, toaletní sklo, termosky a další užitkové sklo.

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Uměleckohistorický fond skla obsahuje 2 019 evidenčních čísel sbírkových předmětů. Všechny předměty jsou vedeny v přírůstkových, popřípadě inventárních knihách a fond je ze 100 % zpracován v evidenci I. stupně.

Dosavadními kurátory bylo v evidenci II. stupně zpracováno 100 % sbírkových předmětů (V. Sovadinovou – V. Kolmačkovou: 1 279 i. č., T. Mikulaščíkem: 196 i. č., O. Méhešovou: 536 i. č., H. Jabůrkovou: 8 i. č.). Katalogizační karty jsou vedeny ve třech číselných chronologických řadách – s indexem S (1 228 i. č.), s indexem UH (13 i. č.) a bez indexu (778 i. č.).

Od roku 2003 dochází k digitalizaci podsírky do počítačového systému BACH. V roce 2014 byl dokončen přepis starých katalogizačních karet a v roce 2020 byla dokončena dodatečná katalogizace nezpracovaných přírůstků získaných před rokem 2001. Pokračuje se v zápisu nových katalogizačních karet u nových přírůstků. V roce 2020 byla dokončena fotodokumentace sbírkových předmětů, tj. bylo dosaženo 100 %. U nejvýznamnějších sbírkových předmětů by bylo vhodné pro vědecké i popularizační účely pořídit kvalitní digitální snímky muzejním fotografem, které by vyhovovaly publikačním standardům (prioritně dokončit kolekci BAG, nafotografovat sklo ze skláren v Karolince). Evidence podsírky v CES a systému BACH byla v roce 2019 uvedena do souladu a pokračuje se v pravidelné aktualizaci dat v CES (zápis nových přírůstků, změna přírůstkového čísla na inventární). K napravení v CES zůstávají pouze mezery mezi indexem a cifrou ve formátu inventárního čísla, které se plánují řešit systémově pomocí hromadné změny. S přechodem do plánovaného systému ESSP probíhá systematizace podsírky, kontrola, oprava, ujednocování a doplňování zápisů dat v systému BACH (způsob nabytí, stav, lokalita, autor/výrobce, datace aj.).

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

Sbírkové předměty podsírky sklo jsou od února 2015 uloženy v novém depozitáři vsetínského muzea, na policích posuvných regálů (v D1). V depozitářích je pravidelně sledován a zaznamenáván depozitární režim (teplota, vlhkost).

Sbírkové předměty vyžadují restaurátorské zásahy v případě mechanického poškození (slepení střepů po rozbití, popř. retuše u malbou a zlacením dekorovaného skla. Očisty sbírkového předmětu v depozitáři a před vystavením se ujímá kurátor.

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Fond je hojně využíván jak domovským muzeem, tak i jinými muzei především pro výstavní a publikační účely, resp. jako studijní materiál pro badatele, studenty VŠ a sběratele. Např. Kolekce skla

ze skláren v Karolině je dlouhodobě vystavena v Muzeu sklářství Karolinka (od 2014). Sklo ze skláren z Karolinky se stalo předmětem celonárodního výzkumného projektu „Užitkové, dekorativní a luxusní sklo: 1948–1989“, který zpracovával PhDr. Petr Nový z Muzea skla a bižuterie v Jablonci (2019).

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Cílem sbírkotvorné činnosti fondu skla je dokumentace historické i současné sklářské výroby a sklářského umění v regionu. Mezi prioritní očekávané výstupy patří vědecké zpracování „fenoménu BAG“ a produkce skláren v Karolině a jejich popularizace formou výstav v roce 2021 a 2022, včetně doprovodného katalogu nebo studie publikované v odborném tisku.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Z hlediska vnitřních priorit pokračovat v doplňování sbírkového fondu formou akvizic ze soukromých sbírek, aukcí a starožitnictví, resp. prodejních galerií, a pořizovat sbírkové předměty, které by významně hodnotily zejména kolekci B. A. G. a skláren v Karolině. V poslední třetině roku 2020 bylo zahájeno jednání o převzetí daru rozsáhlé kolekce výrobků, stroje giloš, dokumentace a archivních materiálů ze zrušené sklárny v Karolině. Z hlediska vnějších priorit pokračovat ve sběru sklářských výrobků, artefaktů a nářadí z majetku sklářských rodin, v záchranných akvizicích z pozůstalostí apod.

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Řádná inventarizace se řídí muzejním zákonem č. 122/2000 Sb., vyhláškou č. 275/2000 Sb. Při inventarizaci podsbírkou postupovat dle plánu inventarizace MRV, a to podle jednotlivých výrobců, resp. druhů skla.

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

Vyřazování sbírkových předmětů z evidence sbírek (CES) se řídí Zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy č. 122/2000 Sb., a o změně některých dalších zákonů. Podle něj lze vyřadit předměty pouze z důvodů neupotřebitelnosti a přebytečnosti.

Z podsbírkou jsou postupně vyřazovány předměty nevratně poškozené bez prokazatelné umělecké a historické hodnoty, které jsou v případě zjištěné dokumentační hodnoty přeřazeny do pomocného materiálu. V případě předmětů nenalezených po dvou po sobě následujících inventarizacích budou z důvodu ztráty navrženy k vyřazení.

Zpracovala: Mgr. Olga Méhešová

5.9. Podsírka č. 25 – Jiná – Uměleckořemeslných a uměleckoprůmyslových výrobků

1. Charakteristika fondu a jeho členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Podsírka uměleckořemeslných a uměleckoprůmyslových výrobků je druhově nejrozmanitějším umělecko-historickým fondem MRV, Vsetín. Obsahuje trojrozměrné muzejní památky ze sběrné oblasti Vsetínska, Valašskomeziříčska a Rožnovska, tj. z regionu Valašsko, pocházející ze zámeckých mobiliářů, měšťanských domácností, vybavení kostelů, hostinců aj., a dokumentující charakter a

úroveň životního stylu (i bytové kultury) zdejšího obyvatelstva. Jádrem fondu tvoří jednak sbírkové předměty vztahující se k významným historickým osobnostem regionu (pocházející např. z konfiskátu po Marii Baťové, z pozůstalosti po F. Hlavici, J. Válkovi atd.) a také uměleckořemeslné a uměleckoprůmyslové výrobky zhotovené na Valašsku (např. nábytek dle návrhů D. Jurkoviče, ohýbaný nábytek firem Gebrüder Thonet a J. & J. Kohn, malovaný porcelán z malírny V. Dohnala v Jablůnce a A. Jaroňka v Rožnově p. R., vánoční ozdoby z Irisy aj.). Ve fondu jsou zahrnuty památky z 17. až 21. stol.; nejpočetněji z 19. stol.

Základ podsbírky položily ve 20. a 30. letech původně soukromé sběry zakladatele vsetínského muzea MUDr. F. Sovy a dalších vlastivědných pracovníků a příznivců muzea (J. Válka aj.). Mezi lety 1949 až 1952 fond kvalitativně i kvantitativně rozrostl začleněním konfiskovaného zámeckého mobiliáře z majetku Marie Baťové do muzejních sbírek (234 ev. č.). V 50. letech dochází k dalšímu rozšíření fondu (zásluhou např. odkazu F. Hlavici) a poté jsou přírůstky získávány sporadicky formou příležitostných sběrů, darů i akvizic (např. z majetku významných vsetínských rodin). K cílené sbírkotvorné činnosti docházelo pouze u kolekce vánočních ozdob vyrobených ve vsetínské Irise a u význačného profilového muzejního fondu ohýbaného nábytku (zprvu pozvolna v souvislosti s tzv. dokumentací současnosti v 70. a 80. letech 20. stol. (11 ev. č.) a po roce 1989 již plánovitě (1989–1999: 46 ev. č., 2000–2004: 60 ev. č., 2017: 5 ev. č.). Významnou měrou byl fond, jehož jádro tvoří část soukromé sbírky Thonetů, obohacen akvizicemi ze sbírky předního českého thonetologa a sběratele Jiří Uhlíře a v posledních letech byl doplněn o nákup oceněných designových židlí současného výrobce TON, a. s. Bystřice p. H., vystavených v nové expozici vsetínského muzea (od 2015)

V současnosti se přírůstky do sbírek získávají převážně formou darů. Dodatečně (v roce 2017) byl do podsbírky zaevidován vzácný soubor Jurkovičova nábytku ze vsetínské Občanské záložny (nález v depozitáři) – jedná se o unikát – nejstarší dochovaný autentický soubor Jurkovičova nábytku v ČR (1896), který dle objeveného archivního dokladu získalo muzeum již v roce 1948.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

Uměleckohistorickou podsbírku (1 411 ev. č. / 1 493 ks) tvoří:

- fond keramiky (280 ev. č. / 291 ks)
- fond výrobků z kovu (153 ev. č. / 156 ks)
- fond historického nábytku (202 ev. č. / 206 ks)
- fond ohýbaného nábytku (182 ev. č. / 182 ks)
- fond vánočních ozdob (499 ev. č. / 553 ks)
- fond tzv. varií (95 ev. č. / 103 ks).

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Všechny předměty jsou vedeny v přírůstkových, popřípadě inventárních knihách a fond je ze 100 % zpracován v evidenci I. stupně.

Dosavadními kurátory bylo v evidenci II. stupně této podsbírky zpracováno 100 % sbírkových předmětů (E. Urbachovou: 40 i. č., J. Volfovou: 86 i. č., V. Sovadinovou – V. Kolmačkovou: 658 i. č., T. Mikulaštíkem: 14 i. č., H. Jabůrkovou: 105 i. č., O. Méhešovou: 508 i. č.). Katalogizační karty jsou vedeny v rámci fondů v jednotlivých inventárních řadách:

- sbírkový fond keramiky (inv. karty bez indexu: 194 i. č., s indexem „UH“: 86 i. č.)
- sbírkový fond výrobků z kovu (inv. karty bez indexu: 109 i. č., s indexem „UH“: 44 i. č.)
- sbírkový fond historického nábytku (inv. karty bez indexu: 88 i. č., s indexem „UH“: 114 i. č.)
- sbírkový fond ohýbaného nábytku (inv. karty bez indexu: 42 i. č., s indexem „UH“: 140 i. č.)
- sbírkový fond vánočních ozdob (inventární karty bez indexu: 292 i. č., s indexem „UH“: 205 i. č., s indexem „S“: 2 i. č.)
- sbírkový fond tzv. varií (inventární karty bez indexu: 71 i. č., s indexem „UH“: 24 i. č.)

Od roku 2003 dochází k digitalizaci podsbírký do počítačového systému BACH. V roce 2014 byl dokončen přepis starých katalogizačních karet a v roce 2020 byla dokončena dodatečná katalogizace nezpracovaných přírůstků získaných před rokem 2001. Pokračuje se v zápisu nových katalogizačních karet u nových přírůstků.

V roce 2020 byla u fotodokumentace sbírkových předmětů dosaženo 99,1 % (nezdokumentováno 12 sbírkových předmětů nenalezených při inventarizaci). U nejvýznamnějších sbírkových předmětů by bylo vhodné pro vědecké i popularizační účely pořídit kvalitní digitální snímky muzejním fotografem, které by vyhovovaly publikačním standardům (prioritně dokončit fond ohýbaného nábytku, nafotografovat kolekci Jurkovičova nábytku).

Evidence podsbírký v CES a systému BACH byla v roce 2019 uvedena do souladu, a to včetně napravení mezer mezi indexem a cifrou ve formátu inventárního čísla. Pokračuje se v pravidelné aktualizaci dat v CES (zápis nových přírůstků, změna přírůstkového čísla na inventární). S přechodem do plánovaného systému ESSP probíhá systematizace podsbírký, kontrola, oprava, ujednocování a doplňování zápisů dat v systému BACH (způsob nabytí, stav, lokalita, autor/výrobce, datace aj.).

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

Sbírkové předměty jsou od února 2015 uloženy v nových depozitářích vsetínského muzea, a to na policích posuvných regálů v D1 či volně v prostoru v D4 (depo nábytku). V depozitářích je pravidelně sledován a zaznamenáván depozitární režim (teplota, vlhkost).

Značná část zámeckého mobiliáře je dlouhodobě vystavena v expozici na zámku v Lešné (55 e. č.) a nábytek z ohýbaného dřeva v expozici vsetínského muzea (45 e. č.).

Konzervace a provedení drobných restaurátorských zásahů (včetně retuší) a výjimečně i rozsáhlejších restaurátorských prací probíhá v souvislosti s výstavní činností, tj. s prezentací předmětu na veřejnosti.

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Fond je hojně využíván jak domovským muzeem, tak i jinými muzei, a to především pro výstavní, edukační a publikační účely (obzvláště fond historického a ohýbaného nábytku), resp. jako studijní materiál pro badatele (a studenty SŠ a VŠ: témata ročníkových a absolventských prací) či sběratele.

Např. za posledních 15 let byla umělecká díla z podsbírký vystavena na cca 10 vlastních výstavách pořádaných MRV (autorka či spoluautorka O. Méhešová). Zámecký mobiliář je dlouhodobě prezentován v expozici na zámku v Lešné. Výběr z profilového fondu ohýbaného nábytku byl zapůjčen na výstavy do zahraničí (Rakousko, Slovensko) a je vystaven ve stálé v expozici vsetínského muzea, k níž byla vydána publikace Fenomén ohýbaného nábytku (2015). Vzácný soubor Jurkovičova

nábytku byl představen na výstavě ve Staré Ľubovni (2017), pořádané ve spolupráci s Ľubovňanským a rožnovským muzeem a byl odborně zpracován v rámci studie publikované v AMUS (2020). .

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2020–2025

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Cílem sbírkotvorné činnosti je dokumentace významné historické i současné uměleckořemeslné a uměleckoprůmyslové výroby v regionu. Zejména se jedná o výrobu nábytku z ohýbaného dřeva a o produkci vsetínského výrobního družstva Irisa, a to v souvislosti s vlastní výzkumnou, výstavní a odbornou i popularizační publikační činností..

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Z hlediska vnitřních priorit pokračovat v doplňování fondu vánočních ozdob ze vsetínské Irisy, a to zejména zaevidováním sběrů mezi lety 2000 až 2010, nalezených v depozitáři při inventarizaci fondu v roce 2014 (inventární zpráva...), přičemž soubor čítající 200 kusů byl následně systematicky roztríděn a fotodokumentován. Z hlediska vnějších priorit pokračovat ve sběru uměleckořemeslných a uměleckoprůmyslových výrobků z domácností významných osobností regionu, v záchranných akvizicích z pozůstalostí aj.

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Řádná inventarizace se řídí muzejním zákonem č. 122/2000 Sb., vyhláškou č. 275/2000 Sb. Při inventarizaci podsbírký postupovat dle plánu inventarizace MRV, a to podle jednotlivých fondů a revize budou zaměřeny na dokumentaci dochovaného fyzického stavu (vyjma fondu kov, kde proběhla v roce 2019).

Pro vánoční ozdoby pořídit adekvátní obalový materiál (krabice na baňky) a označit jednotlivé baňky inventárními čísly na speciálních štítcích (evidenční čísla přímo na předmětu baňky esteticky i fyzicky znehodnocují (např. nežádoucí chemická reakce způsobující vyleptání povrchu).

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

Vyřazování sbírkových předmětů z evidence sbírek (CES) se řídí Zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy č. 122/2000 Sb., a o změně některých dalších zákonů. Podle něj lze vyřadit předměty pouze z důvodů neupotřebitelnosti a přebytečnosti.

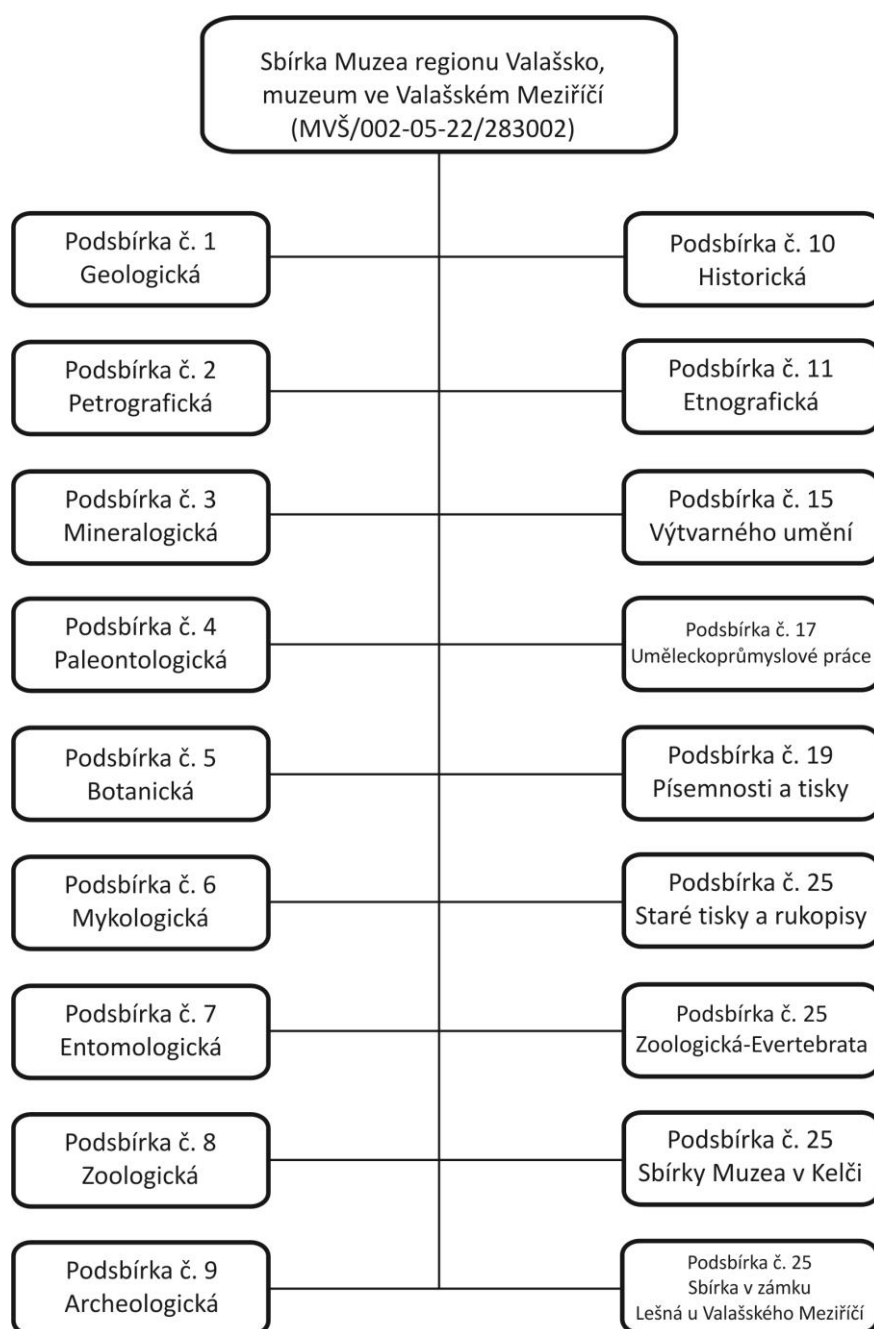
Z podsbírký jsou postupně vyřazovány předměty nevratně poškozené bez prokazatelné umělecké a historické hodnoty, které jsou v případě zjištěné dokumentační hodnoty přeřazeny do pomocného materiálu. V případě předmětů nenalezených po dvou po sobě následujících inventarizacích budou z důvodu ztráty navrženy k vyřazení.

Zpracovala: Mgr. Olga Méhešová

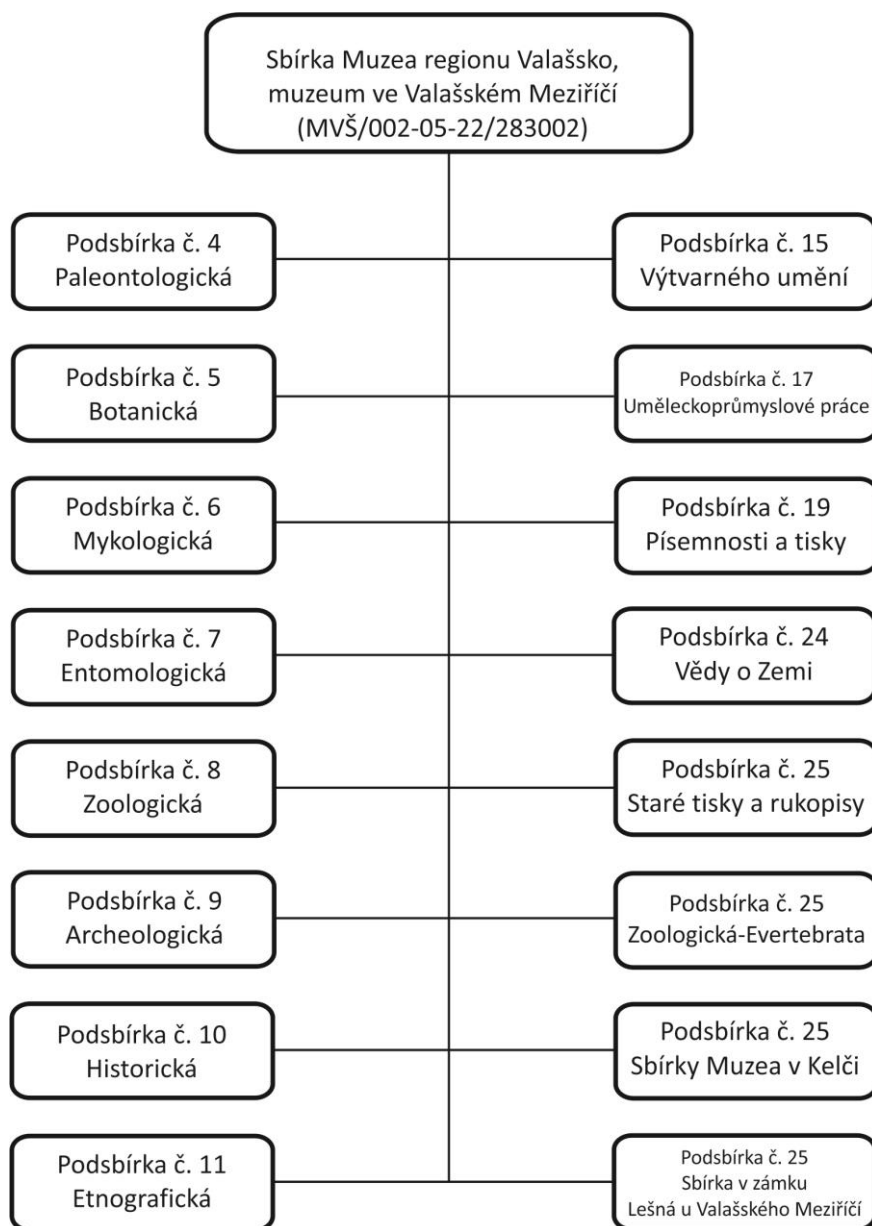
6. Sbírka Muzea regionu Valašsko, muzeum ve Valašském Meziříčí (MVŠ/002-05-22/283002)

Sbírka se dělí na celkem 16 podsbírek. Přesné rozvržení dílčích fondů v rámci všech jednotlivých podsbírek je uvedeno v jejich detailním popisu. Do této sbírky byly v roce 2015 zařazeny jako nová podsběrka předměty ze zrušené sbírky Muzea v Kelči. Taktéž došlo k vydělení předmětů původem ze zámku Lešná do samostatné podsbírký. Dále budou v rámci platnosti této koncepce sloučeny podsbírký Geologická, Petrografická a Mineralogická do jedné nové podsbírký č. 24 – Vědy o Zemi.

Původní struktura sbírky platná do roku 2020 je zachycena zde:

Nově navržená struktura podsbírky, která bude administrativně realizována v době platnosti této Sbírkotvorné koncepce:

Koncepce pro jednotlivé podsbírký (řazeno dle CESu)

6.1. Podsírka č. 4 – Paleontologická

1. Charakteristika fondu a jeho členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Paleontologická podsírka je nejvýznamnější geologickou sbírkou muzea. V roce 2015 byla sloučena s paleontologickou sbírkou bývalého Krajinského muzea v Kelči. Uchovává doklady zachovávající zkamenělé zbytky rostlin a živočichů. Zatímco fosilních rostlinných dokladů je několik desítek, zkamenělé zbytky živočichů jsou zastoupeny početněji. Počátek podsírky spadá do konce 19. století, kdy bylo Musejní společnosti věnováno 175 kusů zkamenělin z vápencových lomů ve Štramberku, v Jasenicích u Valašského Meziříčí a ve Skaličce. Dále byla doplněna dary i nákupy z lokalit Skalička a Jesenice a také sběry pracovníků přírodovědného oddělení z těchto lokalit i odjinud.

Prvohorní floru útržku karbonu od Choryně představují četné kapradorosty, přesličky a cordaity, vzácně plavuně. Druhohorní fauna je zastoupena vzácnými amonity a ramenonožci svrchní křídly (nové sběry), amonity, ramenonožci, mlži, plži, korály, mechovkami a houbami z exotických vápenců svrchní jury (lokality Choryně, Jesenice, Štramberk, Loučka aj.).

Třetihorní fosilní flora krytosemenných rostlin je zastoupena zkamenělými listy skořicovníků, javorů, zkamenělými dřevy kmenů buků a tisovců a drobnými semeny dosud nespecifikovaných rostlin, nalezených ve výplavech zvětralých pískovců od Lhotky nad Bečvou. Třetihorní faunu představují především fosilie četných zbytků paryb (žraločí zuby, žaberní násadce) a ryb, šupiny, kosti i celé kostry především drobných povrchových i hlubokomořských ryb, včetně dravých i se světelnými orgány. Vzácně jsou zastoupeny téměř celé kostry dravých hlubinných ryb rodu *Anachelum* (*Lepidopus*). Nejmladší doklady třetihorní fauny poslední mořské záplavy v období miocénu, v regionu zastupují fosilie mlžů hřebenatek a ústřic a vrtby skulařů ve vápencích z lokalit Černotín, Teplíc a Ústí nad Bečvou. Ve sbírce existuje holotyp od jediného nově popsaného druhu pocházejícího ze sbírek Muzea regionu Valašsko – křídlo vážky *Oligoaeschna kwaceki*.

Čtvrtohorní, pleistocenní fauna je v původní paleontologické podsírce zastoupena zuby mamuta (*Mammuthus primigenius*), z lokality Kelč, stehenní kostí nosorožce srstnatého (*Coelodonta antiquitatis*) z lokality Hrachovec a dosud nelokalizovanou stehenní kostí pabuvola (bizona) z nejmladšího geologického útvaru – holocénu.

Jak bylo zmíněno výše, v roce 2015 byla do podsírky Muzea regionu Valašsko začleněna paleontologická sbírka zaniklého Krajinského muzea v Kelči. Sbírkou, kterou vytvořil Jaroslav Očenášek během svého působení ve městě v 30. a 40. letech 20. století, obsahuje 300 inventárních čísel, přičemž několik málo z nich obsahuje více předmětů (protikusy, pseudofosilie). Tyto sbírkové předměty jsou označeny prefixem P, čímž jsou, i po začlenění do hlavní muzejní sbírky stále rozlišitelné (podsírka MRV má prefix PVM). Prakticky celou kelečskou sbírku, až na pár výjimek, tvoří fosilie třetihorních ryb z katastrů města Kelče, nejčastěji z polohy Strážné. Kurátoři podsírky byli v počátcích profesori gymnázia ve Valašském Meziříčí, mimo jiné i pozdější významný český geomorfolog a profesor Karlovy univerzity prof. PhDr. Václav Dědina. Až do 60. let 20. století se o podsírku starali neoborníci. Od roku 1966 ji měl v péči biolog muzea a pozdější zoolog a

entomolog, RNDr. Lubomír Brabec. V letech 1997–2008 podsbírkou spravoval a značně ji rozšířil svými sběry kurátor – geolog Miloslav Požár. V letech 2014–2015 ji spravovala Mgr. Kateřina Janíčková. Následně, v roce 2017, podsbírkou přebíral archeolog Mgr. Samuel Španihel, Ph.D., který je jejím aktuálním kurátorem. V letech 2017 až 2018 určil celou kelečskou část podsbírkou znova RNDr. Tomáš Příkryl, Ph.D., ředitel Geologického ústavu Akademie věd České republiky v Praze.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

Celkem podsbírkou obsahuje (v evidenci k 31. 12. 2020) 1 333 inventárních čísel (1 902 kusů).

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Podsíbka je kompletně zpracována v II. stupni evidence a stejně tak evidována v II. stupni. Počítačová databáze je vedena v programu DEMUS. Tisk hromadné papírové dokumentace je plánován na rok 2021. Úroveň fotografické dokumentace podsbírkou je 72%. Dokumentace bude dále pokračovat, ale fotografovány již nebudou pseudofosilie a neurčitelné zlomky.

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

Podsíbka je aktuálně uložena v prostorech trinitářského kláštera v Zašové, v dočasném depozitu, v kartonových krabicích. V roce 2021 bude uložena v novém depozitu v zámku Kinských ve Valašském Meziříčí.

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Nejhodnotnější částí podsbírkou je soubor třetihorních skeletů ryb (Kelč, Rožnov pod Radhoštěm), který je aktuálně vyhodnocován podle moderních paleontologických standardů, jenž po přezkoumání tohoto segmentu podsbírkou externě navrhl RNDr. Tomáš Příkryl, Ph.D. Tato část podsbírkou byla opakovaně publikována a také zpracována v několika diplomových pracích. Mnohé další sběry nejsou určeny nebo jsou určeny jen přibližně či do skupin či rodů. I ve starých sběrech jsou předměty, které je potřebné dát posoudit specialistovi (na ryby, rostliny či hmyz), aby se pokusil o přesnější determinaci. Mnohé sbírkové předměty však stojí za posouzení, zda je ve sbírce ponechat nebo vyřadit. Část sbírkových předmětů by bylo vhodné osekát, protože jsou z velké části tvořeny zbytečnou horninou. Sbírkou byla prezentována výstavou Od kamene k soše a vybrané sbírkové předměty byly publikovány ve stejnojmenné doprovodné knížce.

Vzhledem na absenci odborného kurátora s příslušným vzděláním není v plánu v rámci interního muzejního výzkumu pracovat s touto sbírkou.

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Sbírkou je vzhledem k neobsazení pozice kurátora –paleontologa dočasně uzavřena pro další zápis nových přírůstků. Pokud bude pozice obsazena, bude třeba sbírkotvorné úsilí zaměřit na několik významných lokalit. První oblastí je koryto a niva Bečvy mezi Lhotkou nad Bečvou, Choryní, Kladerubami a Hustopečemi nad Bečvou (karbonský útržek, třetihorní zkameněliny).

Další významnou lokalitou je oblast Kelče-menilitové souvrství – třetihorní ryby a další organismy obývající moře. Mělo by tak dojít k doplnění sbírkou jednak pro potřeby budované expozice přírody Valašska, ale i pro další popularizaci činnosti muzea a přírodovědného oddělení.

Zejména starší sběry obsahují výrazný počet duplikátů, pseudofosilií, dendritů a kapkových otisků, které jsou ve špatném stavu, nebo nemají určenou ani regionální lokaci, případně se jich týkají

oba výše uvedené problémy. Tyto sbírkové předměty by bylo vhodné přeřadit do pomocného materiálu, kde mohou sloužit během vzdělávacích programů.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Sbírku je potřeba systematizovat, předměty přebytečné nebo nesplňující požadavky na existenci v muzejní sbírce vyřadit. V případě nabídky zajímavých sběrů ze sběrné oblasti muzea ke koupi od regionálních sběratelů, které vhodně doplní muzejní sbírku zkamenělin, je žádoucí ji využít k doplnění sbírky. Toto bude v případě nutnosti řešeno s externími paleontology. Týká se to všech lokalit i podoblastí regionu.

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Řádná inventarizace se řídí muzejním zákonem č. 122/2000 Sb., vyhláškou č. 275/2000 Sb a probíhá podle schváleného plánu inventarizací Muzea regionu Valašsko, p. o. Poslední inventarizace sbírky proběhla v roce 2018-2019 při jejím stěhování do dočasného depozitu v trinitářském klášteře v Zašové. Další inventarizace proběhne při zpětném stěhování sbírky do nových depozitů v zámku Kinských ve Valašském Meziříčí. Podsbírka bude vždy inventována podle lokačního rozdělení.

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

Vyřazování sbírkových předmětů z evidence sbírek (CES) se řídí Zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy č. 122/2000 Sb., a o změně některých dalších zákonů. Podle něj lze vyřadit předměty pouze z důvodů neupotřebitelnosti a přebytečnosti.

Mnohé předměty z jedné lokality představují vícenásobnou kopii nebo jen různě velké exempláře od jednoho druhu zkameněliny – je vhodné posoudit, zda budou vyřazeny ze sbírky a přerazeny do pomocného materiálu nebo navrženy k likvidaci. Předměty poškozené nebo zničené (např. rozbitím), které ztratily muzejní hodnotu je třeba po inventarizaci sbírky navrhnout k vyřazení.

Zpracoval: Mgr. Samuel Španihel, Ph.D.

6.2. Podsbírka č. 5 – Botanická

1. Charakteristika fondu a jeho členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Fond zahrnuje herbářové položky cévnatých rostlin (*Spermatophyta*), mechorostů (*Bryophyta*) a lišejníků (*Lichenes*). V malém počtu jsou zastoupeny také vysušené vzorky semen a plodů a řezů dřevin našich domácích i exotických keřů a stromů. Botanická sbírka je zaměřena především na cévnaté rostliny a mechorosty.

Základem botanické sbírky se stal materiál sbírkové povahy shromážděný Musejní společností ve Valašském Meziříčí. Základ sbírky tvoří ucelený a obsáhlý „Valašský herbář“, který sestavil František Gogela a v rozmezí let 1898 až 1907 jej daroval Musejní společnosti ve Valašském Meziříčí. Původně byl Gogelův herbář 18svazkový, dnes je tento herbář sloučen do 16 svazků a obsahuje téměř 1000 položek převážně z Hostýnských vrchů. Příruční herbář pro Valašsko významných rostlin (19. svazek) obsahuje sběry z Podbeskydské pahorkatiny a z Beskyd. Gogela sestavil také sbírku nejhojnějších mechorostů s 39 druhy, kterou v roce 1911 daroval Musejní společnosti. Další ucelenou botanickou sbírkou jsou dva svazky herbáře Gustava Řičana z 20. let 20. století. Řičanovy cenné sběry

byly doplněny v roce 1978, kdy muzeum získalo svazek se 76 druhy, zvláštnostmi a vzácnostmi květeny vsetínského okresu.

Velkou část botanické sbírky tvoří sběry získané vlastní činností pracovníků muzea při výzkumech v pralesovitých porostech a dalších biotopech regionu a jiné sběry z terénních činností. Dále byla botanická sbírka průběžně doplňována nákupy od amatérských i profesionálních botaniků působících v regionu Vsetínska. Hlavními sběrateli jsou: Oskar Ressel, Milena Kašparová, Jiří Borovička, Ladislav Pokluda, Josef Duda, Martin Dančák, Jana Tkáčiková.

Převážná část herbářových položek pochází ze SV Moravy: Hostýnské vrchy, Vsetínské vrchy, Javorníky. Menší část zahrnuje sběry z Moravskoslezských Beskyd, Bílých Karpat a východního a středního Slovenska. Jen ojediněle jsou zastoupeny sběry ze zbytku ČR a z ostatních částí Evropy.

Sbírka byla od svého založení spravována a rozvíjena Ing. Milenou Kašparovou (1969–2004), od roku 2004 do roku 2015 pak Mgr. Janou Tkáčikovou a od roku 2017 Mgr. Barborou Sasákovou.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

Ke konci roku 2020 byl celkový počet inv. čísel podsбірky 3 493. Celkový počet kusů podsбірky byl 28 196. Nejvíce zastoupenou skupinou v této podsбірce jsou cévnaté rostliny (*Spermatophyta*), jejichž počet dosahuje 15 508 herbářových položek a tvoří cca 55 % sbírkového fondu. Druhou nejpočetnější skupinou jsou mechorosty (*Bryophyta*), s počtem 11 519 herbářových položek, tvořící cca 41 % sbírkového fondu. Další skupiny jsou zastoupeny jen okrajově lišejníky (*Lichenes*) s 1 139 kusy herbářových položek a semena a plody se 102 vzorky. V současné době je podsбірka fotograficky dokumentována z necelých 4 %.

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Podsбірka je ze 100 % zpracována v 1. stupni, z cca 98 % katalogizována ve druhém stupni dokumentace. V elektronické podobě (program DEMUS) je ke konci roku 2020 zpracováno 27 572 herbářových položek. Kompletně jsou zpracovány fond lišejníky, zapsáno 11 039 herbářových položek (100 %) a fond semena a plody, zapsáno 102 položek (100 %) z velké části jsou zpracovány položky fondu cévnatých rostlin, zapsáno je 14 890 ks (96 %) a mechorostů 11 104 (96 %).

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

V současné době je podsбірka uložena v provizorních depozitárních prostorech v Zašové. Po ukončení rekonstrukce zámku Kinských v roce 2021 bude podsбірka přemístěna do nových depozitárních prostor s pravidelně udržovaným klimatickým režimem.

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Podsбірka je pravidelně navštěvována odbornými badateli, kteří využívají fondu ke komplementaci znalostí o rozšíření jednotlivých zájmových skupin. Digitalizací získaná data jsou poskytovány univerzitám, akademickým a dalším institucím a organizacím a badatelům – jednotlivcům pro potřeby přípravy katalogů, síťových atlasů rozšíření a pro použití v samostatných odborných publikacích. Sbírkový fond je navštěvován badateli (cca 5 x ročně). V nemalé míře je využíván při přípravě výstav (min 1 x ročně).

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Hlavním úkolem sbírkotvorné činnosti je dokumentace současného stavu flóry a vegetace ve sběrné oblasti muzea. Zlepšení kvality znalostí o rozšíření jednotlivých druhů umožní vyhodnocovat trendy z hlediska ekologického i socioekonomického (z hlediska utlumující se zemědělské činnosti místních obyvatel). Výsledkem bude rozšíření pokrytí sběrné oblasti se zaměřením na biotopy, které z rozličných důvodů v krajině ubývají.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Sbírkotvorná činnost bude zaměřena na posílení zastoupení sbírek cévnatých rostlin (*Spermatophyta*) a mechorostů (*Bryophyta*) s cílem postupně dokumentovat chybějící taxony s prokazatelným výskytem v regionu. Z pohledu systematické botaniky budou průběžně doplňovány i běžnější taxony, které v herbáři dosud nejsou zastoupeny. Prioritu však mají nové a vzácné, dosud nedoložené druhy ze sběrné oblasti muzea, stejně tak i druhy vzácnější dříve doložené nebo uváděné ve starší literatuře a nyní nově ověřené.

Další skupiny podsbírk (lišejníky, semena a plody) budou rozšiřovány jen ojediněle, a to vždy exempláři vysoké sbírkové kvality (z pohledu expozičního a biologicko-ochranářského).

Kvantitativní a kvalitativní růst sbírky je založen na čtyřech zdrojích:

- na nákupech sbírek od zpravidla amatérských sběratelů – tento zdroj je závislý na množství finančních prostředků muzea. Vyhledávány a k nákupu vybírány budou sbírky místních sběratelů, jejichž jádro bude tvořeno především sběry z definované sběrné oblasti muzea, budou obsahovat převážnou většinu dobře preparovaného a lokalizovaného materiálu, případně budou obsahovat dobře vedenou dokumentaci ke vzniku sbírky. Nakupované sbírky musí být vhodně rozloženy jak časem vzniku, tak i místem vzniku nutným pro dosažení komplexního pokrytí sběrné oblasti muzea historickými údaji. Jako například sbírka mechorostů RNDr. Josefa Dudy z 90. let 20. století z oblasti Moravskoslezských Beskyd.
- na vlastním sběru materiálu – jedná se o materiál dokumentující činnost při řešení vědecko-výzkumných úkolů z floristiky a fytocenologie, a to jak z hlediska konkrétního ohrožení zajímavých lokalit, případně dle ochranných potřeb i vyhlášených nebo nově navrhovaných chráněných území:
  - a) extenzivní pastviny a xerothermní lokality ve sběrné oblasti muzea (ohrožené zarůstáním a upouštěním od soukromého obhospodařování)
  - b) zachovalé přírodní lesy ve sběrné oblasti muzea (ohrožené intenzifikací lesního hospodaření a převodech na jehličnaté monokultury)
  - c) mokřadní biotopy v krajině (luční a lesní prameniště, podmáčené louky a těsná okolí rybníků a vodních toků)
- na darech – z tohoto zdroje pochází většinou jen malé množství materiálu, někdy se jedná jen o ojedinělé položky. Pravidelně jsou muzeu darovány sběry místních sběratelů v počtu několika desítek kusů za rok.
- na výměně materiálu – jedná se o výměnu duplicitních položek. Nejde o velký počet herbářových položek, ale tímto způsobem lze získat materiál z jinak obtížně dostupných území.

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Řádná inventarizace se řídí muzejním zákonem č. 122/2000 Sb., vyhláškou č. 275/2000 Sb a probíhá podle schváleného plánu inventarizací MuRV. V důsledku stěhování sbírek z rekonstruovaného zámku Kinských byla celá podsírka znovu inventarizována v roce 2019. S další, rovněž kompletní inventarizací se počítá po ukončení rekonstrukce a opětovném nastěhování sbírek (2021). Inventarizace bude prováděna po fondech. Všem předmětům v podsírce budou přidělena nová inventární čísla tak, aby každý předmět měl své unikátní inventární číslo. Doposud k tomuto účelu sloužila čísla paginační. S tím souvisí i založení nových katalogizačních karet tak, aby každý předmět měl svou katalogizační kartu. Nyní používané katalogizační karty budou archivovány.

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

Vyřazování sbírkových předmětů z evidence sbírek (CES) se řídí Zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy č. 122/2000 Sb., a o změně některých dalších zákonů. Podle něj lze vyřadit předměty pouze z důvodů neupotřebitelnosti a přebytečnosti. Ve sbírce budou zachovány sbírkové předměty duplicitní povahy z důvodu možné výměny těchto položek s dalšími institucemi a také z důvodu možného poškození sbírky a nutnosti zachování co nejvyšší vypovídající hodnoty sbírky (duplicitní sbírkové předměty nyní představují cca 1,5 % (350 ks) z celkového rozsahu sbírky. Ze sbírkové evidence budou vyřazovány následující dvě skupiny sbírkových předmětů:

- sbírkové předměty nelokalizované a nedatované.
- sbírkové předměty nevratně a zásadně poškozené (pokud se bude jednat o zásadní sbírkový předmět, nebude tento vyřazen).

Zpracovala: Mgr. Barbora Sasáková

6.3. Podsírka č. 6 – Mykologická

1. Charakteristika fondu a jeho členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Fond zahrnuje herbářové položky (exikáty) vřeckovýtrusých hub (*Ascomycetes*) a stopkovýtrusých hub (*Basidiomycetes*). Mykologická sbírka je zaměřena zejména na skupinu hub stopkovýtrusých.

Původní základ sbírky tvořily exikáty dřevokazných druhů hub, zejména *Aphyllporales* pořízené nahodile v terénu botanikem a vlastními zaměstnanci muzea v letech 1969 až 2004. Tyto herbářové položky však byly nevhodně usušeny. Rozměrné exikáty plodnic, včetně uložení pak zapříčinily jejich vážné poškození škůdci. Takže větší část původní sbírky byla vyřazena (z důvodu dalšího ohrožení sbírky) a pouze část původních sběrů byla dále použita následným zpracováním plodnic na řezy. Málo hodnotná sbírka několika opakujících se běžných taxonů byla po r. 2007 nahrazena sbírkou se zaměřením na vzácné a ohrožené druhy z Červeného seznamu makromycet ČR.

Hlavní část mykologické sbírky dnes představují sběry získané vlastní činností kurátora v přírodních biotopech zájmového území, zejména v původních porostech jedobučin, dubohabřin, v bezlesí na extenzivně obhospodařovaných loukách, pastvinách a mokřadech. Dále byla mykologická sbírka doplněna sběry amatérského regionálního mykologa Josefa Hrnčířika ze Vsetína.

Hlavními sběrateli jsou: Jitka Wolfová, Josef Hrnčířik, Milena Kašparová a Tomáš Kašpar. Pouze ojediněle představují herbářové položky nahodilé sběry, které byly poskytnuty muzeu jako dar např. botaniky působícími v regionu.

Převážná část herbářových položek pochází ze SV Moravy: Vsetínské vrchy, Javorníky, Moravskoslezské Beskydy. Menší část zahrnuje sběry z Hostýnských vrchů.

Sbírka byla založena a spravována Milenou Kašparovou (1969–2004), poté Janou Tkáčikovou (2004–2015), v mezidobí pak spravována Jitkou Wolfovou (2007–2009). Od roku 2017 je sbírka spravována Mgr. Barborou Sasákovou.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

Ke konci roku 2020 byl celkový počet ev. čísel podsbírkou 268 a celkový počet kusů podsbírkou 433. Nejvíce zastoupenou skupinou v této podsbírcce jsou stopkovýtrosé houby (*Basidiomycetes*), jejichž počet je 300 herbářových položek a tvoří cca 70 % sbírkového fondu, skupina vřeckovýtrusých hub (*Ascomycetes*) je ve sbírce zastoupena 126 herbářovými položkami, tj. cca 30 % sbírkového fondu.

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Podsírka je ze 100 % zpracována v prvním i v druhém stupni dokumentace. V elektronické podobě (program DEMUS) je ke konci roku 2020 zpracováno 433 herbářových položek.

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

V současné době je podsírka uložena v provizorních depozitárních prostorech v Zašové. Předměty jsou uloženy v označených kartonových krabicích. Po ukončení rekonstrukce zámku Kinských v roce 2021 bude podsírka přemístěna do nových depozitárních prostor s pravidelně udržovaným klimatickým režimem.

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Podsírka je k dispozici odborným badatelům k rozšíření znalostí o rozšíření jednotlivých druhů. Vzhledem k nedávnému vzniku sbírky, kdy byly málo hodnotné sběry skupiny dřevokazných hub nahrazeny sběry vzácných druhů se zaměřením na Červený seznam makromycet ČR se využívá badateli zřídka. Dokladový materiál sbírek má využití při studiu systematiky, rozšíření, ekologie a chemismu hub. Následně slouží získaná data k přípravě samostatných odborných publikací, přípravě katalogů, síťových atlasů rozšíření atd. Každoročně je sbírka minimálně 1x využívána při výstavách.

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Hlavním úkolem sbírkotvorné činnosti je zdokumentování současného stavu mykoflóry ve sběrné oblasti muzea. Zvýšení znalostí o rozšíření jednotlivých taxonů umožní vyhodnocovat vývoj prostředí jak z pohledu ekologie, tak socioekonomie. Výsledkem bude rozšíření informací ze sběrné oblasti se zaměřením zejména na mizející typy biotopů.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Sbírkotvorná činnost bude zaměřena na rozšíření sbírek vřeckovýtrusných (*Ascomycetes*) i stopkovýtrosných hub (*Basidiomycetes*) s cílem doplnit chybějící taxony regionu. Prioritu budou mít jednoznačně vzácné a ohrožené druhy ČR. Průběžně budou ovšem doplňovány i běžnější druhy, které ve sbírce schází.

Kvantitativní a kvalitativní růst sbírky je založen na čtyřech zdrojích:

- na vlastním sběru materiálu – jedná se o materiál získaný při vědeckovýzkumných úkolech (mykofloristika) zájmových lokalit, které reprezentují ochránářsky zajímavé mizející přírodní biotopy.
  - a) přírodě blízké lesní porosty (ohrožené intenzivním lesním hospodařením a převodem na jehličnaté kultury)
  - b) extenzivně obhospodařované louky a pastviny (ohrožené ponecháním bez hospodaření a zarůstáním nebo naopak nevhodnými moderními způsoby hospodaření jako je např. mulčování, nevhodně načasovaná pastva apod.)
  - c) mokřady (prameniště, slatinné louky, zaplavované okolí rybníků – ohrožené odvodňováním, ponecháním bez hospodaření)
- Na nákupu sbírek od amatérských mykologů působících v regionu. Což je závislé na dostupných finančních prostředcích muzea. V současnosti se nabízí např. sbírky amatérského mykologa Josefa Hrnčířika ze Vsetína pořízené v 80. a 90. letech 20. století, nebo sbírky Jiřího Polčáka a Milana Gracy.
- na darech od profesionálních mykologů, jako je např. Mgr. Martina Vašutová, Mgr. Miroslav Beran nebo Ing. Helena Deckerová při krátkodobých terénních výzkumech přírodních biotopů zájmové oblasti. Nebo na darech od regionálně působících biologů – tj. herbářové položky, které byly získány jen mimochodem při jiných terénních výzkumech. Většinou se však jedná pouze o ojedinělé kusy za rok.

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Řádná inventarizace se řídí muzejním zákonem č. 122/2000 Sb., vyhláškou č. 275/2000 Sb a probíhá podle schváleného plánu inventarizací MuRV. V důsledku stěhování sbírek z rekonstruovaného zámku Kinských byla celá podsbírka znovu inventarizována v roce 2019. S další, rovněž kompletní inventarizací se počítá po ukončení rekonstrukce a opětovném nastěhování sbírek (2021). Všem předmětům v podsbírce budou přidělena nová inventární čísla tak, aby každý předmět měl své unikátní inventární číslo. Doposud k tomuto účelu sloužila čísla paginační. S tím souvisí i založení nových katalogizačních karet tak, aby každý předmět měl svou katalogizační kartu. Nyní používané katalogizační karty budou archivovány.

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

Vyřazování sbírkových předmětů z evidence sbírek (CES) se řídí Zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy č. 122/2000 Sb., a o změně některých dalších zákonů. Podle něj lze vyřadit předměty pouze z důvodů neupotřebitelnosti a přebytečnosti. Ve sbírce budou zachovány sbírkové předměty duplicitní povahy z důvodu možné výměny těchto položek s dalšími institucemi a také z důvodu možného poškození sbírky a nutnosti náhrady poškozených položek. Ze sbírkové evidence budou vyřazovány sbírkové předměty:

- průběžnou kontrolu stavu bude provádět k tomu určený dokumentátor s podepsanou hmotnou zodpovědností za přidělenou podsbírku
- nenávratně a zásadně poškozené škůdci, protože tyto vážně ohrožují existenci celé sbírky

Zpracovala: Mgr. Barbora Sasáková

6.4. Podsbírka č. 7 – Entomologická

1. Charakteristika fondu a její členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Zahrnuje většinu řádů třídy hmyz (*Insecta*) uloženou v lihu (hromadné sběry do zemních padacích pastí) a metodou preparace nasucho. V minulosti byly sběry z lihu cíleně převáděny na sběry na sucho, tato činnost v současnosti nepokračuje vzhledem k velkým nárokům vzniklé sbírky na depozitární prostor. Nejstarší sběry pocházejí ze sbírek Ferdinanda Hradila a Gustava Říčana, tyto jsou vedeny jako pomocný materiál vzhledem k převažující chybějící lokalizaci sbírkových kusů. V 60. letech 20. století byla zakoupena sbírka J. Starého (cca 1 500 kusů), provenienčně pocházející hlavně z jižní Moravy. Převážně ze sběrné oblasti MRV pochází nákup sbírky brouků a motýlů Otto a Miroslava Grigových. Obě sbírky byly zakoupeny v roce 2002 a obsahují 6 500 kusů brouků a 2 500 kusů motýlů. V roce 2007 byla zakoupena sbírka motýlů B. Novotného (Hulín) obsahující cca 10 000 kusů. V letech 20010 až 2020 bylo nakoupeno či byly do muzea převedeny darem řada dalších sbírek, např. část sbírky ostravského entomologa Diaze, sbírka J. Plachého (převážně okolí Březolup), sbírka Z. Čechmánka (Zlín), číste sbírky J. Hrnčíře (Blansko), T. Nechvíleho (Havířov), J. Beneše (Opava) a dalších. Velkou část entomologické sbírky dále tvoří sběry získané vlastní činností pracovníků muzea – hromadné sběry do zemních padacích pastí získané při výzkumech v pralesovitých porostech a dalších biotopech regionu a jiné sběry z terénních činností. Celkový počet dosahuje téměř 300 000 kusů. Další rozsáhlé kolekce dosud čekají na zápis do sbírek (sbírka p. Titze, p. Konečného, p. Fialy a dalších).

Sbírka byla od svého založení spravována a rozvíjena RNDr. Lubomírem Brabcem (1964–2002). Dále pak RNDr. Karlem Pavelkou (2002–2004). Od roku 2004 pak spravována RNDr. Lukášem Spitzerem, Ph.D.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

Celkový počet evidenčních čísel podsbírky je 21 807. Celkový počet kusů podsbírky je 291 655 ks. Nejvíce zastoupenou skupinou v této podsbírce jsou brouci (*Coleoptera*), jejich počet přesahuje 120 000 kusů (1 507 ev. čísel). Druhou nejpočetnější jsou dvoukřídlí (*Diptera*), s počtem 79 076 kusů (1 107 ev. čísel). Další početnou skupinou jsou motýli (*Lepidoptera*), uchovávaní v suchém stavu v počtu přes 60 000 kusů (16 254 ev. čísel). Další skupiny jsou zastoupeny jen okrajově (z významněji zastoupených čeledí: Hymenoptera (337 ev. čísel / 9 213 ks), Dermaptera (215 ev. čísel / 6 416 ks), Ephemeroptera (71 ev. čísel / 1 260 ks).

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Podsbírka je ze 100 % zpracována v 1. stupni, z cca 98 % katalogizována ve druhém stupni dokumentace. Sbírka je vedena v elektronické podobě (program DEMUS 01, modul Entomologie), kdy je zpracována jen část sbírky – Lepidoptera, Coleoptera a Odonata při použití individuálních čísel pro každý sbírkový kus. Zhruba 1/3 sbírky je vedena v režimu hromadné evidence. Tento stav postupně napravujeme a systém hromadné evidence opouštíme. Další skupiny nejsou elektronicky zpracovány a jsou vedeny pouze v papírové dokumentaci.

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

V současné době je podsbírka uložena v netemperovaných provizorních depozitárních prostorech v Zašové. Po ukončení rekonstrukce zámku Kinských v roce 2021 bude podsbírka přemístěna do nových

depozitárních prostor s pravidelně udržovaným klimatickým režimem. Konzervační médium v materiálu uloženém v lihu je pravidelně doplňováno dokumentátorem. Sběrka uložená na sucho je každoročně ošetřována plynováním, desinsekce nového materiálu je zajištěna pomocí desinsekční látky s rychlým účinkem (Globol, Invent).

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Podsběrka je pravidelně navštěvována odbornými badateli, kteří využívají fondu ke komplementaci znalostí o rozšíření jednotlivých zájmových skupin. Digitalizací získaná data jsou poskytovány univerzitám, akademickým a dalším institucím a organizacím a badatelům-jednotlivcům pro potřeby přípravy katalogů, síťových atlasů rozšíření a pro použití v samostatných odborných publikacích. Sběrkový fond je navštěvován badateli (2x ročně). V nemalé míře je využíván při přípravě výstav (min 1x ročně). Datové exporty ze sbírky jsou pravidelně sdíleny s národními databázemi – např. Nálezová databáze ochrany přírody (AOPK), kdy je muzeum smluvně zavázáno k výměně dat a recipročnímu přístupu ke kompletní databázi spravované AOPK ČR Praha. Dále probíhá výměna s databází Mapování motýlů ČR (Entomologický ústav, BC AV ČR v Českých Budějovicích). Publikace vzešlé z činnosti odborného pracovníka – entomologa jsou při publikovaných komentovaných významných nálezech vždy doprovázeny umístěním sbírkových kusů do sbírky.

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Zlepšením kvality znalostí rozšíření hlavně společenstev motýlů a brouků ze sběrné oblasti muzea bude možno vyhodnocovat trendy z hlediska ekologického i socioekonomického (z hlediska utlumující se zemědělské činnosti místních obyvatel). Výsledkem bude rozšíření pokrytí sběrné oblasti se zaměřením na biotopy, které z rozličných důvodů v krajině ubývají. Další skupiny budou sbírány jen omezeně, a to převážně pouze na nejhodnotnějších lokalitách, kde lze předpokládat nejvyšší diverzitu dané skupiny.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Sbírkotvorná činnost bude zaměřena na posílení zastoupení sbírek řádů Lepidoptera a Coleoptera. Zmíněné skupiny patří mezi celorepublikově nejprozkoumanější řády hmyzu. Skupina Diptera není v současnosti vzhledem k momentální absenci odborného determinátora skupiny rozšiřována. Další skupiny podsběrky budou rozšiřovány jen ojediněle, a to vždy exempláři vysoké sbírkové kvality (z pohledu expozičního a biologicko-ochranářského).

Kvantitativní a kvalitativní růst sbírky je založen na třech pilířích:

- na nákupech sbírek od zpravidla amatérských sběratelů – tento zdroj je závislý na množství finančních prostředků muzea. Vyhledávány a nákupu vybírány budou sbírky místních sběratelů, jejichž jádro bude tvořeno především sběry z definované sběrné oblasti muzea, budou obsahovat převážnou většinu dobře preparovaného a lokalizovaného materiálu, případně budou obsahovat dobře vedenou dokumentaci ke vzniku sbírky. Nakupované sbírky musí být vhodně rozloženy jak časem vzniku, tak i místem vzniku nutným pro dosažení komplexního pokrytí sběrné oblasti muzea historickými údaji. V současnosti se nabízí k nákupu několik sbírek převážně zakládané v 70.–90. letech 20. století.

- na vlastním sběru materiálu – jedná se o materiál získaný při práci na vědecko-výzkumných úkolech, při exkurzích v rámci různých seminářů a kongresů atd. Vlastními sběry budou posilovány sbírky motýlů a brouků, a to hlavně sběry na v současnosti ohrožených biotopech:
  - a) extenzivní pastviny a xerothermní lokality ve sběrné oblasti muzea (ohrožené zarůstáním a upouštěním od soukromého maloplošného chovu domácích zvířat či naopak intenzifikací hospodaření)
  - b) zachovalé přírodní lesy ve sběrné oblasti muzea (ohrožené intenzifikací lesního hospodaření a převodech na jehličnaté monokultury)
  - c) mokřadní biotopy v krajině (luční a lesní prameniště, podmáčené louky a těsná okolí rybníků a vodních toků)

Materiál bude získáván pomocí světelných lapačů, zemních pastí, ale i zvýrazněním individuálních sběrů. Preparace a uchovávání takto odloveného materiálu bude v suchém stavu (pokud není možné jinak, pak v lihu).
- na darech – z tohoto zdroje pochází většinou jen malé množství materiálu, někdy se jedná jen o ojedinělé položky. Pravidelně jsou muzeu darovávány sběry místních sběratelů v počtu několika set kusů za rok.

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Inventarizace bude prováděna podle schváleného plánu inventarizací MRV. Do roku 2023 bude dokončena inventarizace celé podsírky. V letech 2023–2032 bude pokračováno v digitalizaci sbírkového fondu, plánováno je dokončení digitalizace celé sbírky. Důkladnou katalogizací dat a dalších okolností, bude vytvořena srovnávací datová základna pro vyhodnocování a plánování nových sběrů. Výše vybrané skupiny je možno determinovat na druhovou úroveň (nutné bude pouze částečné zapojení externích specialistů na složité skupiny).

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

Ve sbírce budou zachovány sbírkové předměty duplicitní povahy z důvodu budoucího možného poškození sbírky a nutnosti zachování co nejvyšší vypovídající hodnoty sbírky (duplicitní sbírkové předměty nyní nepředstavují víc než 5 % celkového rozsahu sbírky). Ze sbírkové evidence budou vyřazovány následující dvě skupiny sbírkových předmětů:

- sbírkové předměty nelokalizované a nedatované, včetně exemplářů s nedostatečnou lokalizací (příliš široká lokalizace; nevěrohodné a chybné položky)
- sbírkové předměty nevratně a zásadně poškozené (pokud se bude jednat o zásadní sbírkový předmět, nebude tento vyřazen). Informace (určení a nálezové údaje), které nesou sbírkové předměty navržené k vyřazení z důvodu poškození, budou databázovány v oddělené databázi vedené souběžně s hlavním databázovacím programem (zde DEMUS).

Zpracoval: RNDr. Lukáš Spitzer, Ph.D.

6.5. Podsírka č. 8 – Zoologická

1. Charakteristika fondu a jeho členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Sbírka obratlovců (*Vertebrata*) zahrnuje doklady ze všech tříd – ryby (*Pisces*), obojživelníci (*Amphibia*), plazi (*Reptilia*), ptáci (*Aves*) a savci (*Mammalia*). Doklady jsou uchovávány jako dermoplastické stavěné preparáty, balky nebo jsou uloženy v lihu. Významnou součástí sbírky tvoří fond kostí obratlovců (*Vertebrata*) získaných jejich preparací z vývržků dravců a sov.

Vznik sbírky se datuje již na konec 19. století, do doby založení Musejní společnosti ve Valašském Meziříčí. Z tohoto období se však zachovalo pouze několik preparátů ptáků. Budování této sbírky na přelomu 19. a 20. století se dělo především pro expoziční účely, přičemž preparáty ptáků a savců byly kupovány od preparátorských firem, především od firmy FALCO v Moravské Ostravě, méně již od jiných preparátorských firem (např. V. Frič Praha). Malá část dokladů obratlovců se do sbírky dostala jako dary ze zástřelů nebo nálezů z blízkého či širšího okolí města.

Další velká část starých preparátů původem z první třetiny 20. století se do muzea dostala ze škol okresu v průběhu 70. až 80. let 20. století. Vzhledem k tomu, že preparáty postrádají lokality původu a s velkou pravděpodobností pocházejí z oblastí mimo region Valaška, jsou nyní evidovány pouze jako pomocný materiál k této sbírce. Objevuje se mezi nimi však i několik ptačích druhů, které v České republice již vyhynuly nebo jsou na pokraji vyhynutí, např. *mandelík hajní*, *dudek chocholatý*, *ťuhýk rudohlavý* a *ťuhýk menší*. Po repreparaci mohou pak preparáty dále sloužit k výstavním účelům. Významným dokladem z konce 19. století je lebka jednoho z posledních medvědů vyskytujících se v této době v Beskydech, zastřeleného u Valašské Bystřice v roce 1885. Mezi cenné patří rovněž několik datovaných a lokalizovaných preparátů *tetřeva hlušce*, dva preparáty *tetřívka obecného* bez nálezových okolností nebo *orel skalní* z Moravskoslezských Beskyd ze začátku 20. století. Ze savců jsou z období 1. poloviny 20. století ojedinělé preparáty *rysa ostrovida* a *kočky divoké*.

Významnou a hodnotnou součástí této sbírky je větší část sbírky ptáků od sběratele Ferdinanda Hradila z Kelče, budovaná od konce 90. let 19. století do 30. let 20. století. Zahrnuje preparáty z okolí Fryčovic u Frýdku a Kelče. K nejvýznamnějším patří samec a samice *ťuhýka menšího* od Kelče z roku 1905 z hnízdního období. Tento ptačí druh se již na Valašsku jako hnízdící nevyskytuje, stejně jako jinde v České republice.

Systematické budování sbírky obratlovců začalo až se založením přírodovědného oddělení Vlastivědného ústavu Vsetín od roku 1964. Rozšiřovány byly především fondy drobných zemních savců a obojživelníků, v menší míře ptáků a ryb a jen okrajově plazů.

Fond ryb (Pisces) byl získán převážně sběrem uhynulých jedinců při otravách vsetínské Bečvy v letech 1971 a 1977. Dále je fond doplněn sběry z 90. let 20. století.

Fond obojživelníků (Amphibia) vznikl cíleným sběrem – přímých odchytů nebo druhotně ze zemních pastí na odchyt hmyzu nebo drobných savců.

Fond plazů (Reptilia) je nejmenší a jedná se o příležitostné nálezy jedinců v přírodě nebo materiál získaný druhotně ze zemních padacích pastí zaměřených na jiné skupiny živočichů.

Fond ptáků (Aves) tvoří zejména Hradilova sbírka ptáků. Další ptáci byli získáváni do sbírek sběrem uhynulých jedinců a jejich preparací. Několik preparátů pochází z původních sbírek Musejní společnosti z konce 19. a začátku 20. století. Část fondu tvoří hnízda ptáků a také jejich vejce. Další částí fondu jsou lebky a sterna ptáků bez preparátů. Významná část preparátů ptáků byla

v posledních 30 letech pořízena za účelem prezentace v expozici přírody Valašska, a proto jsou zapsány v pomocném materiálu.

Fond savců (Mammalia) je nejrozsáhlejší, tato část podsbírký byla cíleně sbírána a rozšiřována činností pracovníků přírodovědného oddělení odchytom do sklapovacích nebo zemních padacích pastí. Zejména při terénních průzkumech Radhošských Beskyd a moravské části Javorníků (K. Pavelka). Nejvýznamnější podíl tvoří materiál uložený v lihu, zbytek je materiál preparovaný nasucho ve formě balků s preparovanými lebky a lebky bez balků. Malou část fondu tvoří hnízda savců. Cenné jsou preparáty rysa ostrovida z roku 1956 a kočky divoké zřejmě z roku 1953. Na začátku třetího tisíciletí byly získány do sbírky výjimečné sběry – preparáty *medvěda hnědého* a *bobra evropského* z oblasti Vsetínska.

Fond kostí je zvláštním a nejrozsáhlejším fondem podsbírký, zároveň patří k nejrozsáhlejším fondům tohoto typu v českých muzeích. Jsou to kosti obratlovců (*Vertebrata*) získané rozbořem vývržků dravců a sov. Většinu kostí tvoří druhy z řádu savců, další významnější zastoupení mají ptáci a velmi vzácně jsou zastoupeni plazi, obojživelníci a ryby. Minoritně se zachovaly i skelety některých bezobratlých.

Nově vzniklým fondem je Genetická banka živočichů zřízená na základě dohody s Ústavem biologie obratlovců v.v.i. AV ČR s územní působností sběru genetického materiálu z uhynulých živočichů na území Zlínského a Moravsko-slezského kraje. Z nalezeného kadáveru živočicha je odebrán kousek tkáně a uložen do dvou malých epruvet s 96 % etanolem pro konzervaci genetického materiálu. Tyto vzorky mohou posloužit ke studiu genetické diverzity populací jednotlivých druhů jak na regionální tak i nadregionální (mezinárodní) úrovni. Vzorky genetických bank jsou sdíleny v mezinárodní databázi vzorků.

Nejvýznamnějším kurátorem přírodovědných sbírek v muzeu ve Valašském Meziříčí byl prof. Jiří Janda, který působil na místním gymnáziu od roku 1895 do roku 1899 a byl v tomto období také správcem přírodovědných sbírek Muzejní společnosti. Na začátku 20. století pak spravoval přírodovědné sbírky Dr. Václav Dědina. O rozšíření sbírky v době existence okresního muzea se zasloužili RNDr. Lubomír Brabec a Tomáš Kašpar v 60. a 70. letech, v 80. a 90. letech 20. století pak RNDr. Karel Pavelka.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

Počet evidenčních čísel podsbírký je k 3. 12. 2020 celkem 7 207. Celkový počet kusů podsbírký je 40 068. Podíl jednotlivých systematických skupin obratlovců ve sbírce je následující:

- ryby (*Pisces*) – 255 evid. čísel i kusů,
- obojživelníci (*Amphibia*) – 327 ev. čísel (354 kusů),
- plazi (*Reptilia*) – 38 evid.čísels (50 kusů),
- ptáci (*Aves*)– 925 ev. čísel (846 kusů),
- savci (*Mammalia*) – 2 701 ev. čísel (2 588 kusů)
- kosti obratlovců z vývržků sov a dravců – 2961 ev. čísel (35 729 kusů).
- genetická banka – 30 ev. čísel (60 kusů)

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Podsírka je ze 100 % zpracována v 1. stupni, z cca 66 % katalogizována ve 2. stupni dokumentace klasickou strojopisnou metodou, která byla převedena do elektronické podoby z 90 %. V roce 2015 byl do programu DEMUS převeden fond sbírky – kosti. Vzhledem k množství kusů u jednotlivých inventárních položek a obtížné měřitelnosti nejsou u předmětů proměřeny ani uvedeny míry. Celkový podíl evidence sbírek ve formě databází v PC dosahuje cca 99 %.

V databázi CES je zapsáno 6 845 platných čísel což je 95 % sbírky. Stále však část sbírky není zapsána především u fondů vajec a hnízd ptáků, některých lebek, hrudních kostí, preparátů a kožek ptáků a také u lihového materiálu savců. Tyto budou vyřešeny do konce platnosti této koncepce.

Sbírkové předměty jsou průběžně fotodokumentovány, nyní přibližně 8 % a do konce roku 2021 bude 30 % zdokumentováno.

Vzhledem k rozsahu a stáří sbírky, je nutné ji stále revidovat a opravovat chyby napříč databázemi i v evidenci, chybovost je cca 5 %, ta bude odstraněna do konce roku 2022. Taktéž zůstává v evidenci několik velmi poškozených a dosud nenalezených předmětů, které budou vyřazeny taktéž do konce roku 2022.

Součástí sbírky je doprovodná dokumentace ke sbírkovým předmětům. Kromě rozměrů nalezených nebo ulovených jedinců a jejich váhy obsahuje údaje o místě jejich nálezu nebo odchytu. U obojživelníků, plazů a ptáků existuje také množství záznamů výskytu na základě jejich vizuálního nebo jen akustického zjištění, které jsou v současnosti databázovány v počítači.

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

Podsírka je uložena na dvou místech. Kapalinové preparáty a balky drobných savců jsou uloženy v depozitáři zoologie D12 v zámku Kinských. První fond v tzv. mokřím depozitáři, druhý v místnosti se V obou místnostech jsou pravidelně sledovány teplotní a vlhkostní veličiny a další parametry, které by mohly zapříčinit poškození uložených sbírkových kusů. Konzervační médium (76 % lihobenzin) v materiálu uloženém v lihu je pravidelně kontrolováno a doplňováno zoologem. Sbírkový materiál preparovaného na sucho je každoročně ošetřována plynováním. Desinsekce nového materiálu je zajištěna pomocí desinsekční látky s rychlým účinkem (Globol, Invet).

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Sbírka ptáků Ferdinanda Hradila byla v roce 2001, prohlédnuta, redeterminována a zahrnuta do databází sbírek ptáků celé České republiky tehdeším pracovníkem ornitologické stanice ORNIS při Muzeu Komenského v Přerově Mgr. Radimem Kočvarou.

Údaje o drobných savcích byly použity do několika atlasů rozšíření drobných savců a hmyzožravců v České republice (vydalo Národní muzeum Praha). Shrnující údaje o fondu kostí obratlovců z vývržků dravců a sov byly publikovány v samostatném odborném článku (Lynx 42/2011).

Fond kostí poskytuje velmi mnoho možností k badatelskému využití, zejména srovnávacím studiím a přímým důkazům pravděpodobných morfologických změn u drobných savců působených změnou klimatu, znečištěním životního prostředí a adaptací na měnící se podmínky. Bohužel tento badatelský trend minulého století je v posledních dvou dekadách nového milénia upozaděn preferencí genetických a molekulárních studií.

Z pohledu využití sbírky do budoucna se jeví perspektivně sběr genetického materiálu z kadáverů živočichů shromažďovaný v Genetické bance. Od roku 2019 provozuje muzeum vlastní genetickou banku schválenou Ústavem biologie obratlovců v.v.i. AV ČR, s povolením sběru mrtvých

živočichů na území Zlínského a Moravskoslezského kraje včetně chráněných druhů. Je to moderní způsob uchování náleзовých dokladů jedince a také poskytuje do budoucna možnost studia genetické / biologické rozmanitosti populace druhu na daném území. Genetické studie bývají dnes časté zejména u ochranně významných druhů a závěry studií bývají publikovány v mezinárodních impaktových periodikách. Materiál je využíván při přípravě krátkodobých i dlouhodobých výstav (minimálně 1 x ročně), při akcích pro veřejnost (např. Den země, přednášky, lektorské programy), je také zapůjčován pro výstavní a expoziční účely muzeím a dalším institucím. Potenciálně je využitelný pro genetické studie v případě hospodářsky využívaných druhů ptáků, ale také jako pozadí pro zjišťování znečištění životního prostředí v minulosti a nyní.

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

Sbírka bude vzhledem k jejímu rozsahu a náročnosti na požadavky splnění úkolů nedosažených v uplynulých letech rozdělena na dvě podsbírký podle fondů:

- Ektotermové – Ryby, obojživelníci a plazi – kurátor: Mgr. Květa Zemanová
- Endotermové – Ptáci, savci a kosti – kurátor: RNDr. Zdeněk Tyllér

Pro obě nově vzniklé podsbírký platí po protokolárním rozdělení sbírky a svěřeni do péče společné úkoly, a to zejména odstranění chyb v evidenci databází DEMUS i CES, doplnění inventárních čísel a chybějících štítků všem předmětům (zejména uloženým v lihobenzinu), dokončení katalogizace II. stupně včetně zápisů v CES a tisk nových karet. Pomocný a jiný nesbírkový materiál zkatalogizovat, nesmazatelně označit a vyřadit silně poškozené předměty.

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Výsledkem dlouhodobé sbírkotvorné činnosti by mělo být rozšíření a zkvalitnění sbírky se snížením rozsahu bílých míst v průzkumu sběrné oblasti. Měl by být také podchycen stav biotopů, které z rozličných důvodů v krajině ubývají. Jedná se především o dokumentaci ve skupinách obojživelníci, plazi a drobní savci. U třídy ryb (*Pisces*) bude sběr prováděn pouze náhodně nebo při cílených průzkumech jiných odborných institucí. Doplnkem budou sběry genetických vzorků z kadáverů uhynulých živočichů. Pomocný fond bude zrevidován jednoznačně nesmazatelně očíslován a veden v samostatné databázi.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Obojživelníci a plazi budou získávání sběrem uhynulých jedinců. Vzhledem k daleko větší účinnosti dokumentace výskytu ptactva v regionu neautentickými metodami bude sbírka ptáků rozšiřována jen okrajově – především to budou sběry uhynulých jedinců a především pro účely prezentace v expozici přírody Valašska ve věži vsetínského zámku, v EVVO Modrásek v zámku Kinských, při lektorských programech a na krátkodobých výstavách. Většina materiálu bude vedena v pomocné evidenci.

Prioritou by mělo být doplnění množství kusů preparovaných nasucho z materiálu uloženého v alkoholu v depozitáři ve spolupráci s externími preparátory ve formě balků či preparátů. Je to důležité především u netopýrů, kde prakticky neexistují novější suché preparáty a také u některých vzácnějších druhů drobných savců a hmyzožravců (*rejsek horský, rejsec černý, rejsek obecný, rejsek malý, hraboš mokřadní, plch velký, plch lesní, plšík lískový, myšice křovinná, myšivka horská...*).

Sběr netopýrů zaměřen především na uhynulé jedince ve volné přírodě, v lidských sídlech nebo na silnicích. Rozsah této formy rozšiřování sbírky bude vázán na časový prostor pro vlastní akviziční činnost kurátora-zoologa.

Nákupy do sbírky budou realizovány jednotlivě v případě hodnotných historických preparátů, případně lebek ptáků nebo větších savců, a to i s přesahem do širších oblastí Moravskoslezských Beskyd.

Na druhé straně je reálná množnost převodu některých předmětů z pomocné evidence do sbírky při zjištění skutečností, které by jejich muzejní hodnotu zvýšily (např. zjištění lokality i datace roku jejich získání ze starých historických záznamů či literárních údajů). Preparáty ptáků evidované v pomocném materiálu, které nebudou využity v expozici přírody ve věži vsetínského zámku, v EVVO v zámku Kinských nebo v zámku Lešná bude možné přeradit do sbírkových fondů (u řady z nich existují údaje o lokalitě původu, datu získání a u většiny z nich jsou známy i míry).

V letech 2016–2020 bude nutno doměřit mnohé míry u lebek savců k balkům, které nejsou proměřeny. Mnohým sbírkovým předmětům dosud nejsou přidělena inventární čísla – přidělení inventárních čísel všem sbírkovým předmětům dosud evidovaným pod přírůstkovými čísly bylo úkolem roku 2015. Bude nutné také doplnit evidenční etikety u předmětů, kde dosud chybí

V případě kostí obratlovců je nutné vyhotovit inventární karty a pro všechna evidovaná inventární čísla je vytisknout. Současně s tím je nutno všem zbývajícím přírůstkovým číslům bez inventárních čísel přidělit inventární čísla.

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Inventarizace podsbírky bude prováděna dle schváleného plánu inventarizací MRV. Do roku 2020 bude dokončena inventarizace celé podsbírky. Ročně půjde o minimální počet ve výši 10 %. Inventarizace bude postupovat dle jednotlivých fondů nebo jejich dílčích částí (větší fondy).

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

Na základě vyhodnocení výsledků inventarizací jednotlivých fondů sbírky budou z ní vyřazeny předměty, které jsou nevratně poškozené, a tedy ztratily muzejní hodnotu. Dále ty, které po celkovém zhodnocení sbírky u fondu drobných savců budou vyhodnoceny jako nadpočetné – tedy více jedinců stejného druhu z jedné lokality a přednostně mladí a nedospělí jedinci.

K vyřazování budou také navrhovány předměty bez časové nebo územní lokalizace.

Zpracoval: RNDr. Zdeněk Tyllér

6.6. Podsbírka č. 9 – Archeologická

1. Charakteristika fondu a jeho členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Podsbírka je tvořena v drtivé většině nálezy z okresu Vsetín. Zanedbatelná část nálezů pochází z východních částí okresů Kroměříž a Přerov, jde zejména lokality v sousedství Kelče. Několika kusy jsou zastoupeny lokality Štramberk-Kotouč (okres Nový Jičín) a nálezy ze St. Louis (Missouri, USA), pravděpodobně patřící Mississippské kultuře (USA).

Nejpočetnější skupinu nálezů tvoří keramika, převážně ve fragmentárním stavu, jen několik desítek nádob je částečně nebo úplně zrekonstruovaných. V keramickém souboru výrazně převládají nádoby kultury lužických popelnicových polí, doplněné nálezovými celky zejména z eneolitu, púchovské kultury, raného až pozdního středověku a raného novověku.

Počátky sbírkové dokumentace Valašskomeziříčska jsou spojovány se jménem Eduarda Domlůvily. V roce 1893 realizoval archeologický výzkum na Kaštýle, dnešním Helštýně v poloze Na potůčkách, kde zachytil několik žárových hrobů z halštatského období (pozdní doba bronzová až starší doba železná – cca 1020–500/450 př. n. l.). V roce 1911 uskutečnil na Helštýně pokračovací výzkum Vladimír Beránek. Průběžně byly do sbírky začleňovány náhodné nálezy převážně z okolí Valašského Meziříčí. Typickým příkladem byl například sekeromlat, nebo keramický fragment.

O vytvoření sbírkového fondu dokumentujícího osídlení Kelečska se svými rozsáhlými aktivitami zasloužil Jaroslav Očenášek, a to především ve 30. a 40. letech. Sbírkové předměty zde deponované byly převzaty v 50. letech do správy Okresního muzea ve Val. Meziříčí, jehož se stala Kelč pobočkou. V polovině 50. let tehdejší ředitel muzea ve Val. Meziříčí J. Maliva převezl část sbírek z Kelče do budované expozice ve Val. Meziříčí. Tyto sbírkové předměty již ve Val. Meziříčí zůstaly a byly zde zaevidovány. U archeologických nálezů tím došlo k roztržení původních nálezových celků. Vlivem přečíslování v 70. letech došlo u celé řady nálezů ke ztrátě původních informací, protože stará čísla byla vymazána.

Podsírka byla od svého založení spravována nearcheology, převážně členy valašskomeziříčské Muzejní společnosti – Eduardem Domlůvilem a Vladimírem Beránkem. Následně ji spravoval historik PhDr. Ladislav Baletka. Prvním archeologem spravujícím podsírku byl Mgr. Ladislav Štěpánek (1994–2010) následovaný Mgr. Evou Čermákovou, Ph.D. (2010–2013). Od roku 2014 pak spravována Mgr. Samuelem Španiheltem, Ph.D.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

K 31. 12. 2020 byla podsírka tvořena 1 593 evidenčními čísly a celkovým počtem 2 286 věcí movitých. Nejvíce zastoupenou skupinou v této podsírce je keramika lužické kultury (doba bronzová). Druhou nejpočetnější skupinou je středověká a raně novověká keramika. Další početnou skupinou jsou kovy. Ostatní skupiny jsou zastoupeny jen okrajově (kosti, dřevo).

Podsírka obsahuje také velké množství hlavně keramického materiálu střepinového charakteru středověkého a novověkého stáří bez průvodní dokumentace, nebo jen s dokumentací nedostatečnou. Část těchto předmětů byla zrestaurována a spolu s vybranými fragmenty, jsou průběžně zpracovávány do 2. stupně evidence.

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Podsírka je z 100 % zpracována v 1. stupni i 2. stupni dokumentace. Stejně je zpracována v podobě hromadné papírové dokumentace a také v elektronické podobě (program BACH, modul Archeologie). Nové archeologické nálezy jsou průběžně zpracovávány a začleňovány do podsírky a to vyhověním elektronického i písemného záznamu.

Úroveň fotografické dokumentace podsírky je k 31. 12. 2020 zhruba 26 %. Dokumentace bude dále pokračovat, ale fotografovány již nebudou neurčitelné fragmenty, zejména keramické výdutě, nebo amorfní zlomky kovů a siliců.

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

Podsbírka je aktuálně uložena v prostorech trinitářského kláštera v Zašové, v dočasném depozitu, v kartonových krabicích. V roce 2021 bude uložena v novém depozitu v zámku Kinských ve Valašském Meziříčí.

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Podsbírka je využívána zejména odbornou veřejností, přičemž nejvyšší zastoupení mají studenti archeologie, kteří zde čerpají informace pro své diplomové, nebo semestrální práce. Artefakty jsou dále poskytovány muzeím, univerzitám, jiným odborným organizacím nebo individuálním odborníkům za účelem vystavování (AÚ AVČR Brno, MZM Brno, MaGC, AC Olomouc), pro použití v samostatných odborných publikacích a analýz různých typů (např. spektrální analýzy měděných seker).

Prioritní částí podsbírky, kterým bude věnována další pozornost kurátora, jsou keramické nálezy z období vrcholného až pozdního středověku, respektive raného novověku (zejména nálezy z měst Kelč a Valašské Meziříčí). Po rekonstrukci poměrné části keramických nádob, se počítá s vytvořením typologického a morfologického katalogu, který poslouží, jako základná suma informací k další publikaci.

Sbírkový fond je využíván pro vlastní publikační činnost kurátora (seriál Muzeum a škola ve Valašské vlastivědné revue), při tvorbě expozic a výstav muzea (Od kamene k soše, Na skok do pravěku, Archeologie (s) detektorem, Pojdte s námi do pravěku) a vytváření podkladů pro různé krátkodobé akce (Den země, Mezinárodní den archeologie, přednášky a workshopy)

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Cílem sbírkotvorné činnosti pro danou podsbírku je shromažďování, dokumentace a ochrana archeologického dědictví širšího regionu Valaška, konkrétně na Kelečsku, Valašskomeziříčsku a Rožnovsku. Prioritou je záchrana artefaktů z lokalit, které jsou ohroženy nelegální prospekční činností detektorářů.

Část keramických fragmentů, zejména nezdobených výdutí, které jsou zastoupeny opakovaně a nenesou žádnou typologickou, morfologickou, dekorační, nebo jinou informaci, bude přeřazena do pomocného materiálu, kde poslouží jako výukový materiál.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Sbírkotvorná činnost je zaměřena na posílení podsbírky archeologie jako celku. Vzhledem na komplexní charakter archeologických souborů, není ani možné upřednostňovat selektivně jeden druh nálezů. Větší ohled však bude brán na kovové artefakty, které jsou díky detektorářům ve výraznějším ohrožení, než jiné typy nálezů a soubory pocházející z městského a hradního prostředí, kvůli jejich specifickému postavení v regionu.

Podsbírka bude doplňovaná z následujících zdrojů:

- vlastní výzkumná činnost. Muzeum obnovilo k roku 2015 vlastní činnost v rámci archeologické památkové péče, výhledově je možný i systematický výzkum. Dále budou prováděny prospekční činnosti odborného pracovníka na ohrožených lokalitách a získávání artefaktů od sběratelů a spolupracujících detektorářů. Jde zejména o regionální nálezy, získané náhodným sběrem, cílenou prospekci, nebo odevzdáním sbírky.

- výměnou nebo předáním nálezových souborů od jiných muzeí, nebo organizací s pověřením pro vykonávání archeologických výzkumů. Přesunutí některých souborů z muzeí, která v minulosti z různých důvodů vykonávala archeologické výzkumy na území regionu. Dále přesunutí regionálních nálezů z jiných odborných institucí, kterým byli tyto nálezy odevzdané sběrateli nebo detektoráři. Nebo také odevzdání nálezových celků od organizací s pověřením vykonávat výzkumy v rámci archeologické památkové péče, no bez možnosti vytvářet sbírku.
- Tato podsbírka se spojí s archeologickou podsbírkou Vsetín, a to po přestěhování této podsbírky do zámku Kinských v roce 2021 až 2022. Tým se vytvoří jedna archeologická podsbírka, která bude pokrývat celou sběrnou oblast muzea.

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Řádná inventarizace se řídí muzejním zákonem č. 122/2000 Sb., vyhláškou č. 275/2000 Sb a probíhá podle schváleného plánu inventarizací Muzea regionu Valašsko, p.o. Poslední mimořádná inventarizace podsbírky proběhla v roce 2018-2019 při jejím stěhování do dočasného depozitu v trinitářském klášteře v Zašové. Další inventarizace proběhne při zpětném stěhování sbírky do nových depozitů v zámku Kinských ve Valašském Meziříčí. Inventarizace bude probíhat vždy na základě lokačního rozdělení sbírky.

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

Vyřazování sbírkových předmětů z evidence sbírek (CES) se řídí Zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy č. 122/2000 Sb., a o změně některých dalších zákonů. Podle něj lze vyřadit předměty pouze z důvodů neupotřebitelnosti a přebytečnosti.

Ze sbírkové evidence budou vyřazovány následující dvě skupiny sbírkových předmětů:

- sbírkové předměty nelokalizované a nedatované, včetně exemplářů s nedostatečnou lokalizací (příliš široká lokalizace; nevěrohodné a chybné položky)
- sbírkové předměty nevratně a zásadně poškozené (pokud se ale bude jednat o zásadní sbírkový předmět, nebude tento vyřazen). Informace (určení a nálezové údaje), které nesou sbírkové předměty navržené k vyřazení z důvodu poškození, budou databázovány v oddělené databázi vedené souběžně s hlavním databázovacím programem (zde BACH).

Zpracoval: Mgr. Samuel Španihel, Ph.D.

6.7. Podsbírka č. 10 – Historická

1. Charakteristika fondu a jeho členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Historická podsbírka patří v muzeu druhově k nejrozmanitějším. Patří do ní řemeslné a průmyslové výrobky, výrobní nástroje, předměty z domácností, školní pomůcky, hudební nástroje, nábytek, historický textil a obuv, hodiny, různé technické pomůcky, sportovní potřeby aj., dále byly přiřazeny k této sbírce známky, mince, bankovky, medaile a plakety, otisky pečetidel (sfragistika), poštovní známky. Všechny mají nějakou spojitost s regionem: byly zde vyrobeny anebo alespoň využívány. Jedná se vesměs o předměty z 16. – 21. století, výjimku tvoří soubor platidel, z nichž některé jsou výrazně starší.

Základ historické podsbírky byl položen Musejní společností v 80. letech 19. století, kdy do původní sbírky tzv. průmyslové byly vřazovány předměty řemeslné, výrobky uměleckořemeslné práce a výrobní nástroje. Samostatnou sbírku původně tvořil fond Historické zbraně a fond Numismatika.

Podsírka historická se začala nejvíc rozšiřovat až po institucionalizaci muzea v 50. letech 20. století, kdy do ní začaly přibývat předměty z místních domácností, výrobní nástroje a řemeslné výrobky a z konfiskátu zámku Kinských v Lešné se do muzea dostal soubor nábytku (předměty ze zámku Lešná se však po jeho zpřístupnění veřejnosti rovněž vyčlenily do samostatné sbírky). Od šedesátých let se také postupně rozšiřoval nevelký fond Historický textil a v 1959 byl v historické podsírce zaevidován jako dar početný soubor známek (asi 1 100 ks), tvořící nový samostatný fond Numismatika. K velkému rozvoji podsírky došlo v prvním desetiletí 21. století, kdy byla péčí tehdejší kurátorky Mgr. Jiřiny Fabiánové průběžně doplňována četnými akvizicemi dokládajícími každodenní život regionu, stejně jako jeho řemeslnou a průmyslovou tradici v 19.–20. století. Od roku 2011 je kurátorkou podsírky Mgr. Ivana Spitzer Ostřanská. V roce 2017 v podsírce přibyl nový fond Kočárky, tvořící integrální soubor historických dětských i loutkových kočárků a jejich vybavení z 19.–20. století, nabytý koupí od Miroslavy Šormové.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

K 31. 12. 2020 bylo v podsírce Historické evidováno 5 246 evidenčních čísel, což čítá 9 135 kusů sbírkových předmětů. Podsírka je dělena do několika samostatně vedených fondů, vedených na kartách pod společnou signaturou „H“. V rámci inventarizace v roce 2013 bylo zrušeno její staré nefunkční členění na rozličné fondy, které byly stejně dříve revidovány společně. Nově také došlo k vytvoření podsírky Lešná, do které byly vyjmuty z podsírky Historické předměty, které podléhaly konfiskaci německého majetku po roce 1945 a původně tvořily mobiliář zámku Lešná u Valašského Meziříčí (hrabat Kinských), časově předměty spadají do období od 16. století po 40. léta 20. století, kdy byly zkonfiskovány.

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Sbírkové předměty v podsírce Historické jsou zařazeny do jednotlivých fondů:

Fond Historické zbraně: obsahuje 234 inventárních čísel, tj. 290 kusů předmětů. Všechny předměty v tomto fondu jsou zpracovány v II. stupni evidence. Každý sbírkový kus je označen signaturou „H“, přírůstkovým číslem a kromě toho se objevuje na některých předmětech i staré označení s písmenem "Z" (Zbraně). K fondu jsou vedeny dvě řady papírových karet a katalogizační karty jsou vedeny v programu Bach. Fotodokumentace je 0 % a bude pořízena v rámci mimořádné inventarizace fondu v roce 2021.

Fond Historický textil: obsahuje 344 evidenčních čísel, tj. 421 ks. Asi 70 procent předmětů je zpracováno v II. evidenci pod signaturou „Ht“. Katalog je veden ve dvojím vyhotovení papírových karet s řazením dle inv. čísel, všechny katalogizační karty jsou vedeny také v programu Bach. Fond není kompletně zpracován ve II. stupni evidence z důvodu odchodu kurátorky na MD a posléze generální rekonstrukce zámku Kinských, kde byl uložen. Po dobu rekonstrukce zámku je fond uložen v provizorních prostorách a není možné s ním pracovat, resp. předměty katalogizovat. Stav bude napraven v rámci mimořádné inventarizace fondu a přesunu fondu do zrekonstruovaných prostor v průběhu roku 2021. Fotodokumentace fondu je na úrovni 100 % a k 31. 12. 2020 bude doplněna do Bachu.

Fond Historický nábytek: Celkem je evidováno ve fondu 142 ev. čísel. (tj. 234 ks předmětů). Fond nábytku je kompletně zpracován ve II. stupni evidence, katalog je veden ve dvojím vyhotovení papírových karet s řazením dle inventárních čísel, všechny karty jsou také zapsány do programu Bach. Fotodokumentace je na úrovni zhruba 50 %, dokončena bude v rámci mimořádné inventarizace v roce 2021, neboť od roku 2019 je fond v souvislosti s rekonstrukcí uložen v provizorních podmínkách a předměty není možné vyfotografovat.

Fond Sfragistika: tento fond obsahuje 300 evidenčních čísel, tj. 300 ks předmětů. Registrace v I. i II. evidenci 100 %, papírový katalog veden ve dvojím vyhotovení papírových karet s řazením dle inventárních čísel, všechny karty jsou také zapsány do programu Bach. Fotodokumentace je na úrovni 0 % a bude pořízena v rámci mimořádné inventarizace v roce 2021.

Fond Dřevařská škola: obsahuje 172 ev. čísel, tj. 221 kusů sbírkových předmětů, které jsou tématicky svázány s historií zdejší Odborné školy pro zpracování dřeva, založené roku 1874. Celý fond je zpracován ve II. stupni evidence, papírový katalog veden ve dvojím vyhotovení papírových karet s řazením dle inventárních čísel, všechny karty jsou také zapsány do programu Bach. Fotodokumentace je pořízena zhruba ze 70 %, zbylá část fondu bude nafocena v rámci mimořádné inventarizace v roce 2021.

Fond Numismatika: tvoří jej 2327 ev. čísel, celkem 4023 ks. V II. stupni evidence zpracováno 100 % fondu, papírový katalog veden ve dvojím vyhotovení papírových karet s řazením dle inventárních čísel, karty jsou zhruba z 97 % zapsány do programu Bach. Fotodokumentace fondu je 28 % a je průběžně nadále doplňována, v roce 2021 se předpokládá úroveň 100 %.

Fond filatelie: tvoří jej 777 inv. čísel, což je celkem 1480 kusů předmětů. 1.087 ks známek. Všechny jsou evidovány v II. stupni evidence, všechny karty jsou zároveň přepsány v Bachu. Fotodokumentace fondu je 100 %.

Podsbírka historická je po inventarizaci v roce 2013 kompletně vedena v počítačové evidenci v systému Bach, vyjma fondu Textil. Díky tomu je možné předměty snadno zpřístupňovat badatelům či kolegům z jiných institucí při tvorbě výstav a expozic.

V počítačové evidenci systému Bach se k 31. 12. 2020 nachází 5 137 záznamů patřících do historické podsbírky ve II. stupni evidence (katalogizačních karet). Chybějící karty budou dopsány po zkatalogizování předmětů z fondu Historický textil. V současnosti probíhá kontrola a úpravy katalogizačních karet v evidenci systému Bach tak, aby obsahovaly všechny náležitosti dané zákonem a veškeré informace, které jsou o daném předmětu známy. K 31. 12. 2020 je v této evidenci upraveno a připraveno k tisku 1 300 karet a další jsou průběžně zpracovávány. Jedná se primárně o katalogizační karty, které fyzicky chybí v evidenci a katalogizační karty už neaktuální (rozepsání inventárních čísel apod.).

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

Předměty z podsbírky historické byly do konce roku 2018 uloženy ve více depozitářích – v depozitáři železa, textilu, nábytku, národopisném depozitáři, v kasárnách a částečně v depozitáři archeologie (v trezoru). Byly pod pravidelnou kontrolou konzervátora a kurátorů. Konzervátor muzea zajišťuje ošetření předmětu v případě, kdy mu hrozí poškození, popř. před jeho vystavením. V roce 2018 byla podsbírka v souvislosti s generální rekonstrukcí zámku Kinských zabalena a přesunuta do provizorního uložení v depozitářích v areálu zašovského kláštera. Do zrekonstruovaných prostor, resp. nových depozitářů bude podsbírka přesunuta po dokončení rekonstrukce zámku Kinských

v roce 2021, a to do nově vybudovaných depozitářů. V rámci stěhování proběhne mimořádná inventarizace a vytvořeny nové lokační seznamy uložených předmětů. Část předmětů je i po dobu rekonstrukce zámku uložena v depozitáři Kasárna, kde nemají optimální podmínky pro uložení, ovšem po rekonstrukci zámku se počítá i s jejich přesunem, v případě některých nábytkových souborů (Duřpekův příborník, konšelský nábytek) pak s vystavením ve stálé expozici muzea.

Fyzický stav předmětů je uspokojivý, až na fond historického textilu, který by potřeboval v řadě případů zásah odborného restaurátora. Zvláště spolkové prapory jsou v katastrofálním stavu a hrozí jejich definitivní zánik. Ve špatném stavu je rovněž fond hodin, který je takřka z poloviny nevystavitelný.

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Historická podsběrka patří v muzeu k velmi využívaným. Velká část předmětů tvoří pravidelně nosnou část muzejních výstav naší instituce i jiných muzeí. Badatelsky je pravidelně využíván především fond Dřevařské školy, o jehož studium mají trvalý zájem odborníci i studenti. Ve fondu dřevařské školy objevují nové náměty ke své práci studenti, pravidelně je využíván např. v rámci výuky architektury a designu na zdejší Střední průmyslové škole stavební. Větší část fondu Kočárky je zařazena do nabídky putovní výstavy, o kterou je velký zájem a k fondu je zároveň zpracován kompletní katalog. Velká poptávka je z řad jiných institucí také o předměty z fondu Historické zbraně. Pravidelně je využíván fond Historický nábytek, jehož reprezentativní soubory jsou vystaveny ve stálé expozici zámku Lešná, v zámku Žerotínů ve Valašském Meziříčí či v pobočkách Muzea Novojičínska.

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Historická sbírka je sbírkou otevřenou, neustále rozšiřovanou. V současné době se však stává předmětem diskuse, jaké předměty (zejména u fondu řemesel a průmyslu, předmětů z domácností, historického textilu aj.), se mají do regionálního muzea sbírat. Jsou stírány rozdíly mezi jednotlivými regiony. Znaky, charakteristické pro danou oblast, se vytrácejí: ubývá klasických řemesel, téměř vše nahrazuje průmyslová výroba velkých podniků, které nevytvářejí konečné produkty.

Výsledkem sbírkotvorné činnosti u podsběrky historické by mělo být v příštích letech zkvalitnění akviziční činnosti. Odborní pracovníci musí zpřísnit kritéria pro zařazování předmětů do této podsběrky a získávat pouze předměty zachovalé, v případě přístrojů a nástrojů většinou funkční. S výše řečeným souvisí i budoucí přísná revize předmětů zařazených, nutnost jejich kritického posouzení a vyřazení konkrétních předmětů, resp. jejich přeřazení do pomocného materiálu. PM je dlouhodobě budován nekonceptně a především pro prezentační a edukační činnost muzea je takřka nevyužitelný, což je nutné v souladu se vzdělávací funkcí muzea proměnit. Duplicitní předměty musí být z podsběrky vyřazený a vřazený do PM, kde budou moci být mnohem lépe využity při edukačních a prezentačních aktivitách muzea. Fond PM je nutné průběžně rozvíjet novými akvizicemi, aby vhodně rozvíjel a podporoval koncept podsběrky Historické.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Podsběrka historická je doplňována nákupy, dary a vlastním sběrem. Prioritou je získávat předměty splňující kritéria určená regionálním muzeím. V rozporuplném případě se při akvizici upřednostňuje též skutečnost, že předmět sice není z regionu, avšak jeho dárce nebo poslední vlastník zde žil a používal ho (nábytek, průmyslové zboží, historický textil, nářadí, spotřebiče apod.) Tato skutečnost

platí zvláště u sběrů z doby socialismu a nedávné současnosti, kde se muzeum snaží doplnit sbírky alespoň z části o předměty charakteristické pro danou dobu, při jejich katalogizaci je nutné brát zřetel na zachycení „příběhu sbírkového předmětu“, aby mohl být v rámci další muzejní práce dokonale vytěžen a využit.

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Historická podsбірka je revidovaná podle jednotlivých fondů. V roce 2021 proběhne mimořádná inventarizace celé podsбірky v souvislosti s návratem sbírkových předmětů z provizorního úložiště do nově zbudovaných depozitářů. V letech následujících bude postupováno v souladu se schváleným Plánem inventarizace, s periodickou inventarizací bude pokračováno opět dle jednotlivých fondů.

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

V podsбірce historie bude nutné vyřadit předměty, které chyběly při posledních dvou revizích a doposud nebyly nalezeny. Dále je v plánu v rámci mimořádné inventarizace v roce 2021 provést kritické posouzení stavu a smyslu zařazení jednotlivých předmětů do sbírky, duplicitní předměty či ty, které nesplňují kritéria zařazení do sbírky, budou vyřazeny, resp. přeřazeny do fondu pomocného materiálu.

Zpracovala: Mgr. Ivana Spitzer Ostřanská

6.8. Podsбірka č. 11 – Etnografická

1. Charakteristika fondu a jeho členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Vzácná národopisná podsбірka, jež patří v muzeu k historicky nejcennějším, se skládá z **fondu lidového textilu**, který je tvořen nejčastěji krojovými součástmi a doplňky, **fondu keramiky**, kde jsou zastoupeny především výrobky četných valašskomeziříčských keramických dílen, **fondu dřevěného a kovového náradí**, kam patří předměty dokumentující hospodářství, řemeslnou i podomáckou výrobu (ševcovství, kovářství, výrobu textilu a další), vybavení domácnosti (kuchyňské náradí a náčiní, nábytek a další), **fondu lidového umění**, který sestává převážně z dřevorezeb, hraček, hudebních nástrojů, tiskařských a dalších forem. Posledním, velikostí sice nepříliš početným, přesto vzácným je **fond podmaleb na skle**.

Etnografická podsбірka eviduje předměty zejména z regionu Valašskomeziříčska a Rožnovska, v menší míře i Vsetínska a okrajově též Frenštátska, Novojičínska, Slovácka a Slovenska. Časově tato podsбірka dokumentuje období od 18. století do současnosti.

Vznik této podsбірky souvisí s přípravami na Národopisnou výstavu československou v Praze roku 1895, po jejímž ukončení se předměty nasbírané na tuto akci dostaly mimo jiné právě do valašskomeziříčského muzea a vytvořily tak základ jedné z historicky nejcennějších podsбірky muzea. Největšími donátory nejstarších předmětů národopisné povahy byl spolek Snaha ze Vsetína, manželé Mikyškovi či Joža Orság Vranecký. Národopisné sběry byly původně řazeny do tzv. sbírky průmyslové, s přibývajícím počtem kusů se však velmi záhy vytvořila samostatná sbírka národopisná. Ta byla i nadále průběžně doplňována dary (v letech 1928 a 1932 se značně rostl zejména fond keramiky díky darům a nákupům od meziříčského lékaře MUDr. Bendy), sběrem i cíleným nákupem.

Odborné správy se této podsbírcce dostalo teprve po sloučení valašskomeziříčského muzea se vsetínským v roce 1964. Kurátorkou národopisných fondů se tehdy stala etnografka vsetínského muzea Mgr. Eva Urbachová, již v roce 1995 vystřídal formálně PhDr. Lubomír Piperek. Po několikaleté absenci etnografa v muzea se kurátorkou etnografické podsbírcy v roce 2005 stala Mgr. Milada Fohlerová.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

Etnografická podsbírcka k 31. 12. 2020 obsahuje 4186 ev. čísel/ kusů sbírkových předmětů.

Nejobsáhlejším je fond textilu čítající 1 392 ev. č. / kusů, dále fond keramiky s 1 155 ev. č. / kusy, následuje fond dřevěného a kovového nářadí s počtem 1 065 ev. č. / kusů, fond lidového umění o velikosti 496 ev. č. / kusů a fond podmaleb na skle čítající 78 ev. č. / kusů.

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Podsbírcka je ze 100 % zpracována v evidenci I. stupně – předměty jsou zapsány v přírůstkových, případně starších evidenčních knihách.

Téměř všechny sbírkové předměty jsou odborně zpracovány v evidenci II. stupně (většinu přírůstků před rokem 1990 zkatalogizovala etnografka E. Urbachová, zbytek a akvizice po roce 1990 M. Fohlerová). 7 ev. č./ kusů, které nebyly zkatalogizovány kvůli jejich zabalení v souvislosti s rekonstrukcí valašskomeziříčského muzea, bude odborně zpracováno ihned po rozbalení sbírek v roce 2021. Zkatalogizované předměty jsou vedeny pod souvislou řadou čísel začínajících indexem „N“. Papírové katalogizační karty v chronologickém řazení jsou uloženy v pracovně historika umění ve Valašském Meziříčí, chronologicky i tématicky řazené katalogizační karty jsou uloženy v pracovně etnografa ve Vsetíně.

Etnografická podsbírcka je ze 100 % evidována také v digitální podobě v počítačovém systému Bach. S plánovaným přechodem do nového systému ESSP probíhá systematizace podsbírcy, kontrola, oprava, ujednocování a doplňování zápisů dat.

Podsbírcka je evidována také v Centrální evidenci sbírek (CES), do níž jsou pravidelně hlášeny nové akvizice či další změny v evidenci.

Fotodokumentace sbírkových předmětů probíhá postupně. K 31. 12. 2020 bylo fotograficky zdokumentováno 4 % podsbírcy. 100 % digitalizace by mělo být dosaženo po vybalení sbírkových předmětů a jejich uložení v nových depozitářích do konce roku 2021.

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

Sbírkové předměty etnografické podsbírcy se vzhledem k rekonstrukci valašskomeziříčského muzea nacházejí v provizorních prostorách kláštera v Zašové, odkud budou po dokončení rekonstrukce převezeny zpět a deponovány v nových depozitářích v zámku Kinských ve Valašském Meziříčí. Větší kusy jsou dlouhodobě deponovány v objektu kasáren ve Valašském Meziříčí, kde není kvůli absenci topení zajištěn stálý klimatický režim a předměty jsou ohroženy výkyvy teplot a vlhkosti. Řada sbírkových předmětů je také vystavena v expozicích domovského muzea i dalších institucí.

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Národopisné předměty bývají díky své jedinečnosti hojně využívány jak domovským muzeem, tak i jinými institucemi nejčastěji pro výstavní a expoziční účely (několik desítek až stovek sb. předmětů ročně), anebo jako studijní materiál pro badatele (několik desítek ročně). Badatelsky nejžádanější

jsou fondy textilu, lidového umění a keramiky, k prezentačním účelům bývá hojně využívána celá podsbírka napříč všemi fondy. Sbírkové předměty etnografické podsbírky jsou jejich kurátorkou pravidelně zpracovávány i pro vědecké účely (odborné studie, prezentace na konferencích).

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Cílem sbírkotvorné činnosti této podsbírky je dokumentace lidové kultury na Valašsku, zejména v oblasti Valašskomeziříčska, ve své celistvosti. Proto by měla být tato podsbírka doplňována o materiál dokumentující současný stav lidové kultury ve sběrné oblasti muzea, popřípadě o předměty, jež by ještě zvýšily vypovídací hodnotu stávajících fondů.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Pro co nejvyšší vypovídací hodnotu této podsbírky bude nutné zajistit systematické doplňování jednotlivých fondů o chybějící sbírkový materiál a zabezpečit akvizici předmětů současné lidové kultury na Valašsku, zejména na Valašskomeziříčsku (především v oborech, kde je ještě lidová kultura nejživější – což je lidová výroba, lidové umění a zvykosloví). Aby byla tato podsbírka doplňována systematicky a obraz dokumentované skutečnosti byl co nejkompletnější, bude nutné zajistit finanční prostředky na cílenou akvizici. Ta byla v posledních letech značně omezena, a tak byly národopisné fondy odkázány spíše na dary a sběr.

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Řádná inventarizace se řídí muzejním zákonem č. 122/2000 Sb., Vyhláškou č. 275/2000 Sb. V současnosti probíhá 2. dekáda inventarizace sbírek (2013–2022), která se řídí plánem inventarizací MRV na roky 2013–2022, v rámci níž bude celá podsbírka inventarizována. Inventarizace etnografické podsbírky probíhá dle jednotlivých fondů, do nichž je rozdělena. V roce 2023 začne další dekáda inventarizace sbírek (2023–2032), která bude probíhat dle plánů inventarizace MRV na léta 2023–2032. V souvislosti se stěhováním sbírek a jejich balením kvůli rekonstrukci valašskomeziříčského muzea proběhla v roce 2019 mimořádná inventarizace celé podsbírky.

Inventarizace po převozu sbírkových předmětů zpět do zámku Kinských a po uložení do nových depozitářů by se měly zaměřit především na kontrolu fyzického stavu předmětů.

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

Vyřazování sbírkových předmětů z evidence sbírek (CES) se řídí Zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy č. 122/2000 Sb., a o změně některých dalších zákonů. Podle něj lze vyřadit předměty pouze z důvodů neupotřebitelnosti a přebytečnosti.

V případě vyřazení předmětů z důvodu neupotřebitelnosti budou pro co největší vypovídací hodnotu sbírky informace, jež vyřazený předmět nesl, i nadále evidovány, bude u nich ovšem uvedeno, že předmět již byl ze sbírky vyřazen.

Zpracovala: Mgr. Milada Fohlerová

6.9. Podsbírka č. 15 – výtvarného umění

1. Charakteristika podsbírky a její členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Předměty z podsbírký výtvarného umění pocházejí především z území Valašskomeziříčska, Rožnovska a Vsetínska, jejich stáří se pohybuje od 17. století po současnost. Podsbírký tvoří předměty výtvarného charakteru a je členěna na fondy: **malba, kresba, grafika, sochařství, tisk a tapiserie**. Součástí sbírky je i tzv. Suchomelova sbírka, tvořena zejména grafikami a malbami českých výtvarníků 2. poloviny 20. století, získanými z odkazu sběratele Adolfa Suchomela.

Podsbírký výtvarného umění má své počátky ve sbírce *fotografií a obrazů*, která se vyčlenila z muzejních sbírek v roce 1898. Vedle zvlášť zmíněných fotografií zahrnovala i kresby a grafiky. V dalším roce do sbírek přibývají i první drobné sošky a byla také založena „*malá galerie obrazů rodáků valašských*“. V letech 1904/1905 se od společné sbírky oddělila *sbírka obrazů*, obohacená i díky Národopisné výstavě československé o studie s lidovými valašskými náměty a ze sbírky *průmyslové* byla zvlášť vyjmuta *sbírka řezeb*. V roce 1928 již obsahovala sbírka obrazů 87 položek a soch bylo zaznamenáno 22 kusů. V letech třicátých se sbírka obrazů více než zdvojnásobila – čítala 221 předmětů, mezi nimiž byly olejomalby, akvarely, pastely, malby na skle, grafiky a kresby. V prvních letech po institucionalizaci muzea zůstávala sbírka výtvarného umění rozdělena na tři základní skupiny, které byly samostatně zapsány do inventárních knih – *obrazy, sochy a drobné řezby*. K dalšímu užšímu rozdělení došlo až se změnou způsobu katalogizace, kdy se jednotlivé zpracované předměty začaly opět zaznamenávat do lístkového katalogu. Od konce 60. let 20. století tak vznikaly skupiny, ze kterých se postupně vyvíjely dnešní fondy – nejprve fond tapiserií (gobelínů) a od konce 80. let byl PhDr. T. Mikulaščíkem zaveden logický systém i do původní sbírky obrazů a vznikly tak fondy *malby, kresby, grafiky, sochařství (plastiky) a tisků*. V roce 1987 byla v rámci této sbírky umělecké historie označena sbírka Adolfa Suchomela, vytvořená z děl, které prof. Suchomel postupně věnoval muzeu a z děl, která byla zakoupena z jeho odkazu ke zřízení galerie ve Valašském Meziříčí. Současné označení sbírky "*Podsbírký výtvarného umění*" je užíváno od roku 2002.

O sbírku výtvarného umění pečoval v 50. letech PhDr. Josef Maliva, pak PhDr. Alena Podzemná (1963–1974 a 1994–1997), PhDr. Olga Badalíková, Vanda Kolmačková, PhDr. Tomáš Mikulaščík, Mgr. Olga Mehešová (1998–2001) a od roku 2001 ji spravuje Mgr. Kamila Valoušková.

1.b. Velikost podsbírký (počet kusů, invent. čísel)

Podsbírký výtvarného umění obsahuje k 31. 12. 2020 celkem 2 132 evidenčních čísel, což je 2 475 kusů sbírkových předmětů. Nejpočetněji je v ní zastoupen fond grafiky, který tvoří asi 29 % podsbírký, další rozsáhlým fondem je malba, tvořící 22 % podsbírký, kresba je ve skladbě podsbírký zastoupena 19 %. Z celkové velikosti fondu pak připadá asi 12 % na fond tisků, do něhož jsou začleněny i bibliofilie a 13 % evidenčních čísel pak náleží fondu sochařství. Početně nejméně zastoupen je fond tapiserií (89 ev. čísel), který je však svým zaměřením na produkci nejstarší gobelínové dílny v českých zemích velmi hodnotnou součástí podsbírký.

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Podsbírký výtvarného umění je ze 100 % zpracována v 1. stupni evidence – je zaznamenána v přírůstkových knihách a v počítači prostřednictvím programu BACH. Ve druhém stupni evidence je zpracováno asi 100% evidenčních čísel. Míra fotodokumentace podsbírký je 97 % – kompletní fotografické dokumentace by mělo být dosaženo o přestěhování sbírek do nových depozitárních prostor v zámku Kinských (2021).

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

Podsbírka výtvarného umění je v současné době uložena v provizorních depozitárních prostorech v Zašově. Předměty jsou zabaleny v kartonech a bublinkových foliích. V depozitářích jsou pravidelně kontrolovány a zaznamenávány klimatické podmínky, které se však v letních měsících nedaří regulovat (teplota až 29°C). Po ukončení rekonstrukce zámku Kinských se počítá s jejich umístěním v moderních depozitárních prostorech. Část sbírky je pak umístěna v lapidáriu Nejsv. Trojice (kamenné sochy).

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Sbírka výtvarného umění bývá nejčastěji používána pro výstavní účely a to i jinými institucemi formou zápůjček, v menší míře pak jako studijní (případně dokumentační) materiál. Během posledních pěti let byly sbírky využity pro více než dvě desítky výstav pořádaných MRV, nejvíce při výstavě *Bohumír Jaroněk – valašský impresionista (2016)*, *Krajináři Valašska (2017)* a z *Pozůstalosti Petra Hapky (2017, 2018)*. Badatelsky byl nejvíce využíván fond tapiserií: v uplynulých pěti letech posloužil pro tři odborné články O. Mehešové a K. Valouškové. Tytéž autorky pak celou sbírku a dochovanou dokumentaci zhodnotily v rozsáhlé recenzované monografii *Dílo a jeho předobraz. 120 let Moravské gobelínové manufaktury*, vydané v roce 2017. Výtvarná díla využívají ke studiu i další badatelům a studenti: v roce 2018 byla vypracována magisterská diplomová práce věnovaná dílu Jara Kučery. Sbírkové předměty bývají publikovány i v odborných a popularizačních člancích (např. ve *Vlastivědné revue Valašsko*). V následujícím období bude badateli podsbírka využívána např. pro připravovanou rozsáhlou monografii věnovanou dílu bratří Jaroňků (2021). Pro větší využití sbírkových předmětů je třeba především kvalitní konzervátorské a restaurátorské péče – právě na (nákladném) restaurování je závislá rozsáhlejší prezentace a využití podsbírky.

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Podsbírka výtvarného umění obsahuje především hodnotná výtvarná díla, která není možné získat vlastním sběrem, ale formou nákupů či darů. V roce 2018 byl úspěšně realizován nákup současné tapiserie prostřednictvím Akvizičního fondu MKČR, a bylo by vhodné touto formou systematicky doplňovat sbírku o soudobá výtvarná díla, která v ní citelně schází. Dále rozšiřován by měl být především fond tapiserií: ať už se jedná o nejstarší práce ze Schlattauerova období (kromě tapiserií i koberce a gobelínové výplně), tak tvorba z 50. a 60. let, která není zastoupena vůbec. Do sbírek by měla být zařazována především díla regionálních výtvarníků, ale i díla vážící se k regionu a osobnostem zde působícím, a to nejlépe ucelené soubory.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Důležitým bodem pro zhodnocení sbírky je zpracování výtvarných děl se sakrální tematikou, ať už z fondu sochařství či fondu malířství a grafiky. V souvislosti se zpracováním se nabízí nové možnosti uplatnění mnohdy unikátních děl a otevírá se možnost jejich restaurování. Dále je třeba zpracovat starší výtvarná díla (17.–19. století), které tím získají (nejen) na výpovědní hodnotě. Vedle zhodnocení samotného díla jsou významné i okolnosti jeho vzniku a zařazení do muzejních sbírek (osobnost dárců a pod.).

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Řádná inventarizace se řídí muzejním zákonem č. 122/2000 Sb., vyhláškou č. 275/2000 Sb a probíhá podle schváleného plánu inventarizací MuRV. Celá podsbírka již byla v rámci druhého

inventarizačního cyklu (2013-2022) inventarizována v roce 2019, v důsledku stěhování sbírek z rekonstruovaného zámku. S další, rovněž kompletní inventarizací se počítá po ukončení rekonstrukce a opětovném nastěhování sbírek (2021). Inventarizace bude prováděna po fondech.

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

Vyřazování sbírkových předmětů z evidence sbírek (CES) se řídí Zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy č. 122/2000 Sb., a o změně některých dalších zákonů. Podle něj lze vyřadit předměty pouze z důvodů neupotřebitelnosti a přebytečnosti.

V případě vyřazení předmětů z důvodu neupotřebitelnosti budou pro co největší vypovídací hodnotu sbírky informace, jež vyřazený předmět nesl, i nadále evidovány, bude u nich ovšem uvedeno, že předmět již byl ze sbírky vyřazen.

Zpracovala Mgr. Kamila Valoušková

6.10. Podsbírka č. 17 – uměleckoprůmyslové práce

1. Charakteristika podsbírky a její členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Podsbírka uměleckoprůmyslových prací obsahuje předměty pocházející převážně z Valašskomeziříčska (krásenské sklárny), v menší míře i z Rožnovska a Vsetínska. Předměty pocházejí zejména z období od druhé poloviny 19. století po současnost. Podsbírka je členěna na tři fondy: fond skla, porcelánu a fond sklářské dokumentace. **Fond skla** obsahuje především osvětlovací sklo a je nerozsáhlejší takto profilovanou sbírkou v České republice, která je svým zaměřením výjimečná i v kontextu evropském. Součástí fondu **porcelánu** je i kolekce předmětů z malířské dílny Aloise Jaroňka. Fond **sklářské dokumentace** obsahuje především doklady produkce skláren ve Valašském Meziříčí, od návrhů tvarů skla, přes vzorníky malířských dekorů až po katalogy kompletních osvětlovadel, z doby od 60. let 19. století po konec 20. století. Okrajově obsahuje tento fond i katalogy produktů jiných evropských skláren.

Podsbírka uměleckoprůmyslových prací vznikla v roce 2002 v souvislosti se zápisem do CES, kdy došlo ke spojení rozsáhlé *sbírky skla se sbírkou porcelánu*, vyčleněnou z historické a etnografické podsbírky. Historie samotné sbírky skla však sahá k počátku 20. století. První přírůstek do pozdější sbírky skla pochází z roku 1899, dále bylo sbíráno především nápojové a užitkové sklo. Postupně se sbírka skla vyčlenila ze sbírky průmyslové, i když byla ještě spojena se sbírkou cínu. Ve třicátých letech je již cín oddělen a muzeum získává od místních Reichových skláren darem 367 ks svých výrobků. Přesto muzeum věnovalo zvýšenou pozornost produkci těchto skláren až od roku 1965, kdy byla v n. p. Osvětlovací sklo ve Valašském Meziříčí zrušena vzorkovna skla a muzeu se naskytla příležitost převzít kolekci stínidel. Byla tak vytvořena ojedinělá sbírka osvětlovacího skla, čítající více než 2300 předmětů, která byla prvotně zpracovávána PhDr. Alenou Podzemnou. Spolu s předměty byly získány i starší katalogy, vzorníky a nákresy svítidel, které byly vedeny v podsbírce písemností a tisků. Další rozsáhlá akvizice ze skláren proběhla v roce 2003 v souvislosti s ukončením její činnosti. Fond porcelánu byl z širokého spektra sbírkové činnosti muzea do této podsbírky přiřazen v roce 2002, fond sklářské dokumentace v roce 2015.

Podsbírku uměleckoprůmyslových prací spravovala PhDr. Alena Podzemná (1963–1974 a 1994–1997), PhDr. Olga Badalíková, Vanda Kolmačková (do r. 1984), PhDr. Tomáš Mikulaščík a od roku 2001 o ni pečuje Mgr. Kamila Valoušková.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

Podsbírka uměleckoprůmyslových prací obsahuje k 31. 12. 2020 celkem 5041 evidenčních čísel, což je 6 061 sbírkových předmětů. Jádrem sbírky je fond skla, který tvoří 86 % celé podsbírky. Fond porcelánu je ve struktuře podsbírky zastoupen 5 % a nově založený fond sklářské dokumentace již tvoří 8 % dané podsbírky.

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Podsbírka uměleckoprůmyslových prací je 100 % zpracována v 1. stupni evidence – je zaznamenána v přírůstkových či inventárních knihách a v počítači prostřednictvím programu BACH. Ve druhém stupni evidence je zpracováno 100 % evidenčních čísel, tato evidence je vedena v programu BACH i prostřednictvím lístkového katalogu. V současné době je podsbírka fotograficky dokumentována z 89 %. Kompletní fotodokumentace by mělo být dosaženo na počátku roku 2021.

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

V současné době je podsbírka uložena v netemperovaných provizorních depozitárních prostorech v Zašové. Předměty jsou zabaleny v bublinových foliích či mirelonu a uloženy v označených kartonových krabicích. Po ukončení rekonstrukce zámku Kinských v roce 2021 bude podsbírka přemístěna do nových depozitárních prostor s pravidelně udržovaným klimatickým režimem.

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Podsbírka uměleckoprůmyslových prací patří mezi profilové sbírky Muzea regionu Valašsko a proto byla z více než 20 % využita ve stálé expozici zámku Kinských. Kromě toho je podsbírka využívána i k dalším prezentacím, a krátkodobým výstavám jak interním, tak pro jiné instituce. Sklo je součástí stálých expozic v Baťově institutu 14/15 (Krajská galerie ve Zlíně), Muzea skla v Karolince, a expozice věnované sklářství v Chřibech ve Stupavě). Podsbírka včetně sklářské dokumentace je využívána badateli i studenty - pravidelně ji podrobují svému zájmu studenti SUPŠS ve Valašském Meziříčí a studenti výtvarných ateliérů Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Studium podsbírky bylo v uplynulých pěti letech zhodnoceno v monografii H. Rousové Abstrakce (2015) a jednotlivé sbírkové předměty jsou zastoupeny i v obsáhlém kolektivním díle Design v českých zemích 1900-2000 (2016). Ve větší míře byla podsbírka využita pro dva recenzované články K. Valouškové a řadu popularizačních statí a přednášek téže autorky. V následujících letech by měla být podsbírka zdrojem pro monografii věnovanou dílu sklářského designéra Karla Volfa.

Ke většímu využití podsbírky by přispělo vydání monografie věnované produkci skláren firmy S. Reich & Co., která by sbírku začlenila do širšího kontextu a dlouhodoběji ji zhodnotila. Exkluzivitu sbírky zvyšuje také její detailnější zpracovávání, vedoucí k datování či autorské determinaci. Badatelsky velmi atraktivní je sklářská dokumentace, svým rozsahem naprosto ojedinělá. Tuto část podsbírky by bylo vhodné digitalizovat a zpřístupnit ji tak širšímu poli badatelů.

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Pro zhodnocení podsbírký je třeba doplňovat kolekci osvětlovacího skla, pro lepší prezentaci ideálně i s monturami (případně i montury samotné) či celé lustry. Ve struktuře sbírky je nedostatečně zastoupena původní produkce 50.–80. let 20. století (speciálně pak např. rapotínské stropní mísy), je třeba sbírat i komponenty k petrolejovým lampám (především stínidla, specifické tvary z 80. let 19. století známé i z pozdější produkce), celoskleněné elektrické lampy z 20.–40. let 20. století, geometrické (nedekorované) tvary stínidel k víceplamenným lustrům z 30. let 20. století, dekorativní produkci 40. let 20. století a obecně technické typy světel pro veřejné prostory ze 40. let 20. století navržené světelně technickou laboratoří ČMS (i z pozdější produkce). Dále by sbírku zhodnotila stínidla vyráběná na zakázku pro velké nadnárodní společnosti a pro speciální příležitosti, která (nerozpoznaná) mohou ještě stále být umístěna v domácnostech někdejších sklářů. Pro ucelení vypovídající hodnoty sbírky je potřeba získat do sbírky výrobky Střední uměleckoprůmyslové školy sklářské z Valašského Meziříčí. Vzhledem k tomu, že v regionu působí několik významných sklářských výtvarníků a designérů, měla by být sbírka obohacena i o jejich tvorbu. Jedná se především o dílo J. Koléška, J. Divína, O. Strnadela a ryté sklo J. Vahalíkové. Fond porcelánu by měl být rozšiřován zejména soubory jídelního a nápojového porcelánu (veškeré ucelené soubory jsou v expozicích) a produkci Jaroňkovy malířny a dílny na něj navazující (např. Karel Solařík). Sklářskou dokumentaci je vhodné rozšířit i na doklady vztahující k jiným sklárnám než jen ke sklárnám ve Valašském Meziříčí, ovšem s preferencí osvětlovacího skla.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Vnitřní prioritou je dokončení evidence rozsáhlého daru ze zrušených skláren ve Valašském Meziříčí. S tím souvisí i roztřídění, zpracování a zaevidování sklářské dokumentace, která byla součástí téže akvizice. Přestože většina sbírkových předmětů z fondu skla je již zpracována ve 2. stupni evidence, chybí podrobnosti k datování, případně o návrháři nebo objednateli, které jsou velmi cenné. Z dotazů badatelů (i zahraničních) je veliký zájem o sklářskou dokumentaci a to nejen v kontextu sklářském, ale i designérském a architektonickém. Badatelsky zajímavé jsou i nabídkové katalogy firem, jejichž výrobky tvoří obsah pojmu "běžná produkce", tedy výrobky spotřebního zboží z 1. poloviny 20. století (několik kusů vedeno v pomocném materiálu). Z hlediska prezentace je pak největší zájem o kompletní osvětlovadla (tj. skla i s monturou, kompletní lampy) a úplné soubory (nápojové, jídelní).

Ke sbírce se váže i soubor samostatně vedeného pomocného materiálu, v němž jsou evidovány duplikáty osvětlovacího skla. Pomocný materiál by měl být nadále rozšiřován také o komponenty k adjustaci svítidel, umožňující jejich prezentaci. V pomocném materiálu scházejí předměty demonstrující jednotlivé typy svítidel a umožňující tak efektní i efektivní edukační práci.

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Řádná inventarizace se řídí muzejním zákonem č. 122/2000 Sb., vyhláškou č. 275/2000 Sb a probíhá podle schváleného plánu inventarizací MuRV. V rámci druhého inventarizačního cyklu (2013-2022) bylo již inventarizováno 89 % podsbírký. V důsledku stěhování sbírek z rekonstruovaného zámku Kinských byla celá podsbírký znovu inventarizována v roce 2019. S další, rovněž kompletní inventarizací se počítá po ukončení rekonstrukce a opětovném nastěhování sbírek (2021). Inventarizace bude prováděna po fondech.

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

Vyřazování sbírkových předmětů z evidence sbírek (CES) se řídí Zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy č. 122/2000 Sb., a o změně některých dalších zákonů. Podle něj lze vyřadit předměty pouze z důvodů neupotřebitelnosti a přebytečnosti.

V případě vyřazení předmětů z důvodu neupotřebitelnosti budou pro co největší vypovídací hodnotu sbírky informace, jež vyřazený předmět nesl, i nadále evidovány, bude u nich ovšem uvedeno, že předmět již byl ze sbírky vyřazen. Z podsbírků uměleckoprůmyslových prací jsou nejčastěji vyřazovány předměty nevratně poškozené (rozbité bez možnosti slepení). I po jejich vyřazení zůstávají střeby u vybraných předmětů uchovány pro možnost případného využití na chemickou analýzu.

Zpracovala: Mgr. Kamila Valoušková

6.11. Podsírka č. 19 – Písemnosti a tisky

1. Charakteristika fondu a jeho členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Podsírka písemností a tisků obsahuje dokumentační materiály často archivní povahy, z tohoto důvodu její stav a uložení pravidelně kontrolován také MZA Brno – SOkA Vsetín, pod jejíž evidenci spadá v rámci souborů NAD (národní archivní dědictví). Dokumentuje rozvoj řemesel a průmyslu v regionu, činnost organizací, spolků, kulturní život i život jednotlivců. Obsahuje rovněž fond kartografického materiálu.

Tato podsírka doplňuje po stránce dokumentační ostatní podsírky. Jsou v ní evidovány plakáty, pozvánky, katalogy, drobné tisky, osobní dokumenty, reklamní a propagační materiály, brožury, mapy, korespondence, kalendáře, školní výkresy, čísla novin apod. Je neustále aktuálně rozšiřována především sběrem. Zahrnuje období od 18. do 21. století, výjimečně několik starších materiálů ze století 16. Podsírka značená v muzeu signaturou HL (historické listiny) se začala prakticky tvořit až v sedmdesátých letech 20. století. Do této doby bylo mezi dokumentačními materiály zaevidováno pouze několik předmětů, zvláště kartografický materiál. Koncem šedesátých a hlavně v průběhu let sedmdesátých začalo muzeum sbírat soudobou dokumentaci z regionu a ta byla postupně doplňována historickým dokumentačním materiálem.

Celá podsírka soudobé dokumentace je regionální, zahrnuje sběrnou oblast Valašskomeziříčska, v menší míře Rožnovska, Vsetínska, z části také Frenštátska a Novojičínska. Podsírka je převážně tvořena vlastním sběrem a dary místních občanů i organizací.

Během let se postupně daří doplňovat podsírku o zajímavé a ojedinělé dokumenty z 19. a počátku 20. století, např. výroční zprávy Odborné školy pro zpracování dřeva, učební pomůcky a výkresy žáků této školy, výroční zprávy gymnázia, různé firemní materiály, které mapují rozvoj průmyslu na Valašsku v tomto období. Do roku 2011 byla kurátorkou podsírky Mgr. Jiřina Fabiánová, po jejím odchodu do penze podsírku převzala Mgr. Ivana Spitzer Ostřanská.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

Podsírka písemností a tisků čítá k 31. 12. 2020 celkem 4 728 evidenčních čísel, což představuje 7 761 předmětů dokumentační či archivní povahy. Podsírka není členěna na jednotlivé fondy, což činí při

její inventarizaci a vůbec práci s ní značné potíže. Je tedy potřeba vypracovat koncept jejího členění a fondy vytvořit.

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Každý předmět v podsбірce je označen evidenčním číslem, přičemž přírůstková čísla mají všechny předměty, inventární číslo s označením HL pouze ty, které už byly zpracovány v II. stupni evidence. K podsбірce je veden lístkový katalog ve dvojím vyhotovení s řazením podle inventárních čísel. V podsбірce byla zahájena v roce 2015 periodická inventarizace, v rámci níž začaly být katalogizovány všechny předměty vedené dosud v I. stupni evidence. Katalogizace nebyla dokončena z důvodu odchodu kurátorky na MD. Zároveň bylo zahájeno vyčleňování souborů sbírkových předmětů patřících tématicky do fondu tzv. sklářské dokumentace, které jsou průběžně převáděny do podsбірky Uměleckohistorické práce, kam svou proveniencí i obsahem reálně patří. Všechny zinventarizované předměty mají založenou kartu v programu Bach. Stavů počtů ev. čísel / kusů jsou v této podsбірce průběžně narovnávány a mění se v podstatě s každým nově přiřazeným inv. číslem, a to z toho důvodu, že v minulosti byly předměty do podsбірky zapisovány pod jedním přírůstkovým číslem s uvedením jednoho kusu i v případě, že se jednalo např. o celý karton písemností rozličné povahy i původce. V rámci katalogizace pak dochází přirozeně k tomu, že jedno přírůstkové číslo je po správnosti rozepsáno často na desítky čísel inventárních a zároveň desítky kusů sbírkových předmětů.

V počítačové evidenci systému Bach se k 31. 12. 2020 nachází 4 728 záznamů patřících do podsбірky písemností a tisků. V současnosti probíhá kontrola a úpravy katalogizačních karet v evidenci systému Bach s označením HL s přípravou k jejich tisku. K 31. 12. 2020 je v evidenci systému Bach tímto způsobem upraveno 1 564 karet, co tvoří přibližně 33 % záznamů. Primárně jsou upraveny chybějící a neaktuální katalogizační karty. Stav fotodokumentace podsбірky je 3 %, přičemž chybějící fotodokumentace bude vyřešena po navrácení podsбірky zpět do nově vybudovaných depozitárních prostor v zámku Kinských (v současném uložení v zašovském klášteře není možné fotodokumentaci provádět).

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

Materiály jsou uloženy převážně v kartónových krabicích řazených podle čísel, plakáty a mapy jsou v mapových skříních. V souvislosti s generální rekonstrukcí objektu zámku Kinských byly všechny předměty počátkem roku 2019 sbaleny a přesunuty do dočasných depozitárních prostor v areálu zašovského klášteře. V tamějších depozitářích je pravidelně kontrolována vlhkost a teplota. Po ukončení rekonstrukce zámku Kinských dojde v průběhu roku 2021 k navrácení sbírek do objektu, resp. do nově zbudovaných velkokapacitních depozitářů s ideálními klimatickými podmínkami. V rámci přesunu proběhne mimořádná inventarizace, bude provedena chybějící fotodokumentace. Vzhledem k obsáhlosti podsбірky a stávajícímu stavu evidence se nepředpokládá, že budou v rámci této mimořádné inventarizace zkatalogizovány předměty z I. stupně evidence – to bude možné učinit až posléze v rámci schváleného harmonogramu Plánu inventarizací v průběhu dílčí inventarizace periodické.

Podsбірka je v poměrně zchovalém stavu. Základní ošetření v případě nutnosti provádí konzervátor muzea (podlepení plakátů, map, jejich částečné vyčištění apod.).

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Podsбірka písemností a tisků je jednou z nejvyužívanějších muzejních sbírek vzhledem k rozmanitosti materiálů, které mají vysokou vypovídající hodnotu. Jednotlivé předměty z tohoto fondu se využívají

jako doprovodný materiál téměř u každé výstavy, při přednáškách a besedách, slouží jako studijní materiál pro badatele, studenty a zájemce o historii. Předměty z ní jsou často publikovány (např. mapové soubory, písemná dokumentace dřevařské školy, architektonické návrhy apod.) Obsahuje také cenné soubory tiskovin vážících se k regionální historii (výroční zprávy dřevařské školy, výtisky Milotického hospodáře, tiskoviny vydávané meziříčskými divadelníky apod.), které z ní činí badatelsky atraktivní podsbírkou, jejíž plné využití je však možné předpokládat až po dokončení II. stupně evidence – vzhledem k výše popsanému způsobu I. stupně evidence, kdy jsou tyto předměty dosud badatelsky téměř nepoužitelné.

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Sbírka písemností a tisků je cílevědomě doplňována sběrem, dary z pozůstalostí občanů, v menší míře nákupy, (pouze pokud se jedná o významný historický dokumentační materiál). Cílem sbírkotvorné činnosti je doplňovat podsbírkou o dokumenty a písemnosti, jež by následně zvýšily vypovídající hodnotu všech muzejních podsbírek, k jejíž dokumentaci svou podstatou napomáhá. Po dokončení stěhování podsbírk do depozitářů v zámku Kinských budou do ní zapsány nově pořízené dokumenty vztahující se k fondu historických kočárků, zařazeny také budou písemnosti a dokumenty vztahující se k činnosti dřevařské školy, které dosud byly uloženy v muzejní knihovně a nebyly dosud zpracovány.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Vzhledem k dlouhodobým záměrům muzea, tzn. především orientací na region, se pracovníci snaží akviziční činností doplnit chybějící historické mezery v dokumentaci a zároveň podchytit současnost, tzn. sbírat materiály týkající se společenského a kulturního života ve městě a okolí, navazovat spolupráci se současnými podniky, drobnými živnostníky, podnikateli, umělci a získávat jejich propagační materiály, ceníky, fotografie, katalogy apod. Podobná spolupráce probíhá a bude probíhat i nadále se školami a místními organizacemi. Podpořena a rozvíjena bude také spolupráce se seniory prostřednictvím meziříčského Klubu seniorů.

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

V rámci Plánu inventarizace na příští období je nezbytné dodržet nutnost zkatalogizovat všechny evidované předměty vedené dosud v I. stupni evidence, založit karty v Bachu, zároveň je vytisknout a doplnit papírové řady. Je taktéž nutné pořídit fotodokumentaci jednotlivých předmětů. Vzhledem k rozsahu podsbírk a faktu, že zároveň není členěna na jednotlivé fondy, zvážit jejich založení a vyčlenit tak z podsbírk alespoň nejcennější a nejčastěji užívané předměty (mapy, plány, výkresová dokumentace, dřevařská škola,...). Inventarizace probíhá po jednotlivých kartonech, případně mapových skříních, kde jsou předměty uloženy, toto členění je zaužívané, vyhovující a vhodné zachovat i v případě, že dojde k vyčlenění fondů.

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

V podsbírcce písemností a tisků se vyskytuje řada duplikátů, které by bylo vhodné z ní vyřadit z důvodu přebytečnosti. To bude učiněno ale až v rámci příští periodické inventarizace, přičemž vyřazené předměty budou zařazeny do pomocného materiálu, kde najdou bohaté využití při edukačních a prezentačních aktivitách muzea.

Zpracovala: Mgr. Ivana Spitzer Ostřanská

6.12. Podsbírka č. 24 – další – Vědy o Zemi

1. Charakteristika fondu a její členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Podsbírka byla dříve dělena na tři podsbírky vedené samostatně v CES: geologická, petrografická a mineralogická. V roce 2015 byla geologická sbírka vyprázdněna a všechny evidované sbírkové předměty byly převidovány do petrografické podsbírky. V roce 2019 bylo na základě mimořádné inventarizace rozhodnuto o sloučení petrografické a mineralogické podsbírky do jedné podsbírky, patřící do kategorie Další s názvem Vědy o Zemi.

Nejstarší horniny a minerály byly do muzejní sbírky sbírány ještě členy Musejní společnosti, kdy se zde dostávaly předměty jako dary koncem 19. a počátkem 20. století. Ve sbírce je také zastoupen ucelený soubor sběrů hornin (převážně pískovců a břidlic) z Valašska od evangelického faráře Gustava Říčana z let 1895–1928, který byl zapsán do sbírky z fondu Sovova muzea ve Vsetíně v roce 1971 (76 přír. čísel, 145 kusů). Dále se sbírka dotvářela sběry pracovníků přírodovědného oddělení muzea a dary spolupracovníků a příznivců muzea.

Sbírka obsahuje jak horniny typické pro geologické poměry Valašska – pískovce, slepence, jílovce, pelosiderity, vápence a jiné, tak i exotiku středoevropského regionu, např. erozí modelované karerské mramory donesené sem ledovcem při předposledním zalednění, kdy je odtávající proudy vody zanášely do údolí Bečvy Porubskou bránou (severské žuly, souvky) z oblasti Starého Jičina-Janovic (čelo ledovce).

Původní sbírka minerálů je tvořena nesourodým souborem kusů zakoupených a příležitostně sbíraných odborníky, učiteli i amatérskými geology působícími v regionu, jako byli například V. Dědina, J. Očenášek, V. Kalabis, B. Peroutka a další. Vznikla dary Musejní společnosti koncem 19. a počátkem 20. století. Tehdy obsahovala pouze 32 kusů minerálů. Jejimi kurátory byli v počátcích především profesori gymnázia. Po obnovení činnosti vzniku muzea po 2. světové válce se o tento fond starali lidé bez přírodovědného vzdělání. Až od roku 1966 byla spravována osobou s částečně geologickým vzděláním, Lubomírem Brabcem, která se o ni spolu s dalšími geologickými sbírkami staral až do roku 1997. V roce 1978 byly převedeny ze starých sbírek gymnázia ve Valašském Meziříčí minerály, které byly lokalizovány a další byly evidovány v pomocném materiálu k přírodovědným sbírkám. K systematičtějšímu sbírání mineralogických dokladů došlo až v letech 1997–2008, kdy bylo v muzeu existovalo samostatné místo geologa. Sbírkou v tomto období svými sběry značně rozšířil kurátor – geolog, Miloslav Požár.

Kurátorem sbírky byl na počátku 20. století Prof. PhDr. Václav Dědina, učitel na místním gymnáziu a pozdější významný český geomorfolog, profesor na přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy. V druhé polovině 20. století byl v letech 1966–1997 kurátorem sbírky RNDr. Lubomír Brabec a na přelomu 2. a 3. tisíciletí v letech 1997–2008 Miloslav Požár. V letech 2014–2015 spravovala podsbírku Kateřina Janíčková. Od roku 2017, je kurátorem sbírky archeolog Mgr. Samuel Španihel, Ph.D.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

Celkem podsbírka obsahuje (v evidenci k 31. 12. 2020) 618 ev. č., což je 1 160 věcí movitých.

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Sbírka je kompletně evidována v I. a II. stupni evidence, včetně takřka kompletního zpracování v programu DEMUS 01. V roce 2017 až 2020 byly opraveny a doplněny údaje v CESu a v roce 2021 bude doplněna hromadná papírová evidence. Fotografická dokumentace sbírky dosahuje 58 %. Focení sbírkových předmětů bude pokračovat, dokumentovány však nebudou duplikované sběry hornin a minerálu, jenž jsou běžně zastoupeny v regionu Valaška, potažmo Kelečska.

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

Podsíbírka je aktuálně uložena v prostorech trinitářského kláštera v Zašové, v dočasném depozitu. Zde je uchovávána v kartonových krabicích. V roce 2021 bude uložena v novém depozitu v zámku Kinských ve Valašském Meziříčí.

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Badatelské využití je v případě této podsíbírky omezeno pouze na studenty středních, případně vysokých škol. Určitou možnost pro amatérské i profesionální badatelské využití lze spatřovat ve sběrech severských hornin z předposledního zalednění. Sbírka je určena pro dokumentaci a prezentaci geologických poměrů regionu. Podsíbírka byla prezentována výstavou Od kamene k soše a vybrané sbírkové předměty byly publikovány ve stejnojmenné doprovodné knížce.

Vzhledem na absenci odborného kurátora s příslušným vzděláním není v plánu v rámci interního muzejního výzkumu pracovat s touto podsíbírkou.

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Podsíbírka je vzhledem k neobsazení pozice kurátora – geologa dočasně uzavřena pro další zápis nových přírůstků. Pokud bude pozice obsazena, bylo by vhodné sběrovou činnost zaměřit na oblast údolí Bečvy mezi Kladerubami a Černotínem na sběry exotických severských hornin zanesených do oblasti odtávajícími vodami severského ledovce z předposledního zalednění, jehož čelo dosahovalo na jižní okraj města Nového Jičína. Dále je třeba doplnit sběry hornin z oblastí Rožnovska a Valašskomeziříčska, které jsou ve sbírce jen ojediněle zastoupeny.

Zejména starší sběry obsahují výrazný počet duplikátů běžných hornin a minerálů, které jsou v zlém stavu, nebo nemají určenou ani regionální lokaci, případně se jich týkají oba výše uvedené problémy. Tyto sbírkové předměty by bylo vhodné přeřadit do pomocného materiálu, kde mohou sloužit během vzdělávacích programů.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Podsíbírku je potřeba systematizovat, předměty přebytečné nebo nesplňující požadavky na existenci v muzejní sbírce vyřadit. Následně je třeba ji posoudit z hlediska její úplnosti – jak dle spektra zastoupení druhů hornin, tak z hlediska valašských podregionů a jednotlivých význačných geologických lokalit – a následně aktualizovat tuto koncepci a vypracovat podrobnější dokument, plán podsíbírky.

V roce 2021 bude dokončeno sloučení původních podsbírek petrografie a mineralogie.

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Řádná inventarizace se řídí muzejním zákonem č. 122/2000 Sb., vyhláškou č. 275/2000 Sb a probíhá podle schváleného plánu inventarizací Muzea regionu Valaško, p.o. Poslední mimořádná inventarizace podsíbírky proběhla v roce 2018-2019 při jejím stěhování do dočasného depozitu v

trinitářském klášteře v Zašově. Další inventarizace proběhne při zpětném stěhování podsbírkou do nových depozitů v zámku Kinských ve Valašském Meziříčí. Podsírka bude vždy inventována podle lokačního rozdělení a vzhledem na malý počet kusů, ideálně v celku.

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

Vyřazování sbírkových předmětů z evidence sbírek (CES) se řídí Zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy č. 122/2000 Sb., a o změně některých dalších zákonů. Podle něj lze vyřadit předměty pouze z důvodů neupotřebitelnosti a přebytečnosti.

Pokud jsou stejné horniny, nebo minerály ve více exemplářích z jedné lokality, je třeba duplikáty vyřadit. Na vyřazení byly navrženy zejména vzorky rozpadavé (pyritové konkrce), které ztrácejí muzejní hodnotu. Ve sbírce je zapsána ještě řada předmětů z počátků jejího budování, kde není znám původ – lokalita. I tyto předměty bude potřeba postupně ze sbírky vyřadit. Z různých souborů zařazených do sbírky se zde nachází mnoho duplikátů, především vápenců a pískovců.

Zpracoval: RNDr. Karel Pavelka, RNDr. Lukáš Spitzer, Ph.D. a Mgr. Samuel Španihel, Ph.D.

6.13. Podsírka č. 25 Jiná – Zoologická-Evertebrata

1. Charakteristika fondu a její členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Zahrnuje většinu řádů členovců uloženou v lihu (hromadné sběry do zemních padacích pastí), jen velmi malá část je preparována metodou preparace nasucho. Drtivou část entomologické sbírky tvoří sběry získané vlastní činností pracovníků muzea – hromadné sběry do zemních padacích pastí získané při výzkumech v pralesovitých porostech a dalších biotopech regionu a jiné sběry z terénních činností. Celkový počet dosahuje téměř 120 000 kusů, povětšinou nedeterminováno.

Sbírka byla od svého založení spravována a rozvíjena RNDr. Lubomírem Brabcem (1964–2002). Dále pak RNDr. Karlem Pavelkou (2002–2004). Od roku 2004 pak spravována RNDr. Lukášem Spitzerem, Ph.D.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

Celkový počet ev. čísel podsbírkou je 2 892. Celkový počet kusů podsbírkou je 93 345 ks. Nejvíce zastoupenou skupinou v této podsbírcce jsou chvostokoci (*Collembola*), jejich počet dosahuje 41 240 kusů (309 ev. čísel). Druhou nejpočetnější jsou roztoči (*Acarina*), s počtem 26 670 kusů (306 ev. čísel). Další početnou skupinou jsou pavouci (*Araneida*), v počtu 21 303 kusů (410 ev. čísel) a sekáči (*Opiliones*) v počtu 17 147 (298 ev. čísel). Další skupiny jsou zastoupeny jen okrajově (z významněji zastoupených čeledí: Mollusca (324 ev. čísel / 5 296 ks), Isopoda (163 ev. čísel / 3 583 ks), Pseudoscorpiones (223 ev. čísel / 1 605 ks).

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Podsírka je ze 100 % zpracována v 1. stupni, z cca 50 % katalogizována ve druhém stupni dokumentace. Užito je pouze hromadné papírové dokumentace. Sbírka bude v letech 2021–2023 plně digitalizována a bude vedena v elektronické podobě (program DEMUS 01, modul Entomologie). Jen část sbírky je nyní zpracována při použití individuálních čísel pro každý sbírkový kus. Zhruba 90 %

sbírky je vedena v režimu hromadné evidence. Tento stav postupně napravujeme a systém hromadné evidence opouštíme.

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

V současné době je podsběrka uložena v netemperovaných provizorních depozitárních prostorech v Zašově. Po ukončení rekonstrukce zámku Kinských v roce 2021 bude podsběrka přemístěna do nových depozitárních prostor s pravidelně udržovaným klimatickým režimem. Konzervační médium v materiálu uloženém v lihu je pravidelně doplňováno dokumentátorem.

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Podsběrka je pravidelně navštěvována odbornými badateli, kteří využívají fondu ke komplementaci znalostí o rozšíření jednotlivých zájmových skupin. V případě digitalizace podsběrky budou získaná data poskytována univerzitám, akademickým a dalším institucím a organizacím a badatelům-jednotlivcům pro potřeby přípravy katalogů, síťových atlasů rozšíření a pro použití v samostatných odborných publikacích. Sbírkový fond je navštěvován badateli (cca 2x ročně). Využíván je i při přípravě výstav (min 1 x ročně).

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Zlepšením kvality znalostí rozšíření hlavně společenstev pavouků a Myriapod ze sběrné oblasti muzea bude možno vyhodnocovat trendy z hlediska ekologického i socioekonomického (z hlediska utlumující se zemědělské činnosti místních obyvatel). Výsledkem bude rozšíření pokrytí sběrné oblasti se zaměřením na biotopy, které z rozličných důvodů v krajině ubývají. Další skupiny budou sbírány jen omezeně, a to převážně pouze na nejhodnotnějších lokalitách, kde lze předpokládat nejvyšší diverzitu dané skupiny.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Sbírkotvorná činnost bude zaměřena na posílení zastoupení sbírek pavoukoců a Myriapod (obojí vzhledem k dostupnosti determinátorů). Zmíněné skupiny patří mezi celorepublikově nejprozkoumanější řády hmyzu. Další skupiny nejsou v současnosti vzhledem k momentální absenci odborného determinátora rozšiřovány. Tyto skupiny podsběrky budou rozšiřovány jen ojediněle, a to vždy exempláři vysoké sbírkové kvality (z pohledu expozičního a biologicko-ochranářského).

Kvantitativní a kvalitativní růst sbírky je založen na třech pilířích:

- na nákupech sbírek od zpravidla amatérských sběratelů – tento zdroj je závislý na množství finančních prostředků muzea. Vyhledávány a nakupu vybírány budou sbírky místních sběratelů, jejichž jádro bude tvořeno především sběry z definované sběrné oblasti muzea, budou obsahovat převážnou většinu dobře preparovaného a lokalizovaného materiálu, případně budou obsahovat dobře vedenou dokumentaci ke vzniku sbírky. Nakupované sbírky musí být vhodně rozloženy jak časem vzniku, tak i místem vzniku nutným pro dosažení komplexního pokrytí sběrné oblasti muzea historickými údaji.
- na vlastním sběru materiálu – jedná se o materiál získaný při práci na vědecko-výzkumných úkolech, při exkurzích v rámci různých seminářů a kongresů atd. Vlastními sběry budou posilovány sbírky motýlů a brouků, a to hlavně sběry na v současnosti ohrožených biotopech:

a) extenzivní pastviny a xerothermní lokality ve sběrné oblasti muzea (ohrožené zarůstáním a upouštěním od soukromého maloplošného chovu domácích zvířat či naopak intenzifikací hospodaření)

b) zachovalé přírodní lesy ve sběrné oblasti muzea (ohrožené intenzifikací lesního hospodaření a převodech na jehličnaté monokultury)

c) mokřadní biotopy v krajině (luční a lesní prameniště, podmáčené louky a těsná okolí rybníků a vodních toků)

Materiál bude získáván pomocí světelných lapačů, zemních pastí, ale i zvýrazněním individuálních sběrů. Preparace a uchovávání takto odloveného materiálu bude v suchém stavu (pokud není možné jinak, pak v lihu).

- na darech – z tohoto zdroje pochází většinou jen malé množství materiálu, někdy se jedná jen o ojedinělé položky. Pravidelně jsou muzeu darovávány sběry místních sběratelů v počtu několika set kusů za rok. K zvýšení hodnoty podsbírký (hlavně nákupy a zrychlením digitalizace) je plánováno využití mimomuzejních zdrojů (EU, MK ČR).

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Inventarizace bude prováděna podle schváleného plánu inventarizací MRV. Do roku 2023 bude dokončena inventarizace celé podsbírký. V letech 2021–2023 bude v souladu s prováděnou inventarizací podsbírký přikročeno v digitalizaci sbírkového fondu. Důkladnou katalogizací dat a dalších okolností, bude vytvořena srovnávací datová základna pro vyhodnocování a plánování nových sběrů. Výše vybrané skupiny je možno determinovat na druhovou úroveň (nutné bude pouze částečné zapojení externích specialistů na determinačně složitě skupiny).

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

Ve sbírce budou zachovány sbírkové předměty duplicitní povahy z důvodu budoucího možného poškození sbírky a nutnosti zachování co nejvyšší vypovídající hodnoty sbírky (duplicitní sbírkové předměty nyní nepředstavují víc než 5 % celkového rozsahu sbírky). Ze sbírkové evidence budou vyřazovány následující dvě skupiny sbírkových předmětů:

- sbírkové předměty nelokalizované a nedatované, včetně exemplářů s nedostatečnou lokalizací (příliš široká lokalizace; nevěrohodné a chybné položky)
- sbírkové předměty nevratně a zásadně poškozené (pokud se bude jednat o zásadní sbírkový předmět, nebude tento vyřazen). Informace (určení a nálezové údaje), které nesou sbírkové předměty navržené k vyřazení z důvodu poškození, budou databázovány v oddělené databázi vedené souběžně s hlavním databázovacím programem (zde DEMUS).

Zpracoval: RNDr. Lukáš Spitzer, Ph.D.

6.14. Podsbírká č. 25 – jiná – Staré tisky a rukopisy

1. Charakteristika fondu a jeho členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Sbírka starých tisků má svůj základ před vznikem Muzejní společnosti ve Valašském Meziříčí, resp. muzea, v r. 1884. Při Občanské záložně vznikla už v r. 1871 knihovna, která byla neustále doplňována, a z níž se vyčlenil v r. 1884 soubor starých tisků darovaný záložnou Muzejní společností. Cenné přírůstky získalo muzeum ještě koncem 19. století a následně počátkem století dvacátého, kdy podsbírku obohatil cennými dary páter Eduard Domluvil (1845–1921), dlouholetý předseda Muzejní společnosti. Ve 30. letech 20. století věnoval muzeu řadu starých tisků meziříčský lékař Fr. Benda.

Od padesátých let je podsbírka spravována odbornými pracovníky muzea, kteří získali část gymnaziální knihovny se vzácnými starými tisky vydanými nejen v českých, ale též zahraničních věhlasných tiskárnách. Od r. 2002 byly do podsbírky evidenčně přiřazeny pozůstalosti významným regionálních osobností, které do muzejních fondů získávali odborní muzejní pracovníci od 2. poloviny 20. století do současnosti.

K nejvzácnějším předmětům patří tři prvotisky: Bible pražská z r. 1488 a Nový zákon z r. 1497/98, Bible kutnohorská ze vsetínského fondu a také tisky z 15.–16. století z významných českých tiskáren. Většinou se jedná o tisky vydané do roku 1800, avšak v případě jarmarečních písní či tisků vztahujících se k regionu jsou zařazovány do podsbírky i vydání ze století devatenáctého. Rukopisy, noty pozůstalostní materiály zahrnují dobu od 18. století po současnost

Pro podsbírku starých tisků a rukopisů platí, že přes rozdílnost místa vydání, téměř všechny předměty pocházejí ze sběrné oblasti Valašskomeziříčska, Vsetínska a Rožnovska, popř. Frenštátska. Autoři rukopisů mají svůj původ v regionu.

Do roku 2011 byla podsbírka v péči kurátorky Mgr. Jiřiny Fabiánové, od roku 2011 ji vede Mgr. Ivana Spitzer Ostřanská.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

Podsbírka staré tisky a rukopisy obsahuje k 31. 12. 2020 celkem 5 281 evidenčních čísel předmětů, což je 6 889 kusů předmětů – starých tisků, rukopisů, not a materiálů z pozůstalostí významných osobností regionu. V roce 2016 byla sbírka rozšířena o fond starých tisků původně ze vsetínského muzea o rozsahu 719 ev. čísel, tj. 719 kusů.

Každý předmět ve podsbírce starých tisků je označen razítkem muzea a evidenčními čísly, tj. číslem přírůstkovým (ve všech exemplářích) a číslem inventárním s indexem "L". Dále se v knihách objevuje číslo, pod kterým bychom tisk našli v "Knihopisu starých tisků", pokud je tam dílo zařazeno. Všechny tisky jsou označeny štítkem s inventárním číslem na hřbetě knihy. Původní fond starých tisků ze vsetínského muzea je označen inv. číslem s indexem ST. Pozůstalosti jsou vedeny pod indexem „P“.

Ke sbírce je zpracován lístkový katalog. Katalogizační lístky jsou řazeny v prvním katalogu podle přírůstkových čísel, v dalších dvou jsou lístky seřazeny tématicky do dílčích sbírek a oddílů a v nich řazeny abecedně. Katalogizace starých tisků byla prováděna v sedmdesátých a osmdesátých letech. Jejím základem je bibliografický údaj v souladu s pravidly katalogizace starých tisků a rukopisů. Popis obsahuje pouze základní údaje, v některých případech je popis zcela nedostatečný. Velký kus práce na poli katalogizace odvedla kurátorka p. A. Studeníková, která z katalogizovala velkou část starých tisků a spolupracovala při této činnosti s odborníky z jiných muzeí.

Podsbírka byla historicky členěna do několika fondů (rukopisy, náboženská literatura, náboženské a jarmareční písně, světské tisky, noty, pozůstalosti), toto členění mělo však pouze

formální charakter, objevuje se sice na papírových kartách II. stupně evidence, ve skutečnosti je nefunkční (nehraje roli ani v evidenci, ani v uložení sbírkových předmětů), kurátorem tedy není využíváno.

Ve skutečnosti je podsбірka funkčně dělena na:

Fond Staré tisky a rukopisy, fond Noty, fond Kramářské písně (vše se signaturou L)

Fond Pozůstalosti (se signaturou P)

Fond Staré tisky Vsetín (se signaturou ST)

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Všechny předměty se signaturou L a P jsou zpracovány ve II. stupni evidence, jsou k nim vedeny papírové karty a je zapsán v Bachu na 100 % s výjimkou pozůstalosti F. Hanuse (přírůstkové číslo 246/96), kterou je potřeba zpracovat. Při počítačovém zpracování do Bachu byla katalogizační karta doplňována o chybějící informace, např. o dárcích, o nově zjištěné údaje o předmětu, jsou opraveny chybné údaje oproti papírové evidenci. V průběhu roku 2020 probíhá náprava chybné evidence vsetínského fondu Staré tisky, která byla vedena nedůsledně a je dokončován přepis opravených karet do Bachu, stav bude napraven k 31. 12. 2020. Fotodokumentace celé podsбірky je na úrovni 0 %, což bude napraveno v rámci mimořádné inventarizace podsбірky při jejím opětovném nastěhování do nových depozitářů v zámku Kinských v roce 2021. V rámci projektu na rozvoj e-governmentu Zlínského kraje došlo již v předchozích letech ke kompletní digitalizaci 607 kusů předmětů z podsбірky, které jsou veřejnosti zpřístupněny prostřednictvím portálu e-badatelny ZK.

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

Podsбірka byla umístěna v dřevěných uzavíratelných skříních v depozitáři D8 v II. NP zámku Kinských, v suché místnosti, která měla poměrně stálou teplotu a vlhkost, což zajistilo podsбірce vhodné klimatické podmínky. Tyto parametry byly pravidelně kontrolovány a v rámci možností, v případě nepříznivých ukazatelů, regulovány. Většina knih je navíc zabalena v ochranných papírových obalech (lepence), se zvlněným vnitřním okrajem, který umožňuje nutný přístup vzduchu.

Vzhledem k finanční náročnosti oprav a údržby knih je zajišťováno muzeem pouze základní odborné ošetření v případě napadení tisků nejrůznějšími parazity. Řada knih je hodně poškozena a muzeum se snaží zajistit pro nejnaléhavější případy finanční výpomoc u sponzorů, většinou formou grantů (viz grant MK ČR na restaurování Bible pražské). V katastrofálním stavu je však v současné době více tisků. Např. vydání Ewangelistských písní duchovních z r. 1615, které patří k nejkrásnějším tiskům z kralické tiskárny, má tak poškozené listy, že se téměř rozpadají v prach. Zachránit by potřeboval reprezentativní tisk z počátku 16. století Benátská bible, stejně jako Münsterova Kosmografie česká, Lauterbeckova Politia Historia vydaná r. 1584 u Daniela Adama z Veleslavína a další. K restauraci významných tisků s předpokládanou vysokou finanční náročností je třeba využít příslušných dotačních titulů.

Většina tisků (pokud jim nehrozí akutní nebezpečí zničení) může být ponechána v původním stavu, tj. s poškozenou vazbou, zašlým kováním, utrženými přezkami, bez titulních listů apod., neboť tato poškození historicky dokumentují muzejní exponát, jeho životní pouť od doby vzniku až po současnost.

V rámci mimořádné inventarizace při navrácení podsbírký do zámku Kinských je potřeba vyřešit nevhodný obalový materiál použitý na kramářské tisky, tzn. místo igelitových sáčků použít speciální papírové obaly, ze kterých nehrozí poškození sbírkových předmětů.

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Podsíbírka starých tisků patří k ozdobám a chloubě muzea. Několik exemplářů tisků bude pro návštěvníky vystaveno v nové stálé expozici v prosklených zabezpečených vitrínách (chráněné před denním světlem) od podzimu 2021. Knihy obohacují tématicky a časově historické výstavy, doplňují výtvarné výstavy ukázkami výzdoby rukopisné a tištěné knihy. Učitelé základních a středních škol projevují zájem o využití jazykových ukázek z českých knih, ve kterých mohou názorně interpretovat vývoj českého jazyka (staročeština, doba veleslavínská, Blahoslavova čeština z Bible kralické), objevují se požadavky badatelů, kteří se zajímají o jazykové překlady z němčiny, latiny či řečtiny do češtiny. Veřejnost je seznamována s muzejní sbírkou starých tisků formou článků v časopisech, publikacemi (Příběh české tištěné bible, Písničky veselé i truchlivé).

V roce 2013 byla dokončena digitalizace vybraných sbírkových předmětů v rámci projektu **Rozvoj e-Governmentu ve Zlínském kraji** (reg.č. CZ.1.06/2.1.00/08.07170) realizovaným Krajským úřadem Zlínského kraje, pro kterou byly vytipovány nejcennější staré tisky, kramářské písně, mapy a plakáty ze sbírek Muzea regionu Valašsko; celkem bylo zdigitalizováno 607 ev. čísel, (tj. 607 sb. předmětů) z podsbírký starých tisků a rukopisů.

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Fond starých tisků a rukopisů je v současnosti doplňován sběrem, náhodnými dary a nákupy od místních občanů, čímž si stále uchovává regionální charakter a vysokou vypovídající hodnotu o úrovni vzdělání a duchovním životě lidí na Valašsku. I nadále je nutné pokračovat v této akviziční politice, neboť mezi místními obyvateli je stále velký počet vzácných knih. Výsledkem sbírkotvorné činnosti by v budoucnosti mohlo také být (v souvislosti s doplněním sbírky o knihy vydané přímo v regionu) zmapování nejstarších tiskáren v širší oblasti Valašska. Toto téma ještě nebylo celkově zpracováno. Vzhledem k mimořádné hodnotě a kvalitě sbírkových předmětů je vyloučeno vyřazování např. duplicit do pomocného materiálu – ten je potřeba k podsbírci budovat spíše na bázi věrných digitalizovaných kopií, což s minimálními náklady umožňuje i běžná muzejní reprodukční technika.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Muzeum si klade do budoucna za cíl rozšiřovat už dnes velmi početný soubor kancionálů Jiříka Třanovského (evangelického kněze, který žil ve Valašském Meziříčí 10 let) a získat postupně většinu vydání jeho knih.

Muzeum má poměrně silné zastoupení tisků vydaných ve Škarniclově tiskárně v Uherské Skalici, resp. též v Hranicích na Moravě. Byla to tiskárna, jejíž tisky nedosahovaly vysoké úrovně, avšak u Škarniclů se tisklo hlavně pro nejširší vrstvy obyvatelstva. Získáním ucelenějšího souboru knih z této tiskárny bude možné historicky zhodnotit produkci jedné z významných tiskařských oficín, která ovlivňovala kulturní a společenský život na Moravě.

Cílem muzea je také doplňovat podsíbírku tisků o knihy z 19. století vydané ve valašskomeziříčské Vaňkově tiskárně, (později tiskárně bratří Chrastinů), ve vsetínské tiskárně a získávat bibliofilské tisky z Krylovy a Scottiho podniku v Novém Jičíně.

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Inventarizace podsbírký starých tisků a rukopisů se uskutečnila v r. 2014, vsetínský fond Staré tisky byl inventarizován v roce 2016. Celá podsírka prošla mimořádnou inventarizací v rámci přípravy zámku Kinských na generální rekonstrukci a s tím souvisejícím vystěhováním depozitářů do náhradních prostor v zašovském klášteře v roce 2019. V roce 2021 se podsírka vrátí do nově zbudovaných depozitářů v zámku Kinských a proběhne její mimořádná inventarizace spojená s pořízením fotodokumentace. Další periodické inventarizace budou probíhat v souladu se schváleným Plánem inventarizací.

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

V současné době není z podsbírký starých tisků a rukopisů žádný předmět určen k vyřazení. Všechny mají vypovídající hodnotu. Vyřazeny byly pouze tituly, které nebyly nalezeny při dvou po sobě jdoucích periodických inventarizacích ani v rámci inventarizace mimořádné.

Zpracovala: Mgr. Ivana Spitzer Ostřanská

6.15. Podsírka č. 25 – jiná – sbírky Muzea v Kelči

1. Charakteristika podsírký a její členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Sbírky pocházejí z někdejšího muzea v Kelči, které je od roku 1954 pod správou muzea ve Valašském Meziříčí. Předměty se vztahují k území města Kelče (na Valašskomeziříčsku) a nejbližšího okolí. Stáří předmětů se pohybuje od 16. století do konce 60. let 20. století. Podsírka je rozdělena do tří celků: etnografie, historie a pozůstalost hudebního skladatele Jaroslava Křičky (1882–1969). **Pozůstalost Jaroslava Křičky** se sestává z osobních dokladů, korespondence, rukopisů a tisků partitur, osobních předmětů, fotografií a rodinných obrazů. Součástí fondu jsou i památky na skladatelova otce, kelečského řídícího učitele Františka Křičku (1848–1891) a Jaroslavovy sourozence: básníka a překladatele světové literatury Petra (1884–1949) a sestru Pavlu, provdanou Homolkovou (1886–1972), která byla učitelkou, spisovatelkou a národopisnou pracovnící. Fond **etnografie** obsahuje kuchyňské náčiní a nádobí z keramiky, dřeva, kovu, slámy, pracovní nářadí, pomůcky na praní a žehlení prádla, nástroje na zpracování lnu a vlny, malované truhly. Významnou část fondu tvoří dýmkařská dílna, zastupující řemeslo, jímž obec proslula. **Historické sbírky** obsahují pečeti, mince, odznaky, sklo nápojové i osvětlovací, hodiny, zbraně palné i chladné, hudební nástroje, zvony a církevní památky.

Počátky muzea v Kelči jsou spojeny se soukromou sbírkou hudebníka a vlastivědného pracovníka Jaroslava Očenáška (1901–1968). Očenášek působil v Kelči od roku 1928 jako správce, varhaník, sbormistr a soukromý učitel hudby. Byl členem ornitologické společnosti, věnoval se entomologii a amatérské archeologii, etnografii i historii obce. První doklady o zřizování sbírky se vztahují k roku 1940 (numismatika). V roce 1948 byly sbírky instalovány na kelečské radnici a oficiálně přešly do majetku MěstNV v Kelči. Krajské muzeum v Kelči se stalo 30. března 1954 součástí tehdejšího okresního muzea ve Val. Meziříčí. Od roku 1958 byly do sbírky přijímány dary rodiny Křičkovy (do roku 1961 1000 ev. č.), které se staly základem fondu pozůstalosti J. Křičky. V roce 1964 se staly sbírky kelečského muzea součástí Vlastivědného ústavu Vsetín. V roce 1972 byla otevřena nová expozice muzea v budově kelečské fary, která zahrnovala expozice pravěku, dýmkařství a

výstavu o díle kelečských rodáků sourozenců Kříčkových. Sbírký byly nově evidovány a od celku byl oddělen soubor archeologických a paleontologických sbírek – tyto dva fondy byly v roce 2002 zapsány do CES jako samostatné podsbírky. Od roku 1986 nebyly sbírky dále rozšiřovány.

Prvním kurátorem sbírky byl zakladatel a správce Krajinického muzea v Kelči, Jan Očenášek, který byl pověřen správou sbírky do roku 1949. Později národopisné sbírky zpracovala etnografka Eva Urbachová, pozůstalost J. Kříčky byla roztříděna učitelem Jindřichem Slimáčkem. Následně byly sbírky spravovány archeoložkou Mgr. E. Čermákovou Ph.D. a etnografkou Mgr. M. Fohlerovou, která v roce 2012 připravila v budově staré školy v Kelči expozici věnovanou dýmkařství. Sbírký muzea v Kelči byly v roce 2015 v rámci CES nově začleněny pod sbírky muzea ve Valašském Meziříčí a jsou spravovány Mgr. K. Valouškovou.

1.b. Velikost fondu (počet kusů, invent. čísel)

Sbírký Muzea v Kelči obsahují k 31. 12. 2020 celkem 2 311 ev. čísel, tj. 6 591 kusů sbírkových předmětů. Nejobsáhlejším fondem je fond pozůstalosti Jaroslava Kříčky, který čítá 989 ev. čísel (tj. 3 395 ks). Následuje fond etnografie s 882 ev. č. (1 811 ks), jehož značnou část tvoří předměty spojené s řemesly, především s výrobou dýmek (48 % ev. č.) a ševcovstvím (10 % ev. č.). Nejrozmanitější složení má fond historie, který tvoří 20 % celé podsbírky.

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Podsíbírka je ze 100 % zpracována v 1. stupni, všechny předměty jsou zapsány jak písemně v přírůstkových a inventárních knihách, tak v digitální evidenci v programu Bach (dokončeno v r. 2020). Do 2. stupně evidence je převedeno 74 % ev. čísel. Katalogizace zbývajících předmětů by měla být dokončena v roce 2021. Současně budou vytištěny i všechny katalogizační karty včetně těch starších, na nichž bude již správně uvedeno začlenění podsbírky v rámci struktury sbírek MuRV. Podle koncepce sbírkotvorné činnosti MuRV na léta 2015–2020 měla být podsíbírka fotograficky dokumentována z 20%. V současné době je fotograficky dokumentováno 9 % sbírkových předmětů. Požadované míry fotodokumentace by mělo být dosaženo na počátku roku 2021.

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

Podsíbírka je v současné době uložena v provizorních depozitárních prostorech v Zašové a v bývalých kasárnách ve Valašském Meziříčí. Kromě obrazů a několika předmětů z fondu pozůstalosti Jaroslava Kříčky (47 ev. č.) jsou předměty umístěny v netemperovaných místnostech. Část předmětů je vystavena ve stálé expozici v zámku v Lešné u Val. Meziříčí (43 ev. č.) a expozici dýmkařství v Kelči (175 ev. č.). Po ukončení rekonstrukce zámku Kinských v roce 2021 by se měly předměty dočasně uložené v Zašové přemístit do nových depozitárních prostor s pravidelně udržovaným klimatickým režimem.

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Podsíbírka je využita k expozičním účelům: předměty související s dýmkařským řemeslem jsou vystaveny v Muzeu dýmkařství v Kelči a v zámku Lešná u Valašského Meziříčí, kde jsou exponovány také historické knihy a gramofon. Badateli je využíván především etnografický fond primárně zpracovaný E. Urbachovou. Zpracování podsbírky do 2. stupně evidence poskytne možnost k využití jak pozůstalosti J. Kříčky (rukopisy, tisky hudebního díla), tak historických exponátů, u nichž to dosud možné nebylo.

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2030

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Od roku 1986, kdy jsou datovány poslední přírůstky z odděleně vedené přírůstkové knihy, nebyla podsbírka rozšiřována. Přesto by bylo vhodné sbírku dále (byť omezeně) rozšiřovat, především o sběry týkající se dýmkařského řemesla a historie obce. Zároveň je třeba dokončit převod do 2. stupně evidence a umožnit tak efektivnější využití sbírky. Současně s tímto procesem je nutné předměty konzervovat či restaurovat.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Sbírkotvornou činnost je třeba zaměřit na dokončení 2. stupně evidence, s nímž je spojeno i systematické rozčlenění do fondů. V rámci převodu evidence do nové elektronické databáze bude vhodné strukturovat tři základní fondy podle systematiky jednotlivých oborů (navázat na strukturu etnografických a historických podsbírek MuRV). Dosud není dostatečně zpracována třetina fondu pozůstalosti Jaroslava Kříčky: včetně skladatelova hudebního díla. Právě jeho zpracování omezuje efektivní využití fondu. Podsbíрку provází i materiál nezařazený do sbírek (duplikáty tištěných prací, duplikátní součásti na výrobu dýmek...) – část z těchto předmětů by bylo vhodné zařadit do pomocného materiálu a umožnit tak popularizaci a interaktivní prezentaci dané podsbírkou.

Hlavním kritériem pro výběr nových přírůstků je vztah k historii obce a následné možnosti využití sbírkového předmětu. Preferovány budou předměty vážící se k dýmkařskému řemeslu a významným osobnostem, dílům a událostem obce. Další rozvoj podsbírkou by však měl být podnícen i zájmem a užší spoluprací s městem Kelč.

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Řádná inventarizace se řídí muzejním zákonem č. 122/2000 Sb., vyhláškou č. 275/2000 Sb a probíhá podle schváleného plánu inventarizací MuRV. Celá podsbíрка již byla v rámci druhého inventarizačního cyklu (2013-2022) inventarizována v roce 2016. V důsledku rekonstrukce zámku Kinských proběhla v roce 2019 inventarizace fondu pozůstalost J. Kříčky a fondu historie. Pro následující inventarizace by měla obsáhnout fond etnografie. V novém inventarizačním cyklu je vhodné provést inventarizaci historického a etnografického fondu společně.

4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence

Vyřazování sbírkových předmětů z evidence sbírek (ČES) se řídí Zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy č. 122/2000 Sb., a o změně některých dalších zákonů. Podle něj lze vyřadit předměty pouze z důvodů neupotřebitelnosti a přebytečnosti.

V případě vyřazení předmětů z důvodu neupotřebitelnosti budou pro co největší vypovídací hodnotu sbírky informace, jež vyřazený předmět nesl, i nadále evidovány, bude u nich ovšem uvedeno, že předmět již byl ze sbírky vyřazen. Po ukončení opětovné inventarizace fondu etnografie v rámci druhého inventarizačního cyklu (do r. 2022) budou z podsbírkou vyřazeny dlouhodobě chybějící sbírkové předměty, které byly naposledy úspěšně zkontrolovány před stěhováním sbírek kelečského muzea do náhradních prostor v 70. letech 20. století. Ty dosud nemohly být vyřazeny z důvodu chybějících podkladů k evidenci I. stupně, které byly dohledány v r. 2016.

Zpracovala: Mgr. Kamila Valoušková

6.16. Podsbírka č. 25 – jiná – sbírka zámku Lešná u Valašského Meziříčí

1. Charakteristika podsbírky a její členění

1.a. Vývoj a stručná historie fondu (struktura sbírky, založení, kurátoři)

Podsbírka obsahuje mobiliář ze zámku v Lešné nedaleko Valašského Meziříčí a je vnitřně členěna na fond **výtvarného umění**, fond **uměleckořemeslných prací**, fond **historický** a fond **loveckých trofejí**. Sbírkové předměty pocházejí především z 18. a 19. století a nachází se mezi nimi i řada hodnotných výtvarných děl. Jádrem grafické sbírky jsou lovecké motivy od J. E. Ridingera a žánrové grafiky z konce 18. století. Loveckou tematiku nalezneme i na malbách a součástí podsbírky je také kolekce loveckých trofejí (paroží). Mezi obrazy, kresbami a grafikami jsou i portréty majitelů zámku (hrabat Kinských) a jejich příbuzných, k nimž patří i významná rakouská spisovatelka Marie von Ebner-Eschenbach. V souboru nábytku převažuje mobiliář v empírovém slohu.

Sbírkové předměty pocházejí z konfiskátu zámku hrabat Kinských v Lešné u Valašského Meziříčí, který v roce 1945 zabavila likvidační komise pro německý majetek při ONV ve Valašském Meziříčí. Obsah konfiskátu byl nejprve převezen do zámku v Choryni a v podzimních měsících roku 1945 do muzea ve Valašském Meziříčí. Do majetku muzea byly předměty konfiskátu oficiálně předány dne 12. ledna 1948. Seznam konfiskátu čítal 318 položek, jeho obsahem byly obrazy, grafiky, lovecké trofeje, historické zbraně a drobné dekorativní předměty. Další konfiskované předměty (především nábytek) z původního vybavení lešenského zámku byly v roce 1945 převezeny do svozového zámku ve Vizovicích, odkud byly v letech 1978–1987 postupně zařazovány do sbírek muzea ve Valašském Meziříčí. Jednotlivé sbírkové předměty byly původně spravovány v rámci oborových sbírek historie, výtvarného umění a zoologie. Do podsbírky jsou zařazovány i další nově nabyté předměty (t.j. nepocházejí z konfiskátu), které se zámkem a jeho historií velmi úzce souvisí.

Podsbírka byla ze sbírkových fondů Muzea regionu Valašsko vyčleněna roku 2013. Podsbírku od roku 2013 spravuje Mgr. Kamila Valoušková.

1.b. Velikost podsbírky (počet kusů, invent. čísel)

Podsbírka zámku Lešná obsahuje k 31.12.2020 514 evidenčních čísel, což je 556 kusů sbírkových předmětů. Nejpočetněji je v ní zastoupen fond výtvarného umění (293 evidenčních čísel), rozsáhlý je i fond uměleckořemeslných prací (146 evidenčních čísel), do něhož je začleněn také historický nábytek.

1.c. Stav evidence (1. a 2. stupeň, databáze PC v %)

Sbírka zámku Lešná u Valašského Meziříčí je ze 100 % zpracována v 1. stupni evidence – je zaznamenána v přírůstkových a inventárních knihách a kompletně i v počítači prostřednictvím programu BACH. Všechny sbírkové předměty jsou zpracovány i ve 2. stupni evidence. Fotograficky je sbírka dokumentována ze 72 % - kompletní fotodokumentace by měla být ukončena v roce 2021.

2. Uložení a ochrana (místo a způsob uložení, ochrana)

Většina předmětů této podsbírky je trvale vystavena v zámku Kinských v Lešné u Valašského Meziříčí, kde jsou součástí expozic přístupných pouze s průvodcem. Kontrola klimatických podmínek je prováděna konzervátorem. O stav sbírkových předmětů pečuje muzejní konzervátor, který zasahuje podle aktuálních potřeb. Vystavené předměty jsou v dobrém stavu. Část sbírkových předmětů (51 ev. č.) je dočasně deponována v provizorních prostorech v Zašové, kde jsou rovněž podrobeny

patříčném depozitárnímu režimu. Tři poškozené kusy nábytku jsou uloženy v netemperovaném depozitárním prostoru v bývalých kasárnách.

3. Využití (badatelé, výstavy, publikace, katalogy)

Předměty této podsbírky tvoří náplň zámeckých expozic, kde mají své nezastupitelné místo. Z tohoto důvodu ani nebývají zapůjčovány na další výstavy a jsou přístupné i návštěvníkům s hlubším zájmem. Výjimkou je expozice věnovaná spisovatelce M. E. von Eschenbach v Lysicích, kde jsou do stálé expozice zapůjčeny i 4 sbírkové předměty této podsbírky.

Od založení podsbírky v roce 2013 byla tato využita několikabadateli a jednotlivé sbírkové předměty bývají pravidelně podnětem pro popularizační články v regionálním tisku. V širším historickém kontextu byly sbírkové předměty .

Celkově by bylo možné podsbírku lépe využít po podrobnějším zpracování, umožňujícím jednotlivá umělecká díla zařadit do širších kontextů, a to jak v souvislosti s historií zámku a panství, tak v souvislosti se sběratelstvím na Moravě a vývojem výtvarného umění. Větší využití by jistě nabídly pozdně barokní portrétní malby, u kterých není známa identita zobrazeného. Zajímavé by bylo i zhodnocení loveckých scén od J. E. Ridingera, porovnání s dalšími takovými rozsáhlými Ridingerovskými sbírkami (Šternberk, Hradec nad Moravicí a další) a srovnání s vývojem myslivosti a lovectví v 18. století.

Nové kontextuální možnosti pro zpracování sběratelské otázky se rozvinou po možném nalezení a následném začlenění dalších sbírkových předmětů s vazbou na zámek Lešná do této podsbírky a po detailnějším zpracování historie majitelů zámku. Samostatné zhodnocení a následný restaurátorský zásah vyžaduje i tzv. spálovská galerie, kolekce portrétů pocházejících ze zámku ve Spálově.

4. Střednědobá koncepce sbírkotvorné činnosti na léta 2021–2025

4.a. Očekávané výsledky sbírkotvorné činnosti

Vyčlenění podsbírky z ostatních sbírek je ukončeno, další možností rozšíření sbírky je jednání s Národní knihovnou, která spravuje fond knihovny lešenského zámku (uložen v zámku Milotice, jednání probíhalo už v dřívějších letech, bohužel bez kladného výsledku). Otevřená zatím zůstává i možnost kompletace jednoho kusu nábytku, jehož část byla identifikována ve sbírkách uložených v zámku ve Vizovicích. Zatím ještě nebyla dostatečně prozkoumána otázka, zda se nějaké sbírkové předměty nemohou nacházet v zámku v Choryni, kde byl konfiskát dočasně uložen.

Další možností k rozšíření sbírky lešenského zámku je získávání původně zámeckého mobiliáře, který je roztroušen v domácnostech v přilehlých obcích: zde však není možné počítat s pouze bezúplatným způsobem nabytí a také se vstřícností současných majitelů.

Pro expoziční účely by bylo vhodné rozšířit i sbírku loveckých trofejí – z původně evidovaného konfiskátu (227 ks) se jich dochovala jen slabá třetina (71 ks). Ovšem do sbírky by měly být zařazeny pouze trofeje prokazatelně pocházející ze zámku Lešná. V zámku Lešná probíhá také velké množství programů pro děti a veřejnost. V této souvislosti je nutné rozšiřovat sbírku pomocného materiálu, který by přiblížil život ve šlechtickém sídle, ale i školní výuku, která zde probíhala po vyvlastnění zámku.

4.b. Vnitřní a vnější priority sbírkotvorné činnosti

Pro zhodnocení sbírky je velmi důležité odborné zpracování výtvarných děl a v souvislosti s tím snaha nejen o určení autorství, ale i o určení identity zobrazovaných (např. oválné portréty šlechticů). Do interiéru zámku by mohly být postupně zařazovány i nově ošetřené předměty, které byly dosud uloženy v depozitáři. Mnohé z nich však vyžadují konzervační či restaurátorský zásah, či doplnění dalšími sbírkovými předměty (např. konzola na lovecké zbraně). Z vnějšího pohledu sbírce (a zámku celému) schází publikace, která by ji představila v ucelené formě a zachytila jak vybrané hodnotné sbírkové předměty, tak celou širší historii zámku, sahající až do doby po jeho využití jako školní budovy. Detailnější zpracování sbírkových předmětů by se mohlo odrazit i v programové nabídce, propagaci a celkovém zvýšení atraktivity zámku.

4.c. Priority pro inventarizaci sbírkových předmětů

Řádná inventarizace se řídí muzejním zákonem č. 122/2000 Sb., vyhláškou č. 275/2000 Sb a probíhá podle schváleného plánu inventarizací MuRV. Celá podsírka již byla v rámci druhého inventarizačního cyklu (2013-2022) inventarizována v roce 2018.*4.d. Kritéria pro vyřazování věcí ze sbírkové evidence*

Vyřazování sbírkových předmětů z evidence sbírek (CES) se řídí Zákonem o ochraně sbírek muzejní povahy č. 122/2000 Sb., a o změně některých dalších zákonů. Podle něj lze vyřadit předměty pouze z důvodů neupotřebitelnosti a přebytečnosti.

V případě vyřazení předmětů z důvodu neupotřebitelnosti budou pro co největší vypovídací hodnotu sbírky informace, jež vyřazený předmět nesl, i nadále evidovány, bude u nich ovšem uvedeno, že předmět již byl ze sbírky vyřazen.

Zpracovala Mgr. Kamila Valoušková